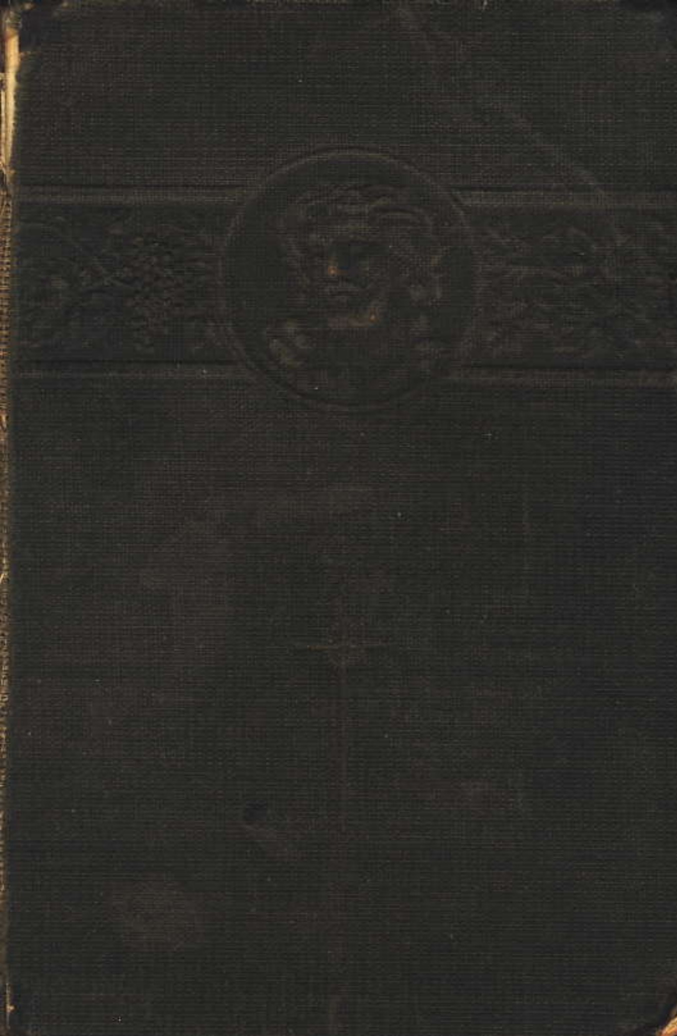

Kako da uzljubimo
ISUSA KRISTA.

Napisao

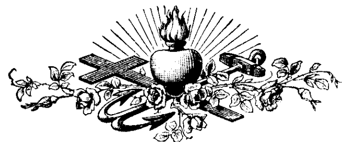
Sv. Alfonso M. de Liguori,

biskup i naučitelj sv. crkve.

Pohrvatio

„Zbor duhovne mladeži u Senju".

Drugo ispravljeno izdanje.

RIJEKA, 1912.

Tiskarski umjetnički zavod „Miriam".

NIHIL OBSTAT.

Flumine, 20 decembris 1912.

P. Bernardinus
censor.

Num. 160-1913.

IMPRIMATUR.

Segniae, 20 januarii 1913.

† **Rochus,** Episcopus.

Mili čitatelju!

»Ljubi Gospodina Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom, ovo je prva i najveća zapovijed«. Svete ove riječi kazao je sam naš Spasitelj jednomu od Farizeja, koji ga je upitao: Učitelju, koja je velika zapovijed u zakonu? (Mat. 22. 37.) Najveća je dakle zapovijed: ljubiti Boga.

Kakova mora biti ljubav prema Bogu, to nam lijepo i krasno opisuje sv. Alfonso u ovoj svojoj knjižici. Ova je knjižica puna predivnih misli, u njoj će lijepe pouke naći i mladi i stari, muško i žensko, svjetovnjaci i crkovnjaci.

Vrijedno je, a i pravo je, da se malo upoznamo sa svecem, čije je pero napisalo krasno ovo djelce. Čujmo dakle štogod o životu sv. Alfonsa de Liguori.

Rodio se taj svetac 1696. u Napulju od odlična roda, otac mu je bio austrijski kapetan, a majka vrlo čestita i bogoljubna kršćanka. Pobožni roditelji odgojiše pobožno i svoje dijete, pri čem se osobito odlikova vrijedna mu majka. Već dječakom pokaza se on često vrlo bogoljubnim. Imao je deset godina, kad se jednoga dana igrao sa svojima drugovima; sreća htjede i Alfonso dobi. Neki od drugova predbaci mu, da je prevario. Liguori baci dobiveni novac, te reče žalosno: »Kako možete i pomisliti, da ću za tu neznatnu stvar uvrijediti veličanstvo božje?« Na to ode. Pred veče potraže ga drugovi i nađu ga u vrtu, gdje se moli pod jednim drvetom, na kom je bila slika bl. Dj. Marije. Kad to vidje onaj, koji ga je uvrijedio, usklikne: »Oh Bože, što učinih! Uvrijedio sam sveca!«

U nauci bio je Alfonso izvrstan. U 17. je godini postao doktorom prava, to jest bio je priznat vrijednim, da bude učiteljem pravnih znanosti. Uza sve to bijaše vrlo skroman i pobožan. Svake nedjelje išao je k sv. pričesti, a svaki dan posjetio je presv. otajstva.

Postigav doktorsku čast, odluči da bude odvjetnikom, gdje dođe do velika ugleda.

U raspri dvaju velikaša branio je Alfonso jednoga od njih, misleći, da taj ima pravo. Nu kod same rasprave upozori ga protivni odvjetnik na neku sitnicu, koju bijaše Alfonso mimoišao, a uslijed koje upravo raspru dobije protivnik. Alfonso reče otvoreno pred sudom, da se je prevario i da ima krivo. Od toga časa zamrzi na sve svjetsko. Uskliknuv: »O varavi svijete, sad te poznam!« ode iz sudnice; došav kući zatvori se i tri dana ostane u sobi ništa ne jeduć. Tuj odluči: od sada služiti Bogu, a ne svijetu. Bilo mu je tađa 20 godina.

Ali nije bilo tako lako da se Bogu posveti, jer se tomu usprotivi ne samo otac, nego i sva rodbina, tim više, što se bio zaručio s nekom knjedinjicom. Otac nastojaše na svaki način, da ga odvrati od te namisli; što nije išlo milom, pokuša silom. Al sve u ludo, jer Alfonso osta kod svoje: »Bog me zove, ne smijem se protiviti«.

U 26. svojoj godini odreče se prvorođenstva ,te se sa svim Bogu posveti. Iz početka obavljao je najprostije crkvene službe, a kad bi ređen za đakona, propovijedao je prvi put. Prva mu propovijed bijaše o presv. olt. Otajstvu. Kad mu je bilo 30 godina, postane svećenikom. Napredovao je u savršenstvu ne samo kao katolik, neko i kao svećenik. Ode među misijonare, koji su obilazili sela i gradove; propovijedao je svaki dan velikim uspjehom. Nekoga dana dođe i otac njegov u crkvu, baš kad je Alfonso propovijedao. Srdit najprije rad dostojanstva, nije htio ni pogledati sina svoga, nego nakani izaći. Nu čim ga je duže slušao, tim mu je srce sve više mekšalo, dok napokon miran i skrušen ne ode iz crkve. Kad je poslije sastao sina svoga, zagrli ga i umoli oproštenje za nepravdu, koju mu je prije nanio. Poslije bi znao reći, da je pravo Boga spoznao samo po svom sinu.

Godinu dana bio je Alfonso svećenikom, ali još nije ispovijedao, držeći da tome nije dorastao. Kad ga na to poglavar prisili, primi

se on i toga posla, u kom je bio isto tako vješt kao i u propovijedanju. U ispovijedaonici je bio ozbiljan, dobar i strpljiv, blag i mio; te nije nikada ni jedan od njega neskrušen otišao.

U velikom svom revnovanju za svetu vjeru oboli opasno; stoga ode u gorsko mjestance Skalu. Ali ni ovdje nije mogao mirovati. Sa nekim vrijednim svećenicima tražio je neumorno pastire i razasute po gori ljude: učio ih istine vjere i dijelio im svete sakramente. Putujuć tako spoznao je nevolje puka, neuka u vjeri Isusovoj. Pa kad mu iza propovijedi u nekom samostanu reče milosrdna jedna sestra, da je on od Boga određen, da ustroji družbu, koja će se brinuti za siromašne, zapušćene duše, to on i učini, premda je imao silnih zapreka. S nekoliko pobožnih svećenika i jednim plemićem nastani se u Skali. Oskudno li je bilo u tom stanu! Tvrda im slamnjača ležište, a komadić crna kruha sa nešto voća i vode, to im hrana, koju su klečeći i moleći jeli; triput su se u tjednu bičevali; uvijek govorili o sveci-

ma i svetim stvarima; veći dio noći sprovodili bi pred sv. olt. Otajstvom; položili su zavjet poslušnosti, siromaštva i čistoće i odlučili pokoravati se svomu poglavaru, kojim su izabrali sv. Alfonsa. Papa Benedikt XIV. potvrdi god. 1749. pravila toga društva i nadjenu mu ime: društvo presvetoga otkupitelja (Congr. Ss. Redemptoris). Uvijek su držali misije, t. j. obilazili po selima, propovijedali puku svetu vjeru i dijelil svete sakramente. Za takova poslanstva morao je svaki član misije danomice sedam sati ispovijedati. Misije su dobro djelovale: neprijatelji se izmiriše, psovke i ogovaranja prestadoše, ne pravedno stečeno bilo je povraćeno, mržnje se utišale, okorjeli grješnici postadoše čestiti kršćani, zle se knjige spaljivale javno pred crkvom. U opće cio puk postane bogomoljan, miran, milosrdan, a osobito svi rado primahu sv. sakramente.

Izmedu svojih drugova odlikovao se sv. Alfonso u svem. Sve svoje imanje razdao je što siromasima što svojim drugovima. U sobici njegovoj bila su dva stara stolca, jedan

stol, nekakva kukavna svjećica, drveni križ, dvije tri svetačke slike, slamnjača, par knjiga i nešto papira. U sobi nije bilo nikada peći. Odijelo mu bilo ono, koje drugi nijesu htjeli nositi.

Glas o svetom njegovom življenju i o apostolskom djelovanju puče na daleko. Mnoge se biskupije natjecale, da ga dobiju za pastira, ali on čast biskupsku uvijek odbi. Napokon na zapovijed pape Klementa XIII. primi čast biskupsku u Sant-Agati de Goti. U novoj svojoj službi bio je isto tako čedan i valjan kao i prije, te je bio uzor biskupa. Uveo je misije po svojoj biskupiji, a u službi bio neumoran. Od silnih truda i napora zgrčio se bio zadnjih 17 godina tako, da mu je glava duboko napred potisnuta bila, dočim su se pleća visoko uzdizala. Uza sve to osta on neumoran u svom zvanju. Pa kad ga nakon velikih molba riješilo službe biskupske, povrati se k svojim drugovima, gdje je opet po navadi propovijedao i ispovijedao dokle god je mogao. A kad mu sile posve iznemogle, te ni ići nije mogao, tad je nastojao da

pišući slavu božju rasprostire. Djela njegova velike su cijene, te se i rado čitaju. Tolikim trudom i naporom izmučen i satrven doživi sveti Alfonso ipak lijepu starost. Čistu svoju dušu dade u ruke božje 1. kolovoza 1787., kad mu je bilo 90 godina 10 mjeseci i 5 dana.

Narod ga je odmah slavio kao sveca, a na grobu dogodiše se razna čudesa. Godine 1839. proglasi ga Grgur XVI. svecem, a Pijo IX. uvrsti ga u broj naučitelja sv. crkve.

Kako se iz nekoliko ovih riječi razabire, prepatio je sv. Alfonso mnogo, trudio se mnogo, a sve na veću slavu božju. A što ga je sililo, da toliko trpi? Živa vjera, stalno ufanje u Boga, a nada sve goruća ljubav napram Isusu! Cio život bio mu je: ljubav Isusa Krista.

Zagrli, mili čitaoče, ovu knjižicu, pak se uči od sv. Alfonsa: kako da uzljubiš Gospodina našega Isusa Krista!

POGLAVJE I.

Koliko smo dužni ljubiti Isusa Krista radi ljubavi, što ju je za nas zasvjedočio u svojoj muci.

1. Sva svetost i sve savršenstvo stoji u ljubavi Isusa Krista, našega Boga i Spasitelja. Tko mene ljubi, veli Krist, ljubit će njega moj Otac: Moj Otac ljubi vas, jer ste vi mene ljubili. Jedni, veli sv. Franjo Saleski, nalaze savršenstvo u strogom životu, drugi u dijeljenju milostinje. Nu svi se ovi varaju. Pravo savršenstvo jest ljubiti Boga iz dna duše. Kršćanska ljubav sjedinjuje i čuva sve kreposti, koje čine čovjeka savršenim. Ljubite Boga, veli sv. Augustin, pa činite što vam drago, jer će vas ljubav naučit, da nikada ništa ne uradite, što se njemu ne mili, a navest će vas na put, na komu ćete vršiti samo njegovu svetu volju.

2. Zar možebit nismo dužni ljubiti Boga? On nas je ljubio od vijeka. Čovječe, veli Gospod, priznaj, da sam te ja prvi ljubio. Ti nisi bio jošte na svijetu, ni svijeta nije bilo, a ja sam te već ljubio. Otkada sam Bog, ljubim te: otkada sebe ljubim, ljubim i tebe. Pravo je odgovorila sveta Janja, kada su je prosili: Drugi posjeduje moje srce; odlazite ljubitelji ovoga svijeta, i pustite me, da potražim svoga ljubimca, svoga Boga, koji mi je prvi ponudio svoju ljubav; on me je ljubio od vijeka, stoga samo on ima pravo na sva čuvstva moga srca.

3. Pošto je Bog znao, da će čovjeka predobiti dobročinstvima, odlikovao ga je osobitim darovima, da mu predobije srce. Toga radi reče: Privezat ću k sebi čovjeka vezom ljubavi, kojim i on k sebi privlači omiljele osobe. Tako je i radio: udahnuo mu je božansku dušu, nadarenu razumom i slobodnom voljom; dao mu je tijelo najljepše na ovom svijetu; iz ljubavi prema čovjeku stvorio je nebo, zemlju, mora, bregove, doline i ravnice, rude, bilje i životinje: jednom riječju cijelu prirodu. Za sve to traži od čovjeka u znak zahvalnosti samo njegovo srce. Gospode Bože moj, govoraše sveti Augustin, sve što vidim na nebu i na zemlji, sve mi govori i opominje me, da te ljubim, jer da si sve stvorio

meni za ljubav. Opat Rancé, utemeljitelj Trape, nikada nije pogledao brežuljaka, potočića, ptica, cvijeća i nebeskih zvijezda, a da ne bi osjetio osobitog žara ljubavi prema Bogu.

4. Kada bi sveta Marija Magdalena de Pazzi promatrala kakav cvijet, zanijela bi je božanska ljubav, te bi uskliknula: Bog je dakle od vijeka odlučio, da mene nagradi ovako lijepim cvijetom! Taj cvijet bio je za nju zraka ljubavi, koja je dopirala duboko u njezino srce i čvršće je sjedinjivala s Bogom. Sveta Tereza divila se bilju, izvorima, potocima i livadama, a u isti bi čas korila samu sebe, da je odviše nezahvalna, jer ne ljubi kako valja Boga, koji je stvorio svu tu ljepotu, samo da ga na bolje uzljubi. Nekomu se je pobožnomu pustinjaku činilo, kad bi poljem šetao, da ga cvijeće kori s nezahvalnosti; a on bi rekao: Šutite, šutite, vi me nazivljete nezahvalnim; velite mi, da vas je Bog stvorio iz ljubavi prema meni, a ja da ga ne ljubim! nu ja sam vas već razumio, šutite, ne korite me više.

5. Bog se nije zadovoljio, da stvori za nas samo ovaj divni svijet. Da predobije naše srce, od vijeka je odlučio predati nam sama sebe, što i učini Otac nebeski poslavši na ovaj svijet svoga jedinorođenoga i jednobit-

noga Sina. Adamovim grijehom postadosmo svi žrtvom smrti, a božju milost izgubismo. Neizmjerna ljubav, veli Apostol, prisilila je Boga, da nam pošalje svoga miloga Sina, da mjesto nas zadovolji vječnoj pravdi i time nam povrati izgubljeni život. Da nama oprosti, nije htio da oprosti svomu Sinu, po kojem nam je dao svoju milost, ljubav i raj. Sva ta dobra jesu ništa prema njegovomu Sinu.

6. I Sin se za nas sav žrtvovao iz velike ljubavi. Postao je čovjekom i uzeo je na se ljudsko tijelo, da nas otkupi od vječne smrti, i da se vratimo u božju milost i u raj, koji smo grijehom izgubili. Postao je čovjekom, ponizio se. Gospodar svijeta ponizio se toliko, da je primio na se tijelo svoga sluge, i podložio se svim ljudskim nevoljama.

7. Nu još je to divnije, što nas je mogao spasiti i bez smrti i bez muka; a ipak je izabrao muke, prezir, okrutnu i sramotnu smrt, kaznu na križu, kaznu sramotnu namijenjenu razbojnicima. Čega radi predao se dakle bez nužde takvim mukama? Jer nas je ljubio i jer je htio, da vidimo koliko nas ljubi, pretrpio je, što čovjek podnijeti ne može.

8. Stoga pravo reče sv. Pavao, veliki ljubimac Kristov: Kristova ljubav nas potiče. Htjede reći, da nas ne potiče toliko njegova

muka, da ga ljubimo, koliko njegova ljubav, što nam ju je zasvjedočio svojom mukom. Sveti Franjo Saleški veli: Znamo, da nas je Isus Krist, naš Bog, ljubio toliko, da je za nas na križu umro. Pa zar da mi ne uzljubimo Isusa? Zar da naše srce ostane hladno prema tolikom žaru srca njegova? Zagrlimo dakle križ, ustrajno ga nosimo do smrti, da uzmognemo umrijeti poput onoga, koji je drage volje žrtvovao svoj život iz ljubavi prema nama.

»Jest, ja ću ga zagrliti«, recimo svi skupa, »i nikad ga ne ću zapustiti, umrijet ću s njime u Gospodu, i utonut ću u žar njegove božanske ljubavi. Moj Spasitelj sav se dao meni i ja se podajem njemu, hoću da živim i umrem na njegovom srcu; ništa me ne će rastaviti od njega. Božanska ljubavi, moja duša čezne za tobom, i prima te za svoju vječnu zaručnicu. Dođi Duše Sveti, ražari mi srce čistim i svetim plamenom, daj mi ljubav i smrt: Smrt — za sve svjetsko, ljubav — za Isusa Krista! O Spasitelju moje duše, daj da na vijeke pjevam: Slava ti Kriste, moja ljubavi; slava ti Kriste, koji živiš od vijeka do vijeka«.

9. Ljubav Isusa Krista prema ljudima bila je tolika, da je želio čim skorije umrijeti, da im svojom smrću zasvjedoči svoju ljubav.

Za života govorio je: Ja moram da budem kršten svojom krvlju, o kako vruće želim tu smrt, jer hoću da čovjeku pokažem, koliko ga ljubim! Stoga sveti Ivan, govoreći o noći, kojom je počela Kristova muka, piše ovo: Znajući Isus, da je za njega došao čas, da ode s ovoga svijeta k svome Ocu ... ljubio je svoje do konca. Spasitelj nazivlje onaj čas, svojim časom, jer je želio čas svoje smrti, u kome je htio, da ljudima ostavi posljednji dokaz svoje ljubavi, umirući na križu strven od boli.

10. Pa tko bi mogao prisiliti Boga, da umre na sramotnu drvetu, on — pravednik usred dva razbojnika? Tko je tome uzrok? pita sveti Bernardo; pa sam odgovara: Ljubav je uzrok, da je zaboravio na svoje dostojanstvo. Ljubav ne traži što se pristoji dostojanstvu, nego traži bud kakovo sredstvo, da očituje svoju privrženost. Pravom je dakle sveti Franjo de Paula klicao pred raspelom: O ljubavi, o ljubavi! Divimo se i mi tako raspetomu Isusu Kristu, koji je za naše spasenje raspet bio, i uskliknimo čim raspelo gdje opazimo: O ljubavi, o ljubavi, o neizmjerna ljubavi!

11. Kad nas toga vjera ne bi učila, tko bi mogao dokučiti, da je svemogući i najblaženiji gospodar svega htio da ljubi toliko čo-

vjeka, te je na neki način ostavio sama sebe iz ljubavi prema njemu? Sveti Lovro Justinijan veli: Vidjeli smo samu Mudrost, to jest vječno Slovo, da ga je odviše zanijela ljubav prema ljudima. Isto se izrazila sveta Marija Magdalena de Pazzi, kada je primila u ruke drvo križa: Jest Isuse moj, ti si izvan sebe od ljubavi. Uvijek velim i ponavljam: ti si izvan sebe od prevelike ljubavi. Sveti Dionizije Areopagita kaže: Ne, nije to ludost, nego je obično božansko čustvo, da ljubavnik bude izvan sebe, jer hoće da u svemu bude svojina ljubljene osobe.

12. O da bi ti ljudi razmišljali o raspetom Isusu i o ljubavi, koju on ćuti prema svakome od nas! O kako da ne usplamtimo od ljubavi, veli sveti Franjo Saleški, videći žar ljubavi, kojom plamti Spasiteljevo srce? Nije li to najveća sreća plamtiti žarom, kojim plamti sam Bog? Nije li najveća radost s Bogom biti sjedinjen vezom ljubavi! Sveti Bonaventura nazivlje Kristove rane bolima, koje rane i najtvrđe srce i koje raspaljuju i najhladnije duše. O kakve ljubavne strijele izbacuju te rane, da dirnu i najokorjelija srca! O kakvi lanci spuštaju se iz onoga otvorenoga boka, da sputaju i najdivlja srca!

13. Časni otac Ivan Avilski tako je nježno ljubio Isusa Krista, da nije nikada u razgo-

voru mogao mimoići ljubavi Kristove prema nama. On je napisao djelo: »O Spasiteljevoj ljubavi« tako lijepo i tako živo, da ne mogu, a da ne navedem nekoliko lijepih misli iz toga djela. Evo ih:

14. «Moj bož. Spasitelju, ti si toliko ljubio čovjeka, da ne mogu ni pomisliti na tu ljubav, a da ti je ljubavlju ne vratim. Tvoja ljubav upliva na srca, kako veli Apostol: Kristova ljubav nas potiče. Isus od velike ljubavi naprama Ocu svome ljubi ljude. Toga radi i veli poslije zadnje večre: Ustanimo i podimo, neka svijet sazna, da ja ljubim svoga Oca. A kuda? Umrijeti na drvu križa za ljude.

15. Čovjek ne može da pojmi, kako je Kristovo srce žarko od ljubavi. Jest, da mu je bilo naloženo umrijeti ne jedan put, nego tisuću puta, on bi bio jednakom ljubavlju sve podnio. Da mu je bilo naloženo, da za svakoga pojedinoga čovjeka umre, on bi bio i to izvršio. Pa napokon, kada bi bilo nužno, da ostane na križu ne tri sata, nego do sudnjega dana, i to bi bio drage volje pretrpio. Isus Krist je mnogo više ljubio, nego li je trpio. Božanska ljubavi, kako si ti bila žešća, nego što se nama čini! U istinu krv, rane pokazuju nam veliku ljubav, ali nam je ne otkrivaju u potpunoj veličini. Ovi vanjski

znakovi jesu veoma neznatni prema neizmjernome žaru ljubavi, koja je u njemu plamtila. Najveći znak ljubavi jest žrtvovanje svoga života za svoje prijatelje, ali to ipak nije dovoljan znak, da označi Kristovu ljubav.

16. Ova ljubav zadivljuje dobre duše i čini, da budu izvan sebe. Odtuda živa gorljivost u vjeri, želja za mučeništvom, radost u nevoljama, uživanje u mukama i u svemu, što svijet izbjegava. Sv. Ambrozije veli, da pravi vjernik smatra najvećim dostojanstvom nositi na sebi znakove križa.

17. Kako da ti se odužim, o Bože, za tako veliku ljubav? Pravedno je, da se krv prolije za krv; bi li ja mogao proliti svoju krv na ovomu križu! Sveti križu, primi me u svoj naručaj. Digni se, kruno, da ja zamijenim Spasiteljevu glavu. A vi okrutni čavli, izidite iz nevinih ruku moga Boga i probijte moje srce puno sažaljenja i ljubavi. Ti si umro, o moj Spasitelju, veli sveti Pavao, da zavladaš nad živima i mrtvima, ne silom nego ljubavlju.

18. Sila tvoje ljubavi, koja zna zavladati ljudskim srcima, satrla je opornost našega srca, o Bože moj. Ti si zanio svojom ljubavlju cijeli svijet. Napoji i naša srca tim dragocjenim vinom, raspali ih svetom vatrom, dirni ih spasonosnim strjelicama svoje lju-

bavi. Tvoj križ jest luk, koji sigurno gada srca. Neka cijeli svijet zna, da je moje srce već odavna ranjeno. O preslatka ljubavi, šta li to učini? Ti si došao, da mi pomogneš, pa si me ranio! došao si da me naučiš živiti, a ti si me bacio u mahnitost! O sretna, o premudra mahnitosti, o da bih te mogao neoskvrnutu čuvati do smrti! Gospode! sve što vidim na križu, veli mi neka te ljubim; drvo, tvoj kip, rane, a osobito tvoja ljubav, sve mi veli, neka te ljubim, neka nikada na te ne zaboravim«.

19. Da uzmognemo savršeno ljubiti Isusa Krista, valja da se poslužimo dobrim sredstvima. Evo sredstava, što ih uči sveti Toma Akvinski: 1. držati u pameti sva božja dobročinstva; 2. promatrati neizmjernu dobrotu Boga, koji nas bez prestanka ljubi, a hoće, da ga i mi uvijek ljubimo; 3. brižljivo izbjegavati ma i najmanju stvar, koja bi ga mogla uvrijediti; 4. odreći se svih zemaljskih dobara, kao bogatstva, časti i tjelesnih uživanja. Otac Tauler dodaje, da je razmišljanje o Kristovoj muci sigurno sredstvo, kojim se stiče ljubav prema Isusu Kristu.

20. Razmišljanje muke Spasiteljeve jest najkorisnija i najčuvstvenija pobožnost. Ona je Bogu najmilija, stoga sveti Bonaventura savjetuje grješnicima, neka svaki dan o

njoj razmišljaju, žele li napredovati u ljubavi prema Bogu . Ta gdje je izvor našemu spasu, ako nije u Spasiteljevoj muci? Odakle nam nada u oproštenje grijeha, snaga proti napastima, ufanje u nebesku nagradu? Odakle tolike svete istine, koje nas nukaju, da promijenimo svoj grješni život, nego od Spasiteljeve muke? Pravom je dakle Apostol nazvao prokletim onoga, koji ne ljubi Isusa Krista.

21. Sveti Bonaventura veli, da se ničim zgodnije duša ne posvećuje nego razmišljanjem o muci Isusa Krista. Sveti nas Augustin uvjerava, da više vrijedi prolivena suza na uspomenu muke Isusa Krista, nego osam dana posta o kruhu i vodi. Stoga su sveci uvijek razmišljali o muci Spasiteljevoj. Sveti Franjo Asiški postao je tim razmišljanjem Serafinom. Kad je jednoga dana gorko plakao, upitaše ga za uzrok, a on odgovori: Ja oplakujem muku i sramotu svoga Spasitelja; a najviše me žalosti, što na njega ne misle ljudi, radi kojih je toliko trpio. Na te riječi prolije potok suza, što dirnu onoga, koji ga je pitao zašto plače, pa i sam udari u plač. Kada bi svetac čuo glas janjeta, ili drugo što, šta bi ga sjetilo na Spasitelja, odmah bi počeo prolijevati suze. Nekoga dana oboli, pa mu savjetovaše, da čita kakvu pobožnu knji-

gu. Moja knjiga, odgovori, jest raspeti Spasitelj. Toga radi uvijek je spominjao svojim redovnicima muku Isusovu. Tko ne osjeti božanskog žara ljubavi promatrajući Isusa na križu, nikada ga ne će ljubiti.

Uzdah i molitva.

Vječno slovo, Bože Isuse, ti si proživio trideset i tri godine u radu i nevoljama; ti si žrtvovao svoj život za spas ljudskoga roda; jednom riječju ti nisi ništa štedio, da predobiješ naša srca. Pa kako da bude ljudi, koji te ne ljube a sve to znaju? Nu ipak ih jest, ja sam jedan od tih nezahvalnika. Ja se kajem, o moj Isuse, smiluj mi se, primi moje srce i očisti ga od nepravda, koje sam tebi nanio, primi ga kao žrtvu od mene, o Bože moj. Žrtvujem ti ovo nezahvalno srce, koje se sada kaje. Jest, kajem se nada sve, što sam te prezreo. Kajem se i ljubim te iz dna duše. Dušo moja ljubi Boga, koji je privezan kao zločinac, Boga, koga su izbičevali, izvrgli smijehu i raspeli na drvo križa za tvoj spas. Jest, moj Spasitelju i Bože moj, ljubim te i hoću da te na vijeke ljubim. Uvijek me sjećaj svega, što si za me pretrpio, da te nikada ne zaboravim ljubiti. Sveta užeta, koja ste vezala Isusa Krista, privežite me, čvrsto uza nj; trnje, koje si krunilo njegovu svetu glavu, rasplamti u meni ljubav prema Spasitelju; časni čavli, koji ste probili njegove svete ruke i noge, pribijte i mene na križ, da živim i umrem s Isusom. Dragocijena Isusova krvi, napoji me božanskom ljubavlju. Kristova smrti, daj da umrem za sve, što je zemaljsko. Noge moga Spasitelja, ja vas grlim, oslobodite me od pakla, kojega sam zaslužio. U paklu ne bih te mogao ljubiti, o moj slatki Isuse, a ja te želim ljubiti na vijeke. Moj ljubezni otkupitelju, spasi me, pridruži me k sebi, ne dopusti, da se od tebe odvojim. I ti, utočište griješnika, o Marijo majko moga Spasitelja, pomozi mi griješniku, koji hoću da ljubim Boga i koji se tebi preporučam; osiguraj mi blaženu budućnost, tako ti ljubavi, što ju osjećaš prema svome Sinu.

POGLAVJE II.

Koliko smo dužni ljubiti Isusa Krista radi ljubavi, što ju je zasvjedočio naređenjem Presvetoga Oltarskoga Otajstva.

1. Znajući Isus, da je za njega došao čas, da ode s ovoga svijeta k svome Ocu, htjede prije svoje smrti, da nam ostavi najočitiji znak svoje ljubavi, stoga ustanovi Presveto Oltarsko Otajstvo. Sveti Bernardin Sijenski veli, da ljubav na samrtnoj postelji čini veći utisak na srca i postaje dragocjeni amanet, koji se i u potomstvu čuva. Toga radi ostavljaju umirući prijatelji ljubljenim osobama kakov dar u znak osobite privrženosti prema njima. A ti, mili Isuse, šta si nam ostavio u znak ljubavi prije svoje smrti? Ostavio si nam sama sebe, svoje tijelo, svoju dušu i svoje božanstvo.

2. Sabor Tridentinski veli, da nam je Isus Krist ovim sakramentom prikazao sve bo-

gatstvo svoje ljubavi. Apoštol Pavao opaža, da je taj dar htio da prikaže upravo one noći, kada mu ljudi snovahu groznu smrt. Spasitelj od prevelike ljubavi prema nama, ne zadovoljava se samo time, da umre za naš spas, on hoće da nam dâ prije svoje smrti dragocijeni amanet — svoje tijelo za hranu.

3. Pravom dakle nazivlje sveti Toma ovaj sakramenat — sakramentom ljubavi, jer samo ljubav mogla je da dovede Isusa Krista do toga, da se sav preda nama. Nadalje nazivlje ga zalogom ljubavi, da se uzmognemo u kušnji i u napastima uteći Svetotajstvu, vidivom znaku njegove nevidive ljubavi. Spasitelj htjede da rekne ustanovljenjem Oltarskoga Otajstva: Kršćanske duše, sumnjate li o mojoj ljubavi, evo vam Svetotajstva, u kome vam se sav predajem; ovaj zalog moje ljubavi istjerat će vam iz duše svaku sumnju, i uvjerit će vas o mojoj odanosti. Sveti Bernardo nazivlje ovo Svetotajstvo ljubavlju nad svaku ljubav, jer se u ovom daru nalaze svi ostali Spasiteljevi darovi: stvorenje, spasenje i odabranje na nebesku slavu. Svetotajstvo nije samo dokaz Kristove ljubavi; ono je i osiguranje vječne slave, kojom nas želi nagraditi božja providnost. Toga radi nazivao je sveti Filip Neri Isusa Krista u

Svetotajstvu samo riječju: ljubav. Kada mu donesoše svetu poputbinu u vječni život, usklikne: Evo moje ljubavi, dajte mi moju ljubav!

4. Prorok Izaija htjede, da se cijelom svijetu objave sredstva, koja je Bog dao, da ga ljudi uzmognu ljubiti. Kada bi ljudski razum došao do toga, da će upućeno Slovo biti naša hrana u prilici kruha? Zar ne bi bilo, veli sveti Augustin, po ljudsku ludo reći: jedite moje tijelo, pijte moju krv? Kada je Isus Krist prvi put spomenuo ove riječi, ni njegovi učenici ne htjedoše mu vjerovati, nego se udaljiše od njega i rekoše: Kako bi taj mogao dati nama svoje tijelo za hranu? Što čovjek ne može ni da zamisli, ni da vjeruje, može neizmjerna ljubav Isusa Krista. Uzmite i jedite, reče svojim učenicima, a preko njih i nama. Kakva je to hrana, što nam ju prije svoje smrti daješ, o Spasitelju svijeta? Vaša hrana jest moje tijelo; nije to zemaljska hrana, to sam ja glavom, ja se sav predajem vama.

5. Ah! kakò željno iščekuje Isus Krist, da dođemo na blagovanje njegovog tijela! Željno isčekivah, da s vama sprovedem ovaj Vazam, reče one noći, kada je ustanovio sakramenat ljubavi. Ove riječi, opaža sveti Lovro Justinijan, veoma dobro zasvjedočuju njegovu neizmjernu ljubav prema nama. Da ga cijeli svijet uzmogne blagovati, odabrao je priliku kruha. Kada bi se bio dao u kakvoj rijetkoj i skupoj hrani, siromasi bi bili lišeni te nebeske hrane. Nu Krist je htio, da se preda u prilici kruha, jer ga ima svagdje.

6. Da uzbudi u nama želju za blagovanjem njegova presvetoga tijela, neprestano nas nagovara: Dođite i jedite moj kruh i pijte moje vino. — Jedite prijatelji i pijte — nebeski kruh i nebesko vino. Šta više. On zapovijeda: Uzmite i jedite. Nadalje obećava za to i raj: Tko jede moje tijelo, posjeduje vječni život. Najposlije prijeti paklom, tko ne će da ga jede. Sve to nukanje, sva obećanja i prijetnje dolaze od velike želje, da nam se preda u Presvetom Oltarskom Otajstvu.

7. Zašto Isus Krist tako živo želi, da ga blagujemo u svetoj pričesti? Jer ljubav uvijek teži za sjedinjenjem, odgovara sveti Dionizije. Pravi prijatelji teže za takvim jedinstvom, da budu samo jedno tijelo, veli sveti Toma. Kristova ljubav prema nama bila je tolika, da je želio, da ga posjeđujemo ne samo na nebu, nego i ovdje na zemlji u prilici kruha u svetoj pričesti. Mi ga u istinu ne vidimo, ali on nas vidi, jer je glavom prisutan. On se krije u prilici kruha, da više za njim težimo. On hoće da bude s nama i u nama

već prije nego dođemo u njegovo kraljevstvo.

8. Isusu Kristu nije bilo dosta, što je postao čovjekom i što je umro za sav ljudski rod; njegova ljubav našla je i način, kako će se sav predati za hranu svakom pojedinom čovjeku, i to u Svetotajstvu pričesti. Kod pričesti Isus združi se s dušom, duša s Isusom. To združenje nije samo duševno, nego je u istinu i stvarno. Evo šta o tome veli sveti Franjo Saleški: Nigdje se nije Isus Krist pokazao nježnijim i ljubeznijim, nego u ustanovljenju Svetotajstva pričesti, gdje se je toliko ponizio, da se pretvorio u hranu, e da bi tako unišao u naša srca i sjedinio se s našim dušama. Isus Krist želi u žaru svoje ljubavi prema nama, da se sjedini s našom dušom, da tako postanemo s njime jedno.

9. O božanski zaručniče naše duše, klicao je sveti Lovro Justinijan, ti si htio tim Svetotajstvom ljubavi, da tvoje i naše srce postane jedna nerazdruživa cjelina. Sveti Bernardin Sijenski dodaje: Isus Krist pokazao je najviši stepen svoje ljubavi, kada se podao nama u prilici hrane; jer je htio da uniđe u nas kao hrana, koja postaje naše tijelo. Koli je milo Isusu Kristu, kad je sjedinjen s našom dušom! Nekoga dana reče on svojoj vjernoj službenici Margariti Iprejskoj poslije

pričesti: Evo, kćeri moja, kako smo ja i ti lijepo združeni, ljubi me, pa uvijek budimo sjedinjeni vezom ljubavi, ne daj, da nas što rastavi.

10. Duša ne može dakle učiniti ništa milijega Isusu Kristu, nego kad se pristojno pričesti, jer se tada sjedinjuje s Kristom, koji je neizmjerno ljubi. Ne velim, da se dostojno pričešćujemo, već pristojno; jer možemo li mi ikada biti dostojni blagovati Isusa Krista? Sam Bog dostojan je Boga primati. Pod riječju pristojno razumijevam raspoloženje duše i tijela, u koliko može da bude raspoložen Adamov potomak, da pristojno primi u svoje tijelo svoga Stvorca. Dovoljno je, da se pričestimo u stanju milosti, pa da živo želimo napredovati u ljubavi prema Isusu Kristu. Velikim žarom ljubavi valja blagovati Isusa Krista, govoraše sveti Franjo Saleški, jer se i on nama predaje samo iz ljubavi. Treba li se pričešćivati rijetko ili često, o tome valja pitati za savjet svoga duhovnoga oca. U ostalom valja da zapamtimo, da ni brak, niti ikakovo zvanje ne priječi česte pričesti, kada duhovni otac pronađe shodnim.

11. Ništa nije toliko korisno za spas duše, koliko pričest. Vječni Otac predao je Isusu Kristu sva svoja bogatstva. S toga duša, koja primi u svetoj pričesti Isusa Krista, pri-

ma s njime najveće milosti. Pravom dakle recimo poslije pričesti: Sada posjedujem sva moguća dobra. Sveti Dionizije uči, da je sv. pričest najjače sredstvo za posvećenje duše. Sveti Vinko Fererij veli, da više vrijedi jedna pričest, nego jedan tjedan posta o kruhu i vodi.

12. Sabor Tridentinski govori, da se pričešću oslobađamo lakih grijeha a ograđujemo proti smrtnim; jer tim činimo djelo ljubavi, koje samo po sebi briše lahke grijehe. — Proti smrtnim grijesima ograđujemo se time, što dobivamo obilnu milost, koja nas od njih čuva. Toga radi veli Inocencije III., da nas je Isus Krist svojom mukom ojačao u borbi proti grijehu, a Svetotajstvom pričesti oslobađa nas dapače i mogućnosti griješenja.

13. Sveta pričest napunja nebeskim žarom osobito Bogu mile duše. Bog jest ljubav, koja poput vatre uništuje u našim srcima sva zemaljska nagnuća. Tu vatru ljubavi donio je na zemlju Isus Krist, koji vruće želi, da ta vatra raspali naše duše. Kako dakle da ne raspali sveta pričest srce onoga, koji blaguje Isusa Krista? Katarina Sijenska vide nekoga dana pri podizanju Isusa Krista u prilici vatrene kruglje, i nije mogla pojmiti, da ima jošte srdaca, kojih nije zahvatila ta božanska vatra. Sveta Ruža iz Lime imala je

poslije pričesti tako sjajno lice, da nije nitko mogao podnijeti tolikoga sjaja i takva vrućina sukljala je iz njezinih ustiju, da bi spržila ruku, ako bi je k njima približila. Sveta pričest tako nas ljubavlju rasplamti, da poslije pričesti postanemo pravo strašilo za pakao, govoraše sveti Ivan Zlatousti. O svetomu Vjenceslavu pripovijeda se, da je toliko bio raspaljen, kad je pohađao Svetotajstvo po crkvama, da sluga, koji ga je pratio, stupajući na njegove stope po snijegu, ne bi osjećao ni najveće studeni.

14. Sveti Grgur Nisenski veli, da je pričest ona prava kraljevska pivnica, o kojoj veli Zaručnica u Pjesmi nad Pjesmama, da se u njoj duša tako opije božanskom ljubavlju, te zaboravi na sebe i sve stvorove. Nu reći će tkogod: Ja se rijetko pričešćujem, jer ne osjećam u duši osobite ljubavi prema Bogu. Zar tako! odgovara Gerzon, jer vam je hladno, bježite od vatre? Ta baš za to, jer ste mlaki, morate češće pohađati svetu pričest, ako hoćete, da u istinu ljubite Isusa Krista. Čim je tko teže bolestan, tim mu treba više lijekova. Sveti Franjo Saleški uči nas u svojoj Filoteji (21. pogl.), da ima dvije vrsti ljudi, koji se moraju češće pričešćivati: Savršeni, da ustraju u savršenstvu, a nesavršeni, da se usavrše. Nu tko hoće, da se češće pri-

češćuje, mora da teži za savršenstvom i svetinjom i da svakim danom napreduje u ljubavi Isusa Krista. Kada ideš na svetu pričest reče Gospod svetoj Matildi, nastoj me ljubiti sa svim srcem, a ja ću ti ljubav primiti, kao da je onakova, kakva ti želiš, da bude.

Uzdah i molitva.

Božanska ljubavi, ljubezni Isuse, dostojan neizmjerne ljubavi, reci mi, što li bi jošte mogao izumiti, da nas prisiliš, da te ljubimo? Ti se nisi zadovoljio samo time, što si postao čovjekom, što si primio na se naše bijede, što si za nas prolio svu svoju krv i što si umro raspet na križu, na koji su dolazili samo najgori razbojnici; ti si nam se osim svega toga podao za hranu u prilicu kruha. Reci mi, molim te, što si više mogao izumiti, da nas prisiliš da te ljubimo? O nesretnih li nas, ako te ne ljubimo! Kako li će nam biti u vječnosti, kada nas bude progonila grižnja savjesti, što te nismo ljubili na ovome svijetu! Slatki moj Isuse, ne ću da umrem prije nego te od srca uzljubim. Iz svega srca ža-

lim, što sam te toliko uvrijedio; kajem se i želim umrijeti u tom kajanju. Jest, sada te ljubim nad sve stvari ovoga svijeta, da, više nego samoga sebe; Tebi posvećujem sva svoja čuvstva. Od tebe mi evo dobra volja popraviti se, daj mi snage, da u njoj ustrajem. Isuse moj, slatki Isuse, kada tebe posjedujem, posjedujem sve dobro; sada si mi dao milost, da te uzljubim, s toga ostavljam sve, odričem se svega, da se uzmognem tebi priljubiti. O Marijo, majko Boga moga, moli Isusa za me, pomogni mi posvetiti se. Ti činiš toliko čudesa, daj preporuči i mene onomu, koji obraća najveće griješnike u svece.

POGLAVJE III.

Ljubav božja potvrđena mnogim dobročinstvima mora da u nas ulije veliko pouzdanje u božju dobrotu.

1. Prije nego što se je Gospodin pojavio na zemlji, već je David položio u njega veliku nadu ovim riječima: Gospode, u ruke tvoje predajem duh svoj; ti si me otkupio, o Bože istine. Pa kako da se mi jošte više ne uzdamo u Isusa Krista, mi, koji znamo, da je bio kod nas, i da nas je otkupio! Obratimo se dakle k njemu i ponovimo riječi proroka Davida.

2. Ako se radi grijeha moramo bojati vječne smrti, zasluge Isusa Krista pružaju nam veliku nadu u bolju budućnost. Njegove su zasluge neizmjerne, a imaju veću silu, da nas spase, nego grijeh, da nas upropasti. Grijehom zaslužismo pakao; nu Spasitelj uzeo je

na se sve naše grijehe i posvetio nas je svojom mukom.

3. U času kada sagriješismo, Bog nas je odsudio na vječnu smrt. A Isus Krist šta učini? Diže tu odsudu i pribi je na križ, da mi, motreći svoju odsudu radi počinjenih grijeha, opazimo i križ, na kojemu je Isus Krist svojom krvlju uništio našu odsudu. Time zadobismo nadu u oproštenje grijeha i ufanje u vječni život.

4. O koliko veću moć ima pred Bogom Kristova krv, da nam izmoli milost, nego krv Abelova, da optuži Kajina! Sretnih li vas jadnih griješnika, koji se možete uteći pod zaštitu raspetoga Krista, koji je prolio svu svoju krv, da uzmogne posredovati između vas i Boga, i da vam uzmogne pribaviti oproštenje grijeha! Vaše opačine u istinu vape za osvetom proti vama; nu dragocjena vas krv Spasiteljeva zagovara i božjoj pravdi pruža zadovoljštinu.

5. Mi moramo predati strogi račun za svoje grijehe. Pa tko će nam u tome suditi? Tješimo se, jer je Bog postavio Spasitelja, neka nam pregleda račune, a po njima neka nas odsudi. S toga nas sveti Pavao hrabri veleći, da je Sudac, koji nas je morao odsuditi na vječnu smrt, dosudio sam sebi smrt; pa ni to mu nije bilo dosta, on i sada posreduje

za naš spas u nebu kod Boga Oca. Čega se bojite, griješnici, veli sveti Toma Vilanovski, čega se bojite, ako mrzite na grijeh? Kako bi vas mogao odsuditi onaj, koji je umro, da vas spasi. Sada dakle bacite mu se pred noge, te se ne bojte, jer vas ne će odbiti onaj, koji je sišao s neba, da vas, koji ste ga izbjegavali, potraži.

6. Je li naša slabost uzrokom što se bojimo, da ne bi u buduće podlegli napastima? Evo lijeka, što nam ga sveti Pavao pruža u tome slučaju: Pođimo u borbu imajući pred očima raspetoga Isusa Krista, koji nam s križa pruža svoju pomoć, pobjedu i krunu slave. Ako smo već pali, to je znak, da nismo imali pred očima rana ni sramotne smrti Kristove na križu, niti smo ga molili za pomoć. Nu ako bez prestanka mislimo na muke, što ih je on pretrpio nama za ljubav i ako se hrabrimo nadom, da će nam pomoći, za sigurno nas ne će nikada svladati naš neprijatelj. Sveta Tereza govoraše: Ja ne pojmim, kako se mogu ljudi toliko bojati vraga; jer je dosta zazvati ime božje i njega nestane. Nadalje veli: Sve naše sile bit će uzaludne, ako se budemo uzdali samo u se, a ne u samoga Boga.

7. Spasiteljeva muka i presveto Oltarsko Otajstvo jesu za nas dvije tajne: nada i lju-

bav. Da, dvije tajne! jer da nas to vjera ne uči, tko bi to mogao vjerovati. Zar svemogući Bog da postane čovjekom, da prolije svu svoju krv i da umre na sramotnom drvetu! Čemu to? Da trpi za naše grijehe, da nas spasi, nas zemaljske crve, koji se digosmo proti njegovu božanskome veličanstvu. Što više, ono presveto tijelo, koje žrtvova za nas, dade nam za hranu, da se sav s nama sjedini! Veliki Bože! Ta dva otajstva morala bi svakoga zadiviti i raspaliti sva ljudska srca neizrecivom ljubavlju. Gdje je taj grješnik, ma bio i najveći, koji se je pokajao i koji se je uvjerio o neizmjernoj božjoj ljubavi, pa da poslije svega toga očajava o svome spasu. To je podržavalo u svetom Bonaventuri osobito pouzdanje u Boga. Ja sam uvjeren, govoraše on, da onaj, koji je toliko toga učinio i koji je toliko trpio za moj spas, ne može da mi uskrati milosti, nužne za moj spas.

8. Pođimo dakle puni vjere pred prijestol milosrđa, i zamolimo ga za obilnu milost. Prijestol milosrđa jest križ, na kome sjedi Isus Krist, s koga dijeli milosti svakomu, koji se k njemu utekne. Čim prije utecimo se k njemu, on će nam pružiti nužnu pomoć, da se spasimo; jer kasnije možebit ne budemo imali vremena, da ga potražimo. Žurimo se zagrliti drvo križa, na kome je visio Isus Krist,

žurimo se k njemu, puni vjere u njegovo milosrđe. Ne dajmo, da nas zaustave naše nevolje: u Kristu naći ćemo sva bogatstva i sve milosti; njegove zasluge otvorile su nam božju blagajnu, i daju nam pravo na sve milosti, koje su nam nužne.

9. Isus Krist pribavio nam je svojom smrću mnogo veću korist, nego li je šteta, koju nam je davao nanio istočnim grijehom. Stoga veli Apostol: Gdje je grijeh obilan, tu je milost jošte obilnija. Zašto dakle ne živimo u nadi, da ćemo sve postići pomoću zasluga Spasitelja? On nas sam uvjerava, da ćemo sve postići, što budemo Boga Oca molili u njegovo ime. Ta kako bi nam božanski Otac što uskratio i to on, koji nam je dao svoga jedinorođenoga Sina, koga ljubi kao sebe? Apoštol veli, da nam je s njime dao sve, dakle nije izuzeo ni jedne milosti, ni oproštenja, ni ustrajnosti, ni božanske ljubavi, ni savršenstva, ni raja. Ali ga treba moliti. On je veoma darežljiv prema svakomu, koji ga moli.

10. Da uzbudim vjeru u Boga, bez koje ne možemo da budemo, ako želimo uživati plodove Kristovih zasluga, navest ću nekoliko lijepih misli iz listova časnoga oca Ivana d' Avila.

11. »Ne zaboravite, da jest jedan posrednik između nas i vječnoga Oca; a taj jest Isus Krist, s kojim smo združeni čvrstim vezom ljubavi, koga ne može ništa rastrgati, ako ga čovjek ne rastrgne smrtnim grijehom. Krv Kirstova vapi i zahtijeva milosrđe prema nama; ona tako vapi, da nije čuti glasa naših grijeha. Smrt Isusa Krista izbrisala je sve naše pogrješke. Svojom smrću je Krist uništio našu smrt. Nu ako ipak koja duša propadne, to nije nedostatak Kristovih zasluga, nego je naša krivnja, što se nismo služili njegovim zaslugama.

12. »Isus Krist poduzeo se liječenja naših zala, kao da je to jedini njegov posao; on je uzeo naše grijehe, kao da bi bili njegovi, te je u Boga molio za oproštenje. Tako ga je žarko molio, kao da bi za sebe molio, zaklinjao je svoga Oca, neka svakoga ljubi, koji se uteče k njemu. Bog Otac je uslišao njegove molitve i dopustio je, da se tako s Isusom sjedinimo, da budemo dijelili s njim istu sreću bilo ljubav bilo mržnju. Pošto pak Isusa Krista Otac ne mrzi, ne će ni nas, kad smo s Isusom združeni. Bog Otac ljubi Isusa Krista ,a tako ljubi i nas; jer je Krist mnogo moćniji, da nam ishodi kod Oca ljubav, nego što smo mi, da navučemo na sebe njegovu

mržnju, jer Bog Otac mnogo više ljubi Sina, nego što bi mogao mrziti griješnika.

13. »Isus reče svomu Ocu: Oče moj, želim da budu sa mnom ovi, koje si mi predao. Ljubav je natkrilila mržnju. On nam je ishodio oproštenje i obećao, da nas ne će nikada zapustiti, da će nas čuvati u ljubavi, koju Bog goji prema nama. Može li majka zaboraviti na svoga sina? E pa dobro! ja vas uvjeravam, veli Gospod u Izaiji, da kada bi majka i zaboravila na sina, ja vas ne ću zaboraviti, jer ste mi upisani na mojim rukama. Jest, Spasitelj nas je upisao na svoje ruke svojom vlastitom krvlju. S toga ne prezajmo od ničega, on sve upravlja svojim rukama, koje su bile za nas pribite na drvu križa u znak prevelike ljubavi prema nama.

14. «Ništa nas ne može da uznemiri toliko koliko može da nas utješi Isus Krist. Ako se bojim radi svojih prošlih grijeha, ako se plašim budućnosti, ako mi ne daju mira đavolske napasti, utičem se milosrdu Boga mogа, koji me je ljubio do smrti. U njega polažem svu svoju nadu. O koliko me je on cijenio, kada se sav predao za moj spas. O Isuse, sigurna luko za sve, koji se nalaze u pogibelji, božanski pastiru naših duša, nije li najveća zabluda ne nadati se u tebe, u času, kada se želimo popraviti? Ti si rekao: Ja

sam Gospod, ne bojte se; ja vas ucviljujem i tješim. Ja često šaljem na svoje sluge veliku tugu, ali je i dignem i pošaljem utjehu. Ja sam vaš branilac; vašu obranu primam na se. Ja za vas jamčim, ja primam na se vaše dugove, Ja sam vaš gospodar; ja sam vas otkupio svojom krvlju, ne da vas zapustim, nego da vas obogatim, budući da sam vas tako skupo platio. Kako da bježim od onoga, koji mene traži, ja, koji sam išao u susret onima, koji su mene došli ubiti? Ja nisam odvraćao oko od onih, koji me poštuju! Kako ste mogli posumnjati o mojoj ljubavi, ta vidjeste me u rukama svojih neprijatelja iz ljubavi prema vama! Jeste li opazili kadgod, da ja mrzim one, koji mene ljube ili da sam zapustio one, koji traži u mene pomoć, ja, koji tražim i one, koji od mene bježe?

15. Ako vjerujete, da vam je vječni Otac dao jedinorođenoga Sina, morate vjerovati, da će vam dati i ostalo, što manje vrijedi od njegova Sina. Ne mislite, da vas je Isus Krist zapustio; jer za dokaz svoje ljubavi ostavio nam je najveći zalog, svoje tijelo i svoju krv, jednom riječju cijeloga sebe u presvetom Oltarnom Otajstvu».

Uzdah i molitva.

O Isuse, moja ljubavi, kolike li mi nade ne udahnjuje tvoja muka! Kako bi se mogao bojati, da ne ću postići oproštenje grijeha, da ne ću zaslužiti raj i sve za to nuždne milosti, kada to sve iščekujem od svemogućega Boga, koji je za me prolio svoju neprocijenjenu krv? O moj Isuse, nado moja i ljubavi moja, da mene spasiš, žrtvovao si svoj život! Ljubim te, o moj Spasitelju i Bože moj, ljubim te nad sve stvari. Ti si se sav predao meni, i ja se želim sav predati tebi. Primi moju volju, srce moje i ljubav moju: ljubim te i hoću da te za uvijek ljubim. O da bi ih mogao i na zadnjem času imati na pameti i tako započeti svoj vječni život! Ljubim te, a jer te ljubim, neizmjerno žalim, što sam te uvrijedio. Jadna li mene? Da ne izgubim časak radosti, toliko puta izgubih tebe, o neizmjerno dobro! Ta misao više me muči, nego sva druga zla; nu ipak tješi me jošte tvoja neizmjerna dobrota; ti ne ćeš prezreti srce, koje te ljubi. O za što si ti za mene umro! Božanski Spasitelju, od tebe iščekujem

spas na drugome svijetu i svetu ustrajnost u ljubavi prema tebi. Bez prestanka molit ću te za tu ustrajnost. Nu da do nje dođem, molim te za milost, da uzmognem ustrajati u molitvi. Molim i tebe o Marijo, za tu milost, a nadam se u tvoj zagovor.

POGLAVLJE IV.

Koliko smo dužni ljubiti Isusa Krista.

1. Isusa Krista dužni smo ljubiti, jer je Bog. Ljubavlju, što ju je nama zasvjedočio mnogim dobročinstvima rek bi, da nas je obvezao, da ga ljubimo bar iz zahvalnosti. Sveti Bernardo veli, da nas je mnogo ljubio, samo da ga i mi mnogo ljubimo. Mojsija reče jošte prije svetoga Bernarda: Gospod traži od tebe, o Izraele, samo da ga se bojiš i da ga ljubiš. Toga radi zapovijedi Bog već u prvoj zapovjedi, da ga moramo ljubiti od srca.

2. Sveti Pavao veli, da se u ljubavi sadržavaju svi ostali zakoni. Kada promotrimo raspetoga Boga, koji umire iz ljubavi, možemo li ga ne ljubiti? pa što nam govori ona trnova kruna, oni čavli, onaj križ, one rane i krv, nego da moramo ljubiti onoga, koji je nas toliko ljubio? Nije li to neznatno uzdarje ljubavi, kada ljudsko srce ljubi toli ljubezna Boga? Da se uzmogne dostojno uzvratiti tolika ljubav, morao bi sam Bog umrijeti iz ljubavi prema Isusu Kristu. Zašto dakle, pita sveti Franjo Saleški, zašto da se ne ugledamo u raspetoga Krista, da i mi umremo na križu, na kome je on umro iz ljubavi prema nama? Apoštol odgovara da je on za nas umro, da mi ne budemo više živili za sebe, nego za onoga, koji je za nas umro.

3. Čitamo u Crkvenjaku: Ne zaboravite na onoga, koji se dao vama za jamčevinu; jer on je dao svoj život, da zadovolji, kazni, koju ste zaslužili svojim grijesima. Isusu je Kristu veoma drago, da se često spomenemo njegove muke, a neizmjerno ga žalosti, ako nikada na nju ne mislimo. Nekoga zlostavljaju, tuku i bacaju u tamnicu radi njegova prijatelja. Ne će li se taj rastužiti, ako mu se prijatelj ne pokazuje zahvalan, što više bježi od njega i ne će da se s njim razgovara. A kako li će naprotiv biti zadovoljan, kada vidi, da se uvijek s njim lijepo razgovara i uvijek mu se iskazuje zahvalnim? Tako isto i Isus Krist rado gleda, da se sa zahvalnošću i ljubavlju sjećamo svega, što je on pretrpio u svojoj muci. Prije svoga dolazka bio je

Isus željno iščekivan od patriarka, proroka i naroda; a sada, pošto je već prošlo vrijeme njegova dolazka, te mi znamo koliko je za nas pretrpio, ne moramo li još više težiti za njim, nego što su težili patriarke i proroci?

4. Toga radi ustanovi Isus Krist u oči svoje smrti Svetotajstvo pričesti i zapovijedi, da se u pričesti sjetimo njegove muke i smrti. S toga nas i crkva u svojim molitvama i pjesmama često sjeća te dragocjene uspomene. Od tuda možemo zaključiti, koliko su Spasitelju drage duše, koje često razmišljaju o njegovoj muci. Za to je i htio da prebiva na našim žrtvenicima, da lakše razmišljamo o njegovoj muci i time uvijek gojimo u našim srcima ljubav prema njemu. Sveti Franjo Saleški nazivaše Kalvariju gorom božjih ljubimaca. Čovjek ne može da pomisli na Kalvariju, a da ne zavoli Isusa Krista, koji je umro na križu nama za ljubav.

5. Veliki Bože, zašto svijet ne ljubi onoga, koji se je toliko žrtvovao, da bi ga morala svaka duša zavoliti? Prije upućenja Slova, čovjek je mogao sumnjati, da li ga Bog u istinu ljubi; nu je li mogao i nadalje ustrajati u sumnji, kada je vidio, da je Sin božji došao i umro, da ljude spasi? Promatrajte križ, veli sveti Toma Vilanovski, pomislite na okrutne boli i na smrt Spasiteljevu i tada nije moguće,

da posumnjate u njegovu ljubav. Sveti Bernardo veli, da Spasiteljev križ i rane njegove jasno govore o ljubavi, koju Krist goji prema nama.

6. Da bolje upoznamo sredstva, kojima se Spasitelj poslužio, da ga zavolimo, razmotrimo u glavnom veliko Otajstvo Otkupljenja. Pošto je htio da umre za naš spas dovoljno bi bilo, da umre s nevinom djecom, koju pokla Irud. Ali ne, on je htio da prije smrti proživi trideset godina u radu i nevoljama poput najsiromašnjega čovjeka. Da nas prisili, da ga ljubimo, rodio se kao najveća sirota u prostoj kolibici; poslije toga zanimao se zanatom, najposlije dopustio je, da ga kao zločinca odvedu na smrt križa. Nu i prije te smrti htio je da podnese najokrutnije muke, htio je, da ga krvavi znoj oblije, htio je, da ga za ruglo okrune trnovom krunom, htio je, da ga sramotno povedu na stratište, pa je sam nosio i križ, na komu će umrijeti usred smrada gore Kalvarije. Šta vam se čini? Je li pravedno ili nije ljubiti Boga, koji se toliko naprezao, da predobije naša srca? Pravom je dakle rekao Ivan Ricoleuc: Ja bi drage volje sav život proveo u plaču za Bogom, koga je ljubav zanijela, da umre za spas čovječanstva.

7. Ljubav je nešto velikoga, nešto veoma

dragocijenoga, veli sveti Bernardo. Salamon govoreći o božjoj mudrosti i bolje o svetoj ljubavi, reče, da je neizmjerno blago, jer, veli, tko posjeduje kršćansku ljubav, uživa božje prijateljstvo. Kršćanska ljubav nije samo kraljica svih vrlina, nego je i početak ostalih vrlina, pa ih tako upravlja, da nas združuje s Bogom. Često se spominje u svetom pismu, da Bog ljubi onoga, koji njega ljubi. Eto lijepe svrhe, za kojom teži kršćanska ljubav — ona združuje dušu s Bogom. Ništa nije tako teško, veli sveti Augustin, što se ne bi moglo postići ljubavlju, jer ljubav ne pozna napora.

8. Sveti Ivan Zlatousti uči nas, kako djeluje ljubav na srce, koje Boga ljubi. Kada je božanska ljubav zavladala dušom, ona porađa nezasitljivu želju, da zadovoljimo ljubljeniku. S toga ma bio napor još veći, duša ga ne osjeća, njoj se čini, da uvijek malo radi za Boga. Kada bi mogla, ona bi rado umrla Bogu za ljubav. Njoj se čini, da je sve premalo, što za njega uradi, jer ljubav je sjeća, koliko je Bogu dužna: ona uviđa, da su njezina djela nesavršena, spoznaje da je ništa prema tako velikomu gospodaru.

9. Sveti Franjo Saleški dokazuje, koliko se varaju oni, koji traže svetinju u svačemu, a ne u božjoj ljubavi. Neki, veli, nalaze svetinju u strogom životu, drugi u dijelenju milostinje, jedni u molitvi, drugi u pohađanju Svetotajstva. Šta se mene tiče, ja nalazim savršenstvo u ljubljenju Boga sa svim srcem i sa svom dušom; jer sve ostale krijeposti bez kršćanske ljubavi jesu hrpa dragoga kamenja bez sjaja i ljepote. Kršćanska ljubav jest — podati se sav i u svemu u božje ruke.

10. Gospod reče nekoga dana svetoj Terezi: Sve je taština, šta činiš u drugu svrhu, a ne za to, da meni omiliš. O zašto ne mogu da urežem u dno srca svih ljudi ovu veliku istinu: Samo jedno je nužno. Nije nužno biti bogat na ovome svijetu, biti čašćen među ljudima, živiti lagodno i bezbrižno, biti u dostojanstvu, brojiti se među učenjake; jedno je samo nužno, to jest ljubiti Boga i vršiti njegovu svetu volju. U tu svrhu nas je on stvorio i otkupio, a samo time možemo da postignemo kraljevstvo nebesko. Postavite me, veli Gospod, kao uzdu u svoje srce i u svoje ruke, e da upravim prema sebi sve vaše misli, sve vaše želje i sve vaše čine; postavite me u svoje srce, da ne bude u njemu mjesta nego za mene: postavite me na svoje ruke, da bude sve što one čine na moju slavu. Čovjek leti putem savršenstva samo onda, kada mu je jedina svrha raspeti Isus i želja, da njemu omili.

11. Moramo se dakle osobito brinuti, da u istinu zavolimo Isusa Krista. Evo pravih znakova te ljubavi. Ljubav je bojažljiva, ona se jedino boji, da ne pane kod Boga u nemilost. Ona je velikodušna, puna pouzdanja u božju providnost. Sve što radi, radi za slavu božju. Ona je silna, pobjedu slavi nad strastima, nad najžešćim napastima, nad najvećim nezgodama. Ona je pokorna, ona se uvijek odazivlje božjemu glasu. Ona je čista, samo Boga ljubi, i ljubi ga za to, jer zna da ga je dužna ljubiti. Ona je žarka, jer želi i druga srca tom ljubavlju raspaliti. Ona tako zanese dušu, da se više ne zanima zemaljskim stvarima, nego sa samim Bogom. Ona usko spaja volju stvora sa voljom Stvorca. Ona uzdiše za Bogom, željno isčekuje čas, da ostavi zemlju i da se savršeno sjedini s Bogom u domovini blaženih i da Ga tamo ljubi na sve vijeke.

12. Nitko tako lijepo ne označuje znakove prave kršćanske ljubavi i sredstva, da ju postignemo, kako sveti Pavao. Bez kršćanske ljubavi, veli, čovjek jest ništa. Da se nađe čovjek, koji bi prenašao bregove (kao što je to činio sveti Grgur Taumaturg), pa da porazdijeli sva svoja dobra među siromake i da drage volje podnese mučeništvo: sve bi mu to bilo uzaludno, ako ne bi imao kršćanske ljubavi, te to ne bi činio iz ljubavi prema Bogu. Najposlije pokazuje prave znakove kršćanske ljubavi, i uči koje krijeposti rađa kršćanska ljubav. Kršćanska ljubav, veli on, jest ustrpljiva, ona je blaga i dobrotvorna; ona nije zavidna; ona nije ohola; ona nije slavična; ona nije sebična ni razdražljiva; ona ne misli zla; ona se ne raduje nepravdi, nego se veseli istini: podnosi sve, vjeruje sve, svemu se nada, ustrpljiva jest u svačemu. Sve ove svete krijeposti promatrat ćemo dijelom ove knjige, da vidimo, koliko posjedujemo prave ljubavi prema Isusu Kristu i da naučimo, koje nam krijeposti treba prisvojiti, da uzmognemo sačuvati i umnožiti u svom srcu tu svetu ljubav.

Uzdah i molitva.

Preljubezno srce moga Isusa, jadna li onoga, koji te ne ljubi! O moj Bože! Ti si umro u najgroznijim bolima za spas ljudi: kako je to moguće, da ljudi živu u najvećoj zaboravi na tvoja dobročinstva! O neizmjerne ljubavi u svemogućega Boga! O besprimjerne ljudske nezahvalnosti! Gledajte, o smrtnici,

gledajte neporočnoga Jaganjca, gledajte! On za vas umire na križu, on zadovoljava božjoj pravdi za vaše grijehe, a time hoće da predobije vaša srca. Gledajte, kako moli nebeskoga Oca, da vam oprosti. Možete li ga gledati a ne ljubiti? — O moj Spasitelju, kako je malen broj onih, koji te ljube! Jadna li mene! kako sam mogao proživiti toliko godina bez pomisli na tebe? kako sam te mogao toliko puta uvrijediti! O moj božanski Spasitelju, ne rascviljuju me kazne, koje sam zaslužio, nego me rastužuju tvoje muke, koje si iz ljubavi prema meni podnio, a ja sam se pokazao nezahvalnim za tolika dobročinstva. Boli Kristova, ljubavi Kristova, dođite, zakopajte se u moje srce, da vas nikada ne prestanem ljubiti. Ljubim te, o moj Isuse, ljubim te, ljubavi moja i sve dobro moje: jest ljubim te, i hoću da te na vijeke ljubim. Ne dopusti, da te izgubim, da te zapustim, i da se ikada više od tebe odvojim. Daj da budem sav tvoj, zaklinjem Te tvojom smrću, tvojim zaslugama i tvojom mukom. Daj, o Bože, i ti o Marijo, moja kraljice, daj, da ljubim Isusa Krista, daj, da i tebe ljubim. To ti možeš, o majko moja; ispuni mi nadu.

POGLAVJE V.

Kršćanska je ljubav ustrpljiva. Tko ljubi Isusa Krista, ljubi i trpljenje.

1. Zemlja jest mjesto zasluga, za to i jest ona mjesto trpljenja. Mi ne možemo da budemo posvema sretni na ovoj zemlji, nego na nebu u našoj otadžbini, gdje nas čeka vječno veselje pred licem božjim. Na ovom svijetu živimo vrlo malo, a to malo vremena puno je nevolja. Nikoga nema, tko ne bi trpio ma u čemu; svi ljudi, pravedni i griješni moraju nositi svoj križ. Tko ga nosi dragovoljno i ustrpljivo, spasit će se; a tko ga nosi neustrpljivo, dospjet će u vječnu propast. Sveti Augustin veli, da su iste nevolje jednim za spas, drugim na propast. U nevoljama se razlučuje, kaže dalje, slama od zrnja u Crkvi Gospodnjoj. Tko se ponizi u kušnji i tko se preda u ruke božje, to je zrnje određeno za raj; tko se na-

suprot uzoholi i nestrpljivo zapusti Boga, to je slama određena za pakao.

2. Želimo li da na sudnji dan, koji će odlučiti o našoj vječnoj sreći, polučimo nebesku slavu, mora da bude naše življenje ovdje slično življenju Isusa Krista. Slovo jest sišlo na zemlju, da nas pouči svojim primjerom, kako treba ustrpljivo podnositi križ, koji nam pošalje Bog. Isus Krist htio je da trpi, da nas tim ohrabri u trpljenju. Koliko li sramote i muka nije on podnosio, dok je boravio na ovoj zemlji! Prorok ga nazivlje čovjekom prezrenim, čovjekom boli, jer cijeli Kristov život bijaše ispunjen bolju i nevoljama.

3. Kao što je Bog postupao sa svojim milim Sinom, tako postupa i s onima, koje ljubi i koje prima za svoju djecu. Isus Krist reče nekoga dana svetoj Terezi: Znaj, kćeri moja, da su mojemu Ocu najdraže one duše, koje su najviše trpile na zemlji. Zato i svetica, kada bi trpila, govoraše, da ne bi toga trpljenja zamijenila ni sa svim dobrima ovoga svijeta. Poslije svoje smrti prikaže se ona nekoj duši i objavi joj, da je u nebu zadobila veliku nagradu, ne toliko za svoja dobra djela, koliko za svoje muke, koje bijaše ustrpljivo podnijela za života Bogu za ljubav. Kada bi se mogla, reče, vratiti na svijet, to bi učinila jedino, da uzmognem što god više trpiti Boga radi.

4. Tko ljubi Boga trpeći radi njega, zadobiva dvostruko raj. Sveti Vinko de Paula govoraše, da je to velika nesreća ništa ne trpiti na ovom svijetu; što više, tvrđaše, da je društvo, koje malo trpi, i komu ide sve na ruku, na rubu propasti. Sveti Franjo Asiški bojao se, da ga nije Bog zapustio, ako bi slučajno koji dan proživio bez kakve neprilike. Sveti Ivan Zlatousti veli, da kada Bog daje komu milost trpljenja, da mu daje veću milost, nego kad bi mu dao moć mrtvoga uskrisiti. U čudesima naime čovjek biva božjim dužnikom, a u trpljenju čovjek zaslužuje kod Boga. Tko trpi, dodaje dalje svetac, štogod Bog radi, bit će mu najveća nagrada, ako dobije dar, da mu bude milo trpiti za Boga, koga ljubi. On govoraše, da više cijeni Pavlovu milost, što je bio okovan za Krista, nego onu milost, što je bio uzdignut do trećega neba.

5. Ništa nije Bogu milije, nego duša, koja ustrpljivo i mirno podnosi svaki križ, koji joj on nametne. Ljubav čini onoga, koji ljubi da postane sličan onome, koga ljubi. Sveti Franjo Saleški veli: Sve Spasiteljeve rane jesu sama usta, koja nas podučavaju, kako moramo trpiti njega radi. Vrlina svetih bijaše u tom, što su znali postojano trpiti za Isusa Krista; po njihovu primjeru postat ćemo i mi sveti. Tko ljubi Spasitelja, želi, da bude u svemu njemu

nalik: u siromaštvu, u trpljenju. Sveti Ivan vidio je u viđenju, da su svi sveci odjeveni u bjelinu, sa palmom u ruci. Palma je znak mučeništva; a ipak svi sveci nisu bili mučenici. Od kuda dakle to, da svi nose palmu? Sveti Grgur odgovara, da su svi sveci bili mučenici, mučeni ili mačem ili postojanošću u ustrpljivosti. Mi dakle možemo i moramo da budemo mučenici ili ovako ili onako.

6. Sve zasluge duše, koja ljubi Isusa Krista, sastoje u ljubavi i u trpljenju. Gospod veli svetoj Terezi: Vjeruješ li, kćeri moja, da zasluge sastoje u utjehi? Ne, one sastoje u trpljenju i u ljubavi. Promatraj moj život, on je pun muka. Jest, kćeri moja, uvjerena budi, da koga moj Otac više ljubi, više mu šalje teških križeva. Gledaj moje rane; nikada ne će tvoje boli njima biti ravne. Velika je pogrješka misliti, da moj Otac može ljubiti dušu, koja ništa ne trpi. Lijepo tješi sveta Tereza duše, koje trpe na ovome svijetu. Bog nam nikada ne šalje nikakve neprilike, a da nas ne bi doskora nagradio kakvim zadovoljstvom. Isus Krist prikaza se nekoga dana blaženoj Batisti Varani i reče joj, da su najveće milosti, koje on daje svojim ljubimcima: 1. da više ne griješe; 2. da čine samo dobro; a što je još više: 3. da trpe njemu za ljubav. — S toga govoraše sveta Tereza: Kad čovjek

učini kakvo dobro djelo Boga radi, bit će skoro nagrađen kakvom nezgodom. Sveci ne primahu nikada nezgode, a da ne bi Bogu zahvalili. Sveti Ljudevit, kralj francuski, veli o svome ropstvu u Egiptu: Veseli me i Bogu blagodarim na ustrpljivosti, što mi ju je podijelio u ropstvu, da, više mu blagodarim, nego kad bi cijelu zemlju zadobio. Sveta Jelisava, turinška kneginja, istjerana bješe sa sinom iz svoje države poslije smrti svoga muža. Zapuštena od svega svijeta, pođe u franjevački samostan, gdje dade zapjevati: »Tebe Boga hvalimo« u znak zahvalnosti, što joj je Bog podao dragocijenu milost, da uzmogne trpiti njemu za ljubav.

7. Sveti Josip Kalasanski govoraše, da rad i muka nisu ništa, kada radimo, da zadobijemo raj. To isto spominje i sveti Pavao: Sadašnje muke ništa su prama budućoj slavi. Za nas bi bila velika nagrada, kad bismo mogli cijeli život provesti u svim onim mukama, koje su dovele mučenike do toga, da su ugledali rajsku slavu. Pa kako da mi ne zagrlimo sa svim srcem križ, koji nam Bog šalje, naročito kada znamo, da ćemo dobiti za ove kratke muke vječnu sreću? Sveti Agapit, kao mlad čovjek, nije se prestašio silnika, koji mu je dao metnuti na glavu ražarenu kacigu. Dječak reče: Ja nisam mogao postići veće sreće, nego što

gubim na zemlji glavu, koju ću za to vidjeti okrunjenu na nebesima. Sveti Franjo govoraše: Dobro, kome se nadam, uzrok je, da su mi omilile sve muke ovoga svijeta. Tko hoće da zadobije nebo, mora da se bori i da trpi. Čovjek ne može da dobije nagrade, koje nije zaslužio. Nema zasluge bez trpljenja. Najveća cijena pripada savršenoj ustrpljivosti. Kada se radi o zemaljskim dobrima, ljudi ih nastoje koliko je moguće svaki dan što više skupiti, a za vječno dobro vele, da je dosta imati jedan zakutak u raju. O velike li ludosti! Sveci nisu tako radili, oni su se na svijetu zadovoljili svačim, odbacili su od sebe svoja vremenita bogatstva; za vječnu pako sreću napeli su sve sile, e da je zadobiju što veću. Kršćanska dušo, koje bi ti od ovih nazvala mudrijima?

8. Ako govorimo samo o sadašnjem životu, za sigurno tko trpi s većim ustrpljenjem, uživa veći mir. Sveti Filip Neri govoraše, da na ovomu svijetu nema čistilišta, nego da je sve ili raj ili pakao. Kušnja jest vrst raja onome, koji je podnese ustrpljivo; nu ona je pakao za onoga, koji ne zna biti ustrpljiv. Sveta Tereza veli, da onaj, koji drage volje prigrli križ, što mu ga Gospodin šalje, ne osjeća nikakve poteškoće. Sveti Franjo Saleški, kada bi osjetio, da su ga napale teške nevolje, tješio se ovako:

Od kada opažam, da uživam veliki mir, kad me kušnje napadnu, uvidam, da je blizu sjedinjenje moje duše s Bogom: to i jest u istinu jedina moja težnja. Čovjek ne može da nađe mira, dok uredno živi, ali će ga odmah naći, čim se sdruži s Bogom i s njegovom svetom voljom. Neki vjerovijesnik u Indiji bijaše prisutan pogubljenju jednoga zločinca, koji ga pozove, da ga pomiri s Bogom i reče mu: Znajte, oče, da sam i ja bio nekada u vašem redu; dok sam živio po propisanim pravilima, bio sam veoma sretan; nu čim sam počeo popuštati, sve mi je bilo teško, te sam do toga dospio, da sam ostavio redovnički život, da se uzmognem bolje podati grijehu i zlu, koje me je najposlije dovelo do ove žalosne smrti. Ja sam vam to toga radi rekao, nastavi zločinac, da bi moj primjer drugima služio na korist. Otac Ljudevit da Ponte govoraše: Smatrajte sve, što vam je u životu prijatno, kao da bi bilo gorko; a što je gorko, kao da bi bilo prijatno, pak ćete za stalno živiti u miru. On je imao pravo, jer tjelesne slasti ugađaju osjetilima; nu radi griješna uživanja, koje ih prati, ostavljaju u duši gorki žalac grižnje savjesti. Gorkost usuprot napunja dušu neizrecivom slašću, ako ju čovjek ustrpljivo podnese Boga radi.

9. Budimo uvjereni, da u ovoj suznoj dolini čovjek ne može da uživa pravoga duševnoga mira, ako ne podnese ustrpljivo sve kušnje i muke, čim omili Bogu. To je stanje, u koje nas je doveo grijeh. Stanje svetaca na ovoj zemlji jest iz ljubavi dragovoljno trpjeti, a stanje svetaca na nebu jest radi ljubavi uživati. Otac Pavao Senjeri savjetovaše neku svoju pokornicu, da je ojači u trpljenju, neka napiše ove riječi pod raspelo: Ovako se ljubi! Siguran znak ljubavi nije samo trpljenje, nego valja trpiti za ljubav Isusu Kristu. Šta li može čovjeku biti dragocjenije, govoraše sveta Tereza, nego biti siguran, da je u božjoj milosti? Nu, jao! većina ljudi strepi pred samim imenom križa, poniženja i muke! Ipak se nalazi jošte mnogo duša, koje polažu svu svoju sreću u trpljenje, kojim će Bogu omiliti. Ove duše bile bi gotovo neutješljive, kada bi provodile život bez ikakve nevolje. Pogled na raspetoga Isusa, govoraše neka pobožna duša, uzrokom jest, da mi je križ tako omilio, da bi mi bilo gotovo nemoguće biti sretnim bez trpljenja: ljubav prema Isusu Kristu dostaje mi, da svladam svaku poteškoću. Kakav savjet daje Gospod onomu, koji želi poći njegovim putem? Njegov savjet jest: dragovoljno uzeti križ i ustrpljivo ga nositi. Ne treba dakle proti volji uzimati križ i nositi ga namrštena lica, nego

valja poći ponizno, ustrpljivo i ljubezno Kristovim putem.

10. Čovjek ne može da izreče koliko omilimo Bogu, kada ponizno i ustrpljivo zagrlimo križ, koji nam on pošalje: Sveti Ignacij Lojola govoraše: Nema vrsnijega drva, da procvate ljubavlju i da sačuva ljubav prema Bogu, nego što je drvo križa: to jest, tko želi napredovati u ljubavi prama Bogu, najbolje je sredstvo za to, ljubiti ga osobito usred nevolja. Sveta Gertruda moljaše nekoga dana Gospoda, što li bi mu najdražega mogla prikazati. Kćeri moja, odgovori on, najdraže mi je, kada vidim, da ustrpljivo podnosiš sve nevolje, koje te napadaju. Vjerna Gospodova službenica Viktorija Andelini uvjerava nas, da jedan dan trpljenja više vrijedi, nego sto svojevoljna posta. Časni otac Ivan Avilski tvrdi, da jedan put reći u nevolji: Bože pomozi! više vrijedi, nego hiljadu dobrih djela, koja se učine u sreći. Ah! kad bi ljudi znali za veliku vrijednost trpljenja, oni bi naskoro svi počeli tražiti priliku, da jedan drugomu pomogne trpiti Bogu za ljubav. Ta težnja za trpljenjem bijaše tolika u svete Marije Magdalene de Pazzi, da je vruće želila dugo živiti, e da bi više trpila, jer u nebu, govoraše, ne može se trpjeti.

11. Jedina svrha duše, koja ljubi Boga, jest posvema sdružiti se s njime, nu da dospijem

do toga sjedinjenja, čujmo, što veli sveta Katarina Genoveška: Da uzmognemo sjediniti se s Bogom, treba nam proći silu protivnosti, u kojima Bog uništi sve, što je u nama zlo. Tako nepravde, prezir, uvrede, nezahvalnost, napasti i drugo tomu slično, veoma nam je nužno, da nam pribavi priliku borbe, i da dospijemo do pobjede nad sobom. Do toga sjedinjenja s Bogom doći ćemo čim nam protivnosti postanu mile Boga radi.

12. Zaključimo dakle, da duša, koja se želi posvema podati Bogu, mora da odluči, kako veli sveti Ivan od Križa, potražiti za ovoga života ne veselja, nego trpljenje u svemu i željno zagrliti svojevoljno trpljenje, a jošte više trpljenje, koje ne dolazi po našoj volji, jer ovo je Bogu mnogo milije. Salamon reče, da je ustrpljiv čovjek mnogo časniji, nego hrabar. Bog ljubi onoga, koji trapi svoje tijelo postom, strogim životom, radi hrabrosti, koju pokazuje u tome trapljenju, nu jošte više ljubi one, koji veselo i ustrpljivo nose križ, što im ga je Providnost nametnula. Sveti Franjo Saleški govoraše, da su muke, koje dolaze od Boga ili od čovjeka po dopuštenju božjemu, uvijek dragocijenije od onih, koje sami sebi po svojoj volji zadajemo. Trpljenje je u toliko Bogu milije, a nama korisnije, u koliko je došlo bez naše volje. Sveta Tereza misli, da više postizavamo jednim danom tuge, što dolazi od Boga ili od ljudi, nego 10-godišnjim trapljenjem, što smo ga sami odabrali. Sveta Marija Magdalena de Pazzi uvjerava nas, da nema na svijetu tako teške muke, koje nije ona veselo podnijela smatrajući, da je od Boga došla. Zaista u grozotama, što ih je pretrpila tečajem pet godina, dovoljno je bilo sjetiti je na volju božju da trpeć ustraje i nadalje mirna kao janje. Ah! ma koliko nas stajalo, da Boga zadobijemo, Boga, naše najveće blago, govoraše otac Durazzo, to je jošte uvijek premalena cijena.

13. Molimo dakle Gospoda, neka nas učini dostojnima svoje ljubavi; ako ga savršeno ljubimo, sva dobra ovoga svijeta izgledat će nam kao pjena na vodi, a nalazit ćemo nasladu u poniženju i trpljenju. Evo šta veli sveti Ivan Zlatousti o duši, koja se posvema podala Bogu: Kada je čovjek postigao savršenu božju ljubav, čini mu se kao da je sam na zemlji; njemu jednako vrijedi slava i poniženje; prezire napast; ne može da teži za ničim, šta je ljudsko. Kada tako ne može da nađe nikakve potpore ni mira na svijetu, traži onoga, koga ljubi. Najposlije dođe do toga, da radio ili jeo, bdio ili spavao, u svima svojim mislima, u svim riječima i djelima nalazi svoga ljubimca, jer duša se tamo odmara, gdje je njezino blago.

Uzdah i molitva.

Isuse, moje blago i sve dobro moje, moji su prošli grijesi krivi, da sam postao nedostojan tebe ljubiti. Nu ti, Bože moj, po zaslugama tvoje muke daj, da budem dostojan tebe ljubiti, daj da te ljubim nad sve stvari, i da se pokajem iz dna duše, što sam te nekada mrzio i teškim grijesima istjerao iz svoga srca. Sada te, Bože, ljubim više nego samoga sebe; ljubim te iz dna duše, o neizmjerno dobro moje; ja te ljubim, jošte jedan put te ljubim, sva je moja želja ljubiti te savršenom ljubavlju, a strepim od straha, da ne bi bio lišen tvoje ljubavi. O! moj božanski Spasitelju, daj da dobro spoznam tebe i tvoju ljubav, koju si zasvjedočio na križu, i da te ja uzmognem bolje ljubiti. Ne dopusti, da budem i nadalje nezahvalan za tolika dobročinstva; ja te ne bi rado već nikada zapustiti. Sav svoj budući život želim posvetiti nastojanju, da uzmognem tebe ljubiti i tebi omiliti Isuse, moja ljubavi, pomozi mi, pomozi griješnika, koji te želi ljubiti i tvoj biti. Marijo, nado moja, tvoj sin je uvijek pripravan tebe slušati; moli Boga za me, izmoli mi milost, da ga savršeno ljubim.

POGLAVJE VI.

Kršćanska je ljubav dobrotvorna. Tko ljubi Isusa Krista, prema svakome je ljubezan.

1. Ljubeznost jest božansko svojstvo. Toga radi duša, koja ljubi Boga, ljubi i sve ono, što Bog ljubi, to jest sve ljude: ona istražuje sva moguća sredstva, da ih pomogne, da ih utješi i da im zadovolji, što je više moguće. Sveti Franjo Saleški, učitelj i primjer ljubeznosti, veli ovo: ponizna ljubeznost jest vrlina nad sve vrline; Bog nam je često preporuča; toga radi moramo je iskazivati svagda i na svakom mjestu. Štogod mislite da možete s ljubavlju popraviti, popravite, pa slobodno i ukor propustite, ako vidite, da ćete naići na tvrdoglavost: naravno, ako ne bude ta popustljivost uzrokom većega grijeha; jer kada god možeš da suzbiješ uvredu od Boga, moraš je suzbiti, a naročito, kada tu bude bez velike poteškoće.

2. Čovjek mora da bude ljubezan osobito prema siromasima i bolesnicima: prema siromasima, jer s njima osobito zlo postupa svijet; prema bolesnicima, jer njih bolest rastužuje, a malo tko pomaže. Nu nada sve mora čovjek da bude ljubezan sa svojim neprijateljima. Mržnju valja da svlada ljubavlju, a progonstvo krotkošću. Tako su činili sveci i tim sredstvom ublažili su žestinu svojih najljućih neprijatelja.

3. Ništa ljude toliko ne zbližava, veli sveti Franjo Saleški, koliko ljubezno ponašanje. Na njemu samom odavaše tu lijepu krijepost: lice, riječi, ponašanje, sve je bilo sama ljubeznost. O njemu veli sv. Vinko a Paulo, da nije nikada poznavao milijega čovjeka, pa nastavlja, da u njemu nalazi živu sliku Spasiteljeve dobrote. Kada bi ga tkogod zamolio za kakvu uslužnost, koju mu nije mogao izkazati, a da ne rani svoju savjest, tako bi ga ljubezno odbio, da je čovjek otišao veoma zadovoljan, premda nije ništa postigao. On je bio jednako ljubezan prema cijelomu svijetu, prema poglavarima, prema sebi ravnima, usred svoje obitelji kao među strancima; bio je dakle sasvim drukčiji od onih, kako veli sam, koji izgledaju među strancima kao pravi anđeli, a među svojima kao žive sotone. On se nije nikada pravdao sa svojim ukućanima; rijetko kada bi

im savjete davao, a kad bi se to slučilo, činio bi to veoma ljubeznim načinom. Takvo ponašanje veoma je pohvalno za poglavara, koji mora da uporabi svu moguću ljubeznost prema svojim podložnicima, i koji mora više moliti, nego zapovijedati, kada nalaže, da se nešto učini. — Sveti Vinko a Paulo veli, da nema boljega sredstva, kojim bi poglavar prisilio, da ga svaki sluša, nego što je prijatnost. Sveta Ivka Šantal govoraše: Pokušala sam vladati na više načina; pak sam došla do toga uvjerenja, da je najbolje ono vladanje, koje je na podlozi ustrpljivosti i ljubeznosti.

4. Poglavar mora da bude ljubezan naročito kada čije mane ispravlja. Drugi uspjeh imati će siloviti ukor, a drugi prijatan ukor. Žestoko se ukorava velika pogriješka, ili kada je griješnik ponovio pogriješku, koje radi bijaše već ukoren. Čuvati se valja ukora, koji je skopčan sa srditošću, jer se tim više zla učini, nego li dobra. To bi bila ljutita gorljivost, koju sveti Jakov strogo zabranjuje. Ima ih, koji se hvale, da su strogošću svu obitelj natjerali, da ih poštuje i vele, da tako valja vladati. Nu sveti Jakov veli sasvim protivno. Ako je čovjek često prinužđen strogo govoriti, da se vidi veličina pogriješke, mora pri kraju dodati po koju slatku, prijateljsku riječ. Treba ublažiti ranu, kako čini milosrdan Samarita-

nac, vinom i uljem. Pa kao što se ulje diže nad svaku tekućinu, tako veli sveti Franjo Saleški, treba da nad svim našim činima vlada dobrota. Kada je prestrašena i smetena osoba, koja mora da primi ukor, valja s ukorom počekati, dok se umiri, jer će drukčije okorjeti. Sveti Ivan, kanonik, govoraše: Kada kuća gori, ne treba bacati drva u vatru.

5. Sam Isus Krist uči nas tomu duhu ljubeznosti i dobrotvornosti. Vi ne znate, kakav je duh u vama, veli svojim učenicima Ivanu i Jakovu, kad su htjeli, da kazne Samaritance, koji su ih istjerali iz svoje zemlje. Ah! reče im Gospod, kakav je to duh u vama. To nije moj duh; moj duh je ljubeznost i dobrota. Ja nisam došao da uništavam, nego da spasavam duše, a vi hoćete, da ih uništim! Umirite se! i ne zahtijevajte više takva šta, to se protivi mojemu duhu. Pak u istinu nije li on veoma ljubezno postupao sa griješnom ženom? Dosta mu je bilo, da je opomene, neka više ne griješi, i otpusti je u miru. Isto je tako ljubezno obratio i Samaritanku. Najprije je zamoli vode, da ugasi žeđu, zatim joj reče: Ah! kada bi ti znala, tko te prosi vode! Najposlije otkrije joj, da je on očekivani Spasitelj. Koliko li nije on upotrebio ljubeznosti, da privede na pravi put bezbožnoga Judu? Primio ga je, da s njim blaguje, oprao mu je noge: što više, kad

ga je ovaj izdao, reče mu milim glasom: Judo, ti me dakle poljupcem izdaješ? Petar ga se odriče, pa kako ga Isus predobiva? On ga ne kori, nego ga nježno pogleda, kad je izišao iz stana velikoga svećenika, a Petar gorko zaplaka, pa je cijeli život plakao, što je nepravdu nanio svomu učitelju.

6. Dalje se dopire ljubeznošću, nego strogošću. Sveti Franjo Saleški govoraše, da nema gorčije stvari, nego što je kora od oraha; nu kada nju razbijemo, dođemo do slatke jezgre: takav, veli, jest i ukor, premda je neprijatan, postane mio i koristan, kad se daje ljubezno i prijateljski. Sveti Vinko a Paulo uvjerava nas, da je za cijeloga svoga života samo tri puta strogo ukorio i da se pokajao, jer, veli, premda je imao uzroka tako uraditi, ipak da je bilo zlih posljedica, dok su usuprot svi njegovi ljubezni i prijateljski ukori imali dobre uspjehe.

7. Sveti Franjo Saleški štogod bi htio, postigao bi od ljudi ljubeznošću; na isti način obraćao je k Bogu najokorjelije griješnike. Takav duh posjedovao je i Vinko a Paulo, koji je ovako podučavao svoje vjerovijesnike: Prijatnost, ljubav i poniznost imaju čudnovatu silu, da predobiju ljudska srca, te ih osobito nukaju, da zagrle kriposti najprotivnije ljudskoj naravi. Zbio se slučaj, da je taj svetac predao

nekom ocu velikoga griješnika, neka ga obrati. Nu sve nastojanje toga oca bijaše uzaludno; najposlije zamoli sveca, neka se sam lati toga posla. Svetac primi griješnika k sebi i dobro uspije. Kasnije očitova griješnik, da mu je srce predobio ljubavlju i prijatnošću. Za to nije mogao sveti Vinko podnositi, da njegovi vjerovijesnici strogo postupaju sa svojim pokornicima. Često ih je uvjeravao, da se vrag veoma rado služi strogošću svećenika, samo da pogubi nevine duše.

8. Čovjek mora da bude ljubezan i prijatan sa cijelim svijetom, u svako vrijeme i na svakom mjestu. Sveti Bernardo opaža, kako su mnogi ljubezni i prijazni dotle, dok im sve ide po njihovoj volji; nu čim im se prikaže kakva protivnost, raspale se i pušu kao Vezuv; reko bi čovjek, da su žeravica pod pepelom. Tko se želi posvetiti, mora da se ponaša na ovom svijetu kao ljiljan među trnjem: kada ga trn ubode, on ne prestaje biti ljiljanom, to jest, uvijek je jednako mio i nježan. Tko ljubi Boga, čuva mir u srcu i pokazuje ga na licu bio u nevolji ili u sreći.

9. U nevolji se ljudi spoznavaju. Sveti Franjo Saleški svim je srcem ljubio red Pohođenja, koji ga je toliko truda stojao. Često je vidio, da je bio taj red u opasnosti za svoj opstanak, jer je morao da podnese mnogo pro-

gonstva. Nu svetac bijaše uvijek jednako miran i odan božjoj volji, pa makar morao vidjeti uništenje toga reda. Tom prilikom rekao je ove riječi: Od kada opažam, da uživam veliki mir radi protivnosti, koje me napadaju, uviđam, da je blizu sjedinjenje moje duše s Bogom: to i jest u istinu jedina moja težnja.

10. Kadgod moramo da odgovaramo onomu, koji nas napada, pobrinimo se uvijek, da mu ljubezno odgovorimo. Ljubezan odgovor dovoljan je, da ugasi svaki gnjev. Ako osjećamo, da smo uzrujani, bit će bolje, da šutimo, jer bi govorili ono, što bi nam strast u usta donijela; pa kad bi se umirili, uvidili bi, da riječi nisu bile na mjestu.

11. Ako učinimo kakvu pogriješku, moramo da budemo i prama sebi blagi. Srditi se na sebe poslije počinjene pogriješke nije poniznost nego oholost; to znači, da smatramo sebe nepogrješivima, a u istinu smo jadni, slabi stvorovi. Sveta Tereza govoraše, da poniznost, koja uznemiruje dušu, ne dolazi od Boga nego od vraga. Srditi se na sebe poslije počinjene pogriješke, jest grijeh veći od prvoga; grijeh, koji stotinu drugih za sobom vuče; jer tad zapušćamo običnu pobožnost, molitvu, ispovijed i pričest, ili ako to obavimo, obavljamo zlo. Sveti Vjekoslav govoraše, da đavao lovi u mutnoj vodi. Kada je duša smetena, veoma

slabo poznaje Boga i dužnosti prema njemu. Kada počinimo kakovu pogriješku, obratimo se k Bogu ponizni i puni pouzdanja u njegovu milost, zamolimo ga za oproštenje i recimo sa svetom Katarinom Genoveškom: Gospodine, ovo je cvijeće iz moga vrta; ja te ljubim sa svim srcem, ja sam te uvrijedio, čega radi se gorko kajem, ne ću da te više ranim; a ti mi pomozi i podijeli mi svoju svetu milost.

Uzdah i molitva.

Blažena svezo, koja vežeš duše s Bogom, združi s njim i mene i tako me čvrsto k njemu pripoji, da se ne budem nikada mogao odvojiti od njegove ljubavi. Isuse moj, ja te ljubim, tebi se sav predajem, želim te do vijeka ljubiti. Ti si htio, da te svežu kao zločinca, da te povedu na smrt i pribiju na križ, sve si to htio, da mene oslobodiš grijeha. Ah! Bože sveti, ne dopusti, molim te i zaklinjem te zaslugama, što si ih na križu steko, ne dopusti, da se ja odvojim od tebe. Kajem se, što sam te uvrijedio i obećajem, da ću se služiti tvojom svetom milošću, da ću rade umrijeti, nego pasti u ikakov grijeh, bio malen ili velik. Slatki

moj Isuse, ja se predajem tebi, ljubim te sa svim srcem, ljubim te više nego sama sebe. Primi me sa svim k sebi, ja se odričem svjetske utjehe: tebe želim i ništa više. Nadari me svojom ljubavlju i čini sa mnom štogod hoćeš? O Marijo, nado moja, sjedini me sa Isusom i posreduj za me, da bi živio i umro, usko svezan sa svojim Spasiteljem i da bi ga posjedovao u nebeskoj slavi, gdje sam siguran, da me već ništa ne može odvojiti od njegove ljubavi.

POGLAVJE VII.

Kršćanska ljubav nije zavidna. Tko ljubi Isusa Krista, ne zavida sreći velikaša, nego sreći onih, koji ljube Isusa Krista.

1. Sveti Grgur, tumačeći vrsti kršćanske ljubavi, veli, da ljubav nije zavidna, jer da ne zna zaviđati svjetskoj veličini, pošto za njom ne teži već je mrzi. Nu ipak moramo razlikovati dvije vrsti zaviđanja, jedno dobro, drugo zlo, koje nazivamo i zavist. Zavist rastužuje čovjeka radi zemaljskoga dobra, koje drugi posjeduje. Sveto zaviđanje nema ništa s predmetima ovoga svijeta, ono sa sažaljenjem motri ovaj svijet i traži samo Boga i sve njegove želje jesu ljubiti ga sa svim srcem. Toga radi sveta duša zaviđa onima, koji Boga više ljube; jer sveto natjecanje želi nadmašiti u ljubavi same Serafine.

2. To je jedina svrha, za kojom teži pravi vjernik, svrha, koja gane ljubav božju, da rekne vjerniku: Ti si ranio moje srce okom svojim. Ovo oko znači jedinu svrhu, za kojom teži kršćanska duša, svrhu, u kojoj pokazuje mišlju i činom, da zna Bogu omiliti. Svjetski ljudi hoće da poluče svojim činima mnoge svrhe, koje se ne slažu s duhom kršćanstva, kao omiliti ljudima, postići velike časti, nakupiti bogatstva, ili barem uvijek sebi zadovoljiti. Nu pravi kršćanin ima samo jedno oko, kojim Boga u svačem vidi, kojim nastoji njemu omiliti i uzdiše sa Davidom: Za čim da težim ovdje na zemlji i gori na nebu, nego za tobom, o Bože moj! Jest, ti si moje blago, ti si jedini gospodar moga srca. Sveti Paulin govoraše: Ja ne zaviđam kraljevima radi njihove krune, ni bogatašima radi njihova bogatstva; ti si samo, o Isuse, moja slava i moje blago.

3. Nije dovoljno učiniti dobro djelo, nego ga treba učiniti savjesno. Da budu naši čini savjesni i savršeni, treba da ih činimo u nakani, da Bogu omilimo. Isusa Krista ovako pohvališe: On je činio samo dobro. Mnogo ima čina u sebi vrijednih pohvale, pa ipak nisu pred Bogom zaslužni, jer ih ne činimo u slavu Gospodinovu. — Sveta Marija Magdalena de Pazzi govoraše, da Bog nagra-

duje naša dobra djela prema nakani, kojom ih činimo u slavu Gospodinovu, to jest, čim budu nakane čišće, tim će bolje Bog nagraditi naša dobra djela. Nu jao, veoma malo djela naći ćemo, da su učinjena jedino na slavu božju! Neki starac, redovnik, koji je umro svetom smrću, veoma je mnogo radio za Boga; pa kad je jednoga dana bacio pogled na svoj prošli život, reče mi vas preplašen: Oče moj, od svih čina cijeloga svoga života, ni jednoga ne mogu da nađem, koji bi bio urađen samo na slavu božju. Prokleto samoljublje uzrokom je, da izgubimo gotovo sve plodove dobrih djela. Često se događa, da u najsvetijoj službi, kao što u propovijedima, u ispovijedima, u širenju vjere, radnik se veoma muči, a vrlo malo zaslužuje, jer ne radi samo na božju slavu, nego za svoju svjetsku slavu, za dobitak, ili jer voli to raditi, nego što drugo.

4. Gospodin veli: Čuvajte se, da ne činite dobra djela samo za to, da omilite svijetu, jer ne ćete dobiti nikakve nagrade od moga nebeskoga Oca. Tko radi da zadovolji sebi, već je dobio nagradu, nu ta nagrada isčezava kao pjena na vodi i kao časovita zadovoljština, koja prođe, a u duši ne ostavi nikakve koristi. Prorok Agej tvrdi: Tko radi u drugu svrhu, a ne da Boga omili, meće plodove

svoga rada u vreću bez dna, koju kadgod otvori, nalazi praznu. Iz toga slijedi, da pošto smo se mnogo mučili, a nismo došli do svrhe, za kojom smo težili, duša nam se smete i razdraži. To je znak, da nismo imali pred očima božju slavu. Tko radi, da Boga proslavi, nikada mu se duša ne smete, pa ni onda, kada mu što ne pođe za rukom. Kadgod radimo s pravom nakanom, da Bogu omilimo, već smo time postigli svrhu, za kojom smo težili.

5. Evo znakova, po kojima se poznaje, kada tko u duševnim poslovima radi samo za Boga: 1. kada se ne smete, ako mu što ne pođe za rukom, jer čim vidi, da nešto Bog ne će i on se s njim složi; 2. kada se raduje tuđemu dobru djelu, kao da bi ga sam učinio; 3. kada ne želi više raditi od drugih, nego čini samo ono, što mu poglavari nalože; 4. kada poslije svršena djela ne traži ni pohvale, ni zahvalnosti, dosljedno ako se ne ražalosti, kada ga tkogod za to kudi, nego se zadovolji time, što je Bogu zadovoljio. Ako ga pak tkogod pohvali, ne uzoholi se, nego odgovara taštoj slavi sa časnim Ivanom Avilskim: Odlazi od mene, ti si zakasnila; ja sam Bogu posvetio sve ovo djelo.

6. Što da tražimo više, veli sveti Ivan Zlatousti, kada smo imali sreću učiniti nešto, što

je Bogu omililo? Nije li to najveća nagrada, najveća sreća, što je može stvor postići, kada omili svomu Stvorcu?

7. Isus Krist zahtijeva to od duše, koja ga ljubi. On hoće, da ga ona metne na svoje srce i u svoj naručaj kao znak, koji će je sjetiti, da ništa ne poduzima i nikada ništa ne učini, čime ne bi Bogu omilila i da joj Bog bude uvijek jedini predmet njezinih misli i njezinih čina. Sveta Tereza veli, tko želi postati svecem, mora da želi samo ono, što je Bogu drago. Svaki čin učinjen Boga radi, bio ma kako malen, veoma mnogo vrijedi. Evo za što: sve što činimo, da Bogu omilimo, sve je čin kršćanske ljubavi, koja nas sjedinjuje s Bogom i koja nam pribavlja vječno dobro.

8. Veli se, da je čistoća nakane nebeska znanost, koja ima moć, da pretvori gvožđe u zlato, to jest, najobičniji čini, kao što je rad, spavanje, odmor, pretvaraju se u zlato svete ljubavi, kad ih čovjek učini Bogu na slavu. Sveta Marija Magdalena de Pazzi mišljaše, da tko uvijek živi u tako čistoj nakani, ravno ide u nebo, a da ga ne dotakne plamen očistilišta. U jednoj knjizi čitamo, da je neki sveti pustinjak na početku svakoga čina običavao uzdignuti oči prama nebu. Kad ga netko zapita, čemu to čini, odgovori: Ja nastojim da osiguram svoj hitac, to jest, da poput lovca

prije svega napravim nišan u svoj cilj, koji je za mene Bog, a hitac mi je da Bogu omilim. I mi moramo tako činiti na početku svakoga rada, što više i tečajem rada moramo ponoviti od časa do časa svoju nakanu, da želimo tim činom Bogu omiliti.

9. Tko u svojim činima pazi samo na Gospodinovu volju, uživa onu svetu duševnu slobodu, što je posjeduju djeca božja, slobodu, koja čini, da prigrle sve ono, što je drago Isusu Kristu. Oni se ne obaziru na samoljublje, niti na ljudski obzir. Ljubav božja izjednačuje slatko sa gorkim, koje jednako upliva na ljubimca božjega. On se odriče svojih nagnuća i ne želi drugo, nego da Bogu omili. Neznatnim i neprijatnim stvarima tako se mirno bavi, kao sa najmilijim i najvažnijim. Njemu je dovoljno, da je njegovo zanimanje Bogu drago.

10. Mnogo je ljudi koji žele Bogu služiti, nu to žele u onom zvanju, na onomu mjestu, u društvu s onim ljudima i u opće u okolnostima, koje su s njima mile: drukčije oni ne će da mu služe, ili mu služe zlovoljno. Oni ne posjeduju duševne slobode, nego su robovi samoljublja. Toga radi vrlo malo zaslužuju i s onim, što dobra učine; uvijek su nemirni, jer im je doteščao jaram Isusa Krista. Oni ususprot, koji ljube u istinu Gospodina, zadovoljstvo nalaze samo kad čine, što je njemu drago

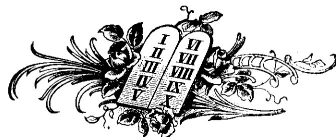
i na mjestu i u vrijeme i na način, koji je njemu omilio. Oni su uvijek zadovoljni, zapovijedali ili bili drugome podložni. Tako radi pravi Kristov ljubimac; tako moramo da se ponašamo i mi u borbi sa samoljubljem, koje nas tjera, da težimo za časnim znanjem, koje odgovara našemu nagnuću.

11. Mi moramo da budemo uvijek pripravni Boga poslušati i odmah poći onamo, kamo nas zove, makar i zapustili duševne vježbe. Otac Alvarez bijaše nekoga dana u velikom poslu i pobojao se, da će izgubiti iz vida Gospodina, ako mu se ne pomoli; nu Gospodin ga ukori i reče mu: Premda te ne vidim blizu mene, ipak budi zadovoljan, što se s tobom služim. To je krasna opomena za one, koji se uznemiruju, kad ih zapovijed ili kršćanska ljubav prisili, da zapuste svoju običnu pobožnost. Taj nemir zaista ne dolazi od Boga nego od đavla ili od samoljublja. Omiliti Bogu pa umrijeti: to je prvi zakon svetaca.

Uzdah i molitva.

Vječni Bože, ja ti posvećujem sve svoje srce, nu jao! kakovo je to srce, koje ti ja posvećujem? Ono je stvoreno, da tebe ljubi, a

često se pobunilo proti tebi. Gledaj ga sada Isuse Kriste: ono se kaje, što te je uvrijedilo i ljubi te. Jest, o moj božanski Spasitelju, ja se kajem, što sam te prezreo i pripravan sam tebi se pokoriti i tebe ljubiti sa svim srcem. Ah! radi ljubavi, koja te dovela do smrti na križu, udahni u mene toliku ljubav prema tebi, da te uzmognem ljubiti sa svim srcem, sa svom dušom i sa svim silama. Ja te ljubim više nego sama sebe, o istiniti i jedini prijatelju moje duše! Pa koga bi mogao ljubiti mjesto tebe? Tko je ikada na ovome svijetu dao svoj život za moj spas? Pa ja da te ne ljubim! Ah! ja ne mogu da pomislim na svoju prošlu nezahvalnost, a da ne prolijem potok suza. Ja, kako sam nesretan, zalutao sam; ali se nadam, da ćeš mi ti svojom milošću vratiti život, uporabit ću ga tebi na slavu, o moje sveviš nje dobro! Daj da te uzljubim, neizmjerna moja ljubavi i ništa više ne tražim od tebe. O Marijo, majko moja, primi me u broj svojih sluga, i posreduj za mene, da budem vjeran sluga Krista sina tvoga.

POGLAVJE VIII.

Kršćanska ljubav nije preuzetna. Tko ljubi Isusa Krista, izbjegava duševnu mlakost, a traži savršenstvo. Sredstva, koja vode do savršenstva, jesu: 1. želja, 2. odluka, 3. razmišljanje, 4. pričest, 5. molitva.

1. Dok napredujemo u kršćanskoj ljubavi i dok se približavamo savršenoj božjoj ljubavi; dotle se odričemo svega, što je protivno svetosti. Sveti Pavao tvrdi, da kršćanska ljubav skuplja u dušu najsavršenije krijeposti. Pošto dakle kršćanska ljubav teži za savršenstvom, dosljedno izbjegava duševnu mlakost, kojoj se čovjek često podaje i time sebe izlaže opasnosti, da izgubi kršćansku ljubav, milost, dušu i sve.

2. Dvije su vrsti duševne mlakosti, jedna koja se dade izbjeći, druga je neizbježiva. Neizbježiva je duševna mlakost, od koje nisu ni sveci slobodni. U nju spadaju svi grijesi, koje činimo iz ljudske slabosti, ali ne svojevoljno, tako na primjer: rastrešenost u molitvi, nutarnji nemir, suvišne riječi, tašta znatiželjnost, želja istaknuti se, požuda za jelom i pilom, i drugo ovomu slično. Sve ove pogriješke moramo da izbjegavamo, koliko god možemo. Nu radi naravne slabosti skoro je nemoguće sve ovo izbjeći. S toga moramo barem iz svega srca zamrziti na njih, kada ih počinimo, da ne ostave u nama ljage, koja će nas tjerati, da ih ponovimo. U isto doba moramo se čuvati, da nam se duša ne smuti. Sveti Franjo Saleški veli, da nemir duše ne dolazi od Boga, koji je početnik mira, već on dolazi uvijek od vraga ili od samoljublja ili od toga, da sebe odviše cijenimo.

3. Sve misli, koje nam smućuju dušu, odmah moramo da suzbijemo i ne smijemo se s njima zabavljati. Takove pogriješke odmah isčezavaju, buduć da nisu svojevoljne. Dosta da se pokajemo. Časna sestra Marija od Raspela, benediktinka, vidje nekoga dana kruglju od vatre, koja je u tren oka pretvorila u pepeo mnogo slame, što je bilo na nju bačeno; Bog je htjede tim podučiti, da žarka ljubav prema Bogu uništava sve pogriješke, koje dolaze od ljudske slabosti. Tridentinski sabor veli o svetoj pričesti, da je ona dobar ustuk proti dnev-

nim pogrješkama. Ove pogrješke jesu u istinu grijesi, ali nisu zapreke savršenstvu, ili oni ne zaprečuju, da čovjek uzmogne napredovati u savršenstvu, koje se u istinu nalazi samo na nebu.

4. Duševna mlakost, koja može da se izbjegne, jest velika zaprijeka savršenstvu. U tom slučaju čovjek počinja laki grijeh svojevoljno, a može ga izbjeći pomoću milosti. Sveta Tereza veli: Sačuvaj vas Bože od svojevoljnoga grijeha, ma bio on i najmanji? Takvi grijesi jesu na primjer: svojevoljne laži, male zakletve, ujedljive riječi, ismjehivanje iskrnjega, mrmljanje, grizenje samoga sebe, neuredna naklonost k osobama drugoga spola, i drugo ovomu slično. To su, nastavlja ista svetica, tako maleni crvi, da ih čovjek ne opaža, dok nisu posvema rastočili sve krijeposti. Vrag se služi malenim grijesima, e da pripravi dušu na velike grijehe.

5. Čuvajmo se dakle, da ne činimo svojevoljno takovih grijeha, jer nas oni lišavaju svjetlosti, milosti i unutarnje utjehe. Poslije takovih grijeha počnemo nalaziti u pobožnosti muku i dosadnost; za tim zapustimo molitvu, ispovijed, pohađanje Svetotajstva; najposlije zapuštamo sve, kako se već ta nesreća dogodila mnogim dušama.

6. Čujte kako se Bog grozi mlakim dušama:

Vi niste hladni ni vrući; bolje bi bilo da ste hladni; nu jer ste mlaki izbljuvat ću vas iz mojih ustiju. Jest, bolje je na neki način biti hladan, lišen božje milosti, nego biti mlak; jer tko je hladan može ga lahko probuditi grižnja savjesti, pa će uslijed toga promijeniti svoj život; nu tko je mlak, zaspi u svojim pogriješkama, a da se i ne dosjeti popraviti ih, i tako ne pokazuje nikakve nade, da će se izliječiti. Časni otac Ljudevit da Ponte govoraše, da je za svoga života počinio mnogo grijeha, ali da se nije nikada s njima sprijateljio. Ima ljudi, koji se rado sprijatelje sa svojim pogriješkama, što im je na veliku propast, naročito ako se sprijatelje sa samoljubljem, sa taštom slavom, sa škrtošću, sa mržnjom iskrnjega, sa prekomjernom naklonošću k osobama drugoga spola. Tada nastaje velika opasnost, veli sveti Franjo Saleški, da će ti mali grijesi postati za onu dušu lanci, koji će je privezati za pakao. Takove duše ne će nikada dospjeti do savršenstva, a izgubit će onu lijepu krunu, koju im je Bog odredio, ako se budu služile njegovom milošću. Čim ptica opazi, da je riješena svakoga veza, poleti da sama potraži hranu; tako i duša, kada nestane svega, što je veže sa zemljom, poleti u božje krilo. Nu kad je vezana pa makar i najtanjim koncem, ona nema sile, da se uzdigne k Bogu.

Koliko se duša ne posveti, jer ne nastoje, da se oslobode tih neznatnih spona!

7. Sva zla dolaze od tuda, što čovjek malo ljubi Isusa Krista. Jedni su puni oholosti, drugi se srde na sve, što se događa proti njihovoj volji; ovi mnogo opraštaju sami sebi od straha, da ne izgube zdravlje; oni posvema smeteni u duši, često požudno slušaju čudnovate razgovore, koji ne slave Boga, ali zadovoljavaju njihovoj znatiželjnosti. Drugi se uznemiruju na najmanju sumnju, da ih netko namjerava ismjehivati i kakvu neugodnost prouzročiti; tako smeteni zapuste molitvu ili se barem ne skupe na molitvu na vrijeme. Oni prelaze u jedan čas iz najvećega veselja i pobožnosti u najveću žalost i nestrpljivost, prema tomu u koliko im se želja ispunjava ili ne. Sve takove duše ne ljube ili vrlo malo ljube Isusa Krista, i omalovažuju pravu pobožnost.

8. Što moramo dakle činiti, da se oslobodimo toga nesretnoga stanja duševne mlakosti? Ma bilo i vrlo teško, da mlaka duša poprimi svoj stari žar, ipak nas Gospodin tješi, da što je čovjeku nemoguće, Bogu je moguće. Moramo dakle moliti i uporabiti sva moguća sredstva, pa budimo sigurni, da ćemo uspjeti. Sredstva, da se oslobodimo duševne mlakosti i da se približimo savršenstvu, jesu: 1. želja za savršenstvom; 2. odluka, da

ćemo napeti sve sile, da to postignemo; 3. razmišljanje; 4. česta pričest; 5. molitva.

9. Prvo dakle sredstvo jest želja za savršenstvom. Sve te želje jesu kano krila, koja nas dižu sa zemlje. Sveti Lovro Justinijan veli: Sve želje za svetinjom s jedne strane daju silu, da se pođe k savršenstvu, s druge strane čine, da je taj hod mio i lagan. Tko u istinu teži za savršenstvom, svaki dan pokazuje kakav god napredak, pa ako ustrajno nastavi, doskora će doći k cilju. Tko usuprot nema takove želje, sve će dalje biti od savršenstva i padat će svakim danom dublje u propast. Sv. Augustin veli: Na putu spasa tko ne napreduje, mora nazadovati. Tko ne nastoji, da napreduje, uvijek zaostaje, jer ga k sebi privlači pokvarena narav.

10. Velika je pogriješka reći: Bog ne će da mi budemo svi sveci. Sveti Pavao veli, da Bog hoće, da budemo svi sveci, svaki u svome zvanju i prema svome zvanju. Redovnik, svjetovnjak, svećenik, muž, trgovac, vojnik — svi moraju da budu sveti prema svome zvanju. Sveta Tereza uvjerava nas: Ako budu naše želje uzvišene, okoristit ćemo se njima na ovom i na drugom svijetu. Na drugom mjestu veli: ne treba obuzdati svete želje, nego valja da se pouzdamo u Boga, i kad napregnemo sve sile, dospjet ćemo do savršenstva

svetih. Ona je svaki dan vidila, da su ustrajne osobe silno napredovale u kratko vrijeme: jer, govoraše ona, Gospodinu je mila i želja, ako se i ne može izvršiti. Bog daje očite znakove svoje naklonosti samo onima, koji živo žele njega ljubiti. Bog nikada ne zaboravi nagraditi dobre želje; on ljubi velikodušne duše, koje se previše u se ne pouzdavaju. Ova svetica je toliko težila za ljubavlju Isusa Krista, te mu je rekla nekoga dana, da joj nije puno stalo, kada bi druge u raju vidila u većoj slavi, nego što je ona; ali da ne zna, kako bi mogla podnijeti, kada bi tkogod više Boga ljubio nego ona.

11. Budimo dakle ustrajni. Bog je dobar i darežljiv svakomu, koji ga sa svim srcem traži. Ničega nema, što bi nas priječilo postati svecima, pa ni isti prošli grijesi, ako mi u istinu težimo za svetošću. Sveta Tereza veli: Đavao nam prikazuje, da je oholost težiti za uzvišenim i živiti poput svetaca; nu veoma nam je korisno, da usplamtimo za velikim stvarima; jer premda ne posjeđuje duša toliko sile, da odmah dođe do svrhe, ipak primi pravac, po kom daleko dođe. Sveti Pavao uvjerava nas, da sve potpomaže onoga, koji ljubi Boga. K ovim riječima svetoga Pavla dodao je netko, da i počinjeni grijesi mogu doprinijeti nešto našemu posvećenju, jer kada

se sjećamo prošlih grijeha, bivamo ponizniji i zahvalniji radi dobročinstva, kojima nas Bog nagrađuje, premda smo ga toliko uvrijedili. Ja ne mogu ništa, mora da razmišlja griješnik, ja zaslužujem samo pakao; nu Bog je neizmjerno dobar, on je obećao, da će svakomu pomoći, koji ga moli. Budući da me je on oslobodio od vječne smrti, a želi me posvetiti, pruža mi svoju pomoć. Ja dakle mogu da se posvetim, ne svojim silama, nego milošću Boga moga, koji me hrabri. Kad uzbudimo u sebi dobre želje, pouzdajmo se u Boga i odlučno ih izvršujmo; ako pak u tom nađemo kakvu zapreku, predajmo se volji božjoj. Volja božja vrijednija je od naših dobrih želja. Sveta Marija Magdalena volila je biti lišena savršenstva, nego ga posjedovati bez volje božje.

12. Drugo sredstvo da dođemo do savršenstva, jest odluka, posvema se Bogu podati. Mnogi su pozvani i mnogi žele biti savršeni; nu jer oni nisu odlučni, živu i umiru u mlakosti i nesavršenstvu. Nije dosta težiti za savršenstvom, nego treba i čvrste odluke, koja vodi k savršenstvu. Koliko li se duša zadovoljava samo lijepim željama, a ni jedan korak ne učine na putu Gospodinovu! Ovo su želje, o kojima govori mudri Salamon: Želje ubijaju lijenog, lijeni uvijek želi, a nikada se ne odluči, da sam poduzme sredstva, koji-

ma će doći do svetosti. Takov veli: Ah! za što nisam ja u pustinji, a ne u ovoj kući! Kad bi mogao poći u drugi samostan, ja bi se odmah predao u božje ruke! Među tim ne može da podnosi onoga druga, neprijatno mu je čuti i najmanju riječ, koja mu se protivi, zabavljaju ga suvišne brige, žrtva je raznih pogriješaka, proždrljivosti, radoznalosti, oholosti, a uvijek uzdiše: Ah, kad bi imao! Ah, kad bi mogao! Takve želje više škode, nego koriste; jer tko u njima živi, ne prestaje nastavljati nesavršen život. Najposlije mu se savjest s takvim stanjem pomiri i umire bez ikakve vrline. Sveti Franjo Saleški veli: Osoba, koja ima svoje dužnosti i svoje zvanje, ne smije težiti za drukčijim životom, nego što je onaj, koji pripada tomu zvanju, niti za drukčijim poslom, koji ne odgovara njezinim dužnostima. Jer takove želje rastresuju dušu i uzrok su, da popusti u najnužnijim poslovima.

13. Valja dakle da težimo za savršenstvom i da se čvrsto uhvatimo sredstava, koja tamo vode. Bog traži od nas, veli sveta Tereza, samo čvrstu odluku, a ostalo pomogne on sam. Vrag se ne boji neodlučnih. Razmišljanje nam služi, da znamo pronaći sredstva, koja nas vode k savršenstvu. Nu čovjek često mnogo razmišlja, a ništa ne odluči. Ja

volim, veli sveta Tereza, kratko razmišljanje, koje ima ploda, nego višegodišnje razmišljanje, kojim se nikada ništa pametna ne odluči. Ja sam iskusila, da ako čovjek odmah u početku odluči učiniti ma i najtežu stvar, samo da Bogu omili, može siguran biti, da mu ne će uzmanjkati božja pomoć.

14. Prva odluka mora da bude rađe umrijeti, nego počiniti ma i najmanji svojevoljni grijeh. Mi zaista ne možemo svladati napasti bez božje pomoći; nu Bog hoće, da mi počnemo sa naprezanjem svojih sila, za tim nam daje milost, da pomognemo našu slabost i da izvojujemo pobjedu. Takova odluka udaljuje svaku zapreku i mi žurno napredujemo, jer smo stalni, da nas prati božja milost. Sveti Franjo Saleški ovako uči: Najbolja sigurnost, što je možemo imati na ovom svijetu, da smo u božjoj milosti, ne sastoji u ćutljivoj ljubavi, nego u tom, da se sasvim predamo volji božjoj, te čvrsto odlučimo, da ne ćemo pristati ni uz kakav grijeh, ni veliki ni mali. To znači imati nježnu i osjetljivu savjest. Ali treba znati, da je drugo nježna, a drugo plašljiva savjest; tko će se posvetiti, mora biti nježne savjesti ali ne plašljive, jer ta je veoma škodljiva. S toga valja da se često posavjetujemo sa duhovnim ocem, da tim savlađamo preveliku za-

brinutost, koja je samo tašti i nerazboriti strah.

15. Najposlije valja da se odlučimo, te odaberemo, što je najbolje, to jest, ne samo ono, što je Bogu milo, nego ono, što je najmilije. Sveti Franjo Saleški veli, da treba početi čvrstom i stalnom odlukom, da ćemo se posvema podati Bogu i obećanjem, da ćemo u buduće bez obzira njegovi biti. Tu odluku valja često ponoviti. Sveti Andrija Avelinski učinio je zavjet, da će svaki dan napredovati u savršenstvu. Nu da postanemo sveti, nije nužno, da se zavjetujemo, dosta je nastojati svaki dan učiniti korak prema savršenstvu. Sveti Lovro Justinijan uvjerava nas, da kad smo jedan put sa svim srcem pošli putem savršenstva, osjećamo, gdje nam sve više i više raste želja, da čim prije dođemo do cilja. Ova želja učvršćuje se sve više, jer svakim danom pridodajemo novo svjetlo, po kojemu uviđamo, da smo veoma malo kreposni i da vrlo malo dobra činimo. Pa ako je i zbilja dobro djelo, što ga učinismo, pričinja nam se nesavršenim. Kada bude tako s nama, radit ćemo neprestano, da postanemo savršeni, a u tom svetom poslu ne ćemo se nikada umoriti.

16. Odmah valja da učinimo, što smo odlučili, a ne odnositi na sutra. Tko zna, hoćemo li imati kasnije vremena! Radite po savjetu Crkvenjaka: Ne odnosite posla na drugi dan, ako možete da ga odmah izvršite. Evo za što: u budućem životu ne ćemo imati ni vremena, ni sredstva, da činimo dobro i da štogod zaslužimo; poslije smrti — što učinismo, učinismo. Neka redovnica u Rimu živila je veoma površno. U to vrijeme dođe otac Lancizij, da drži duhovne vježbe duvnama. Redovnica, čim je čula prvu propovijed, čvrsto odluči, da će se ostaviti prošloga načina života, baci se pred propovjednika i reče mu: Oče moj, ja hoću da se posvetim, ali odmah. Poslije osam mjeseci ona umre po milosti božjoj u stanju svetosti.

17. Pokorni David uskliknuo je: Ja rekoh i odmah počimam. Sveti Karlo Boromejski ponavljaše svako jutro: Danas počimam Bogu služiti. Tako moramo uvijek raditi, kao da nismo jošte ništa učinili dobra u prošlosti. U istinu, sve što činimo Boga radi jest ništa, jer tim vršimo samo svoju dužnost. Svaki dan dakle odlučimo, da ćemo se Bogu predati. Ne pazimo što drugi rade. Vrlo se malo ljudi u istinu brine, da postanu sveci. Sveti Bernardo veli: Ako hoćemo da pođemo za većinom ljudi, postat ćemo brzo nesavršeni, kao što su i oni. Čovjek mora da sve savlada, da sve suzbije, ako hoće sve postići. Sve-

ta Tereza veli: Kao što mi nikada posvema ne predamo srce Bogu, tako ni mi nikada posvema ne osjetimo njegove privrženosti. Bože moj! sve što činimo za Isusa Krista, jest samo trun prema jednoj kapljici krvi, što je Spasitelj prolio za nas. Sveci ništa ne štede, kada rade da Bogu omile, koji se sav predao za nas. Sveti Ivan Zlatousti veli: Bog se sav predao za vas; zar ne će biti pravedno, da se i vi svi predate njemu? Apostol veli, da je on umro za sve nas, da bi mi svi živili njegovoj ljubavi.

18. Treće sredstvo da se posvetimo, jest razmišljanje. Tko ne razmišlja, veli učeni Gerzon, vječnih istina, ne može da kršćanski živi bez naročitog čuda. Evo zašto: tko ne razmišlja, jest bez svjetlosti i tumara po tmini. Vjerske istine ne može čovjek da opazi tjelesnim očima, nego samo duševnim, kad o njima razmišlja. Tko o istinama ne razmišlja, ne vidi ih, pa dosljedno tumara po tmini. U tom stanju povući će ga lako ljubav za osjetljivim predmetima, a zamrzit će vječna dobra. Sveta Tereza veli: Premda nam se čini, da nema u nama savršenstva, ipak kada nam Bog rasvijetli dušu u razmišljanju, pokažu nam se mnoga nesavršenstva. Sveti Bernardo misli, da tko ne razmišlja, malo se sama sebe boji, jer sebe dobro ne pozna.

Razmišljanje upravlja duševna čuvstva i vodi na pravi put naše čine; bez razmišljanja naša čuvstva puze po zemlji; djela se upriličuju čuvstvima; i tako biva sve u neredu.

19. Časna sestra Marija od Raspela vidila je u vrijeme razmišljanja vraga, kako je neku drugu redovnicu odvratio od razmatranja. Đavao ohrabren ovim uspjehom počne tu redovnicu napastovati na veći grijeh, i skoro bi bila upala, da je nije pomenuta sestra Marija na vrijeme opomenula i oslobodila od propasti. Sveta Tereza govoraše, da tko zapusti razmatranje, brzo postane ravan ili živinčetu ili vragu.

20. Tko zapusti razmišljanje, brzo prestane ljubiti Isusa Krista. Razmišljanje jest blaženo ognjište, gdje se potpiruje i čuva vatra božanske ljubavi. Sveta Katarina iz Bolonje veli, da tko ne navikne na razmišljanje, sama sebe lišava veza, koji združuje dušu s Bogom. S toga nije ni čudo, da u tom ledenom stanju zavede đavao čovjeka, da se nahrani sa otrovnim plodom. Tko usuprot ustraje u razmišljanju, ma koliko se trudio đavao, da ga na zlo navede, ipak će sigurno prispjeti u luku spasa po naročitoj milosti božjoj. Tko se ne zaustavlja na putu razmišljanja, pa makar i kasno dospio, dospjeti će ipak. Ista nas svetica uvjerava ovako: Đavao se osobito

napinje, da smete dušu u razmišljanju, a to čini tóga radi, jer zna da je za njega izgubljena duša, koja ustraje u tom svetom vježbanju. Kakovih li sve koristi ne crpimo iz razmišljanja! Ona napunja dušu svetim mislima, pobožnim čuvstvima, uzvišenim željama i čvrstim odlukama, da ćemo se posvema podati Bogu. Najposlije duša žrtvuje Gospodinu sva zemaljska uživanja, sve tjelesne požude. Sveti Vjekoslav govoraše, da ne ćemo nikada postići velikoga savršenstva, ako ne počnemo često i mnogo razmišljati. Tko ljubi savršenstvo, neka dobro zapamti ove lijepe riječi svečeve.

21. Čovjek se ne smije podati razmišljanju u nakani, da uživa slast božanske ljubavi; to bi značilo gubiti vrijeme, a postići malo. Čovjek mora razmišljati samo da Bogu omili, to jest, da sazna njegovu volju i da moli za milost, kojom će izvršiti tu volju. Časni otac Antun Torres govoraše, da tko nosi križ bez utjehe, hitro leti k savršenstvu. Razmišljanje, koje nije popraćeno ćutljivom utjehom, jest veoma korisno duši; a jadna ona duša, koja ne će da razmišlja za to, što ne ćuti utjehe. Sveta Tereza govoraše: Zabaciti razmišljanje znači strmoglaviti se u pakao i bez vražjeg upliva.

22. Razmišljanje priučava čovjeka često

misliti na Boga. Sveta Tereza kaže, da se pravi ljubimac uvijek sjeća ljubljene osobe. S toga ljudi, koji uvijek razmišljaju, ne prestaju govoriti o Bogu, znajući, koliko je Bogu milo, da njegovi ljubimci nalaze veselje u razgovoru o njemu i o ljubavi, koju on goji prema njima. Isus Krist je uvijek prisutan u razgovorima svojih službenika i veoma mu je drago, kada vidi, da se sa svim srcem s njim zabavljaju.

23. Razmišljanje porađa želju za samoćom, da se tamo bavimo sa samim Bogom i da sačuvamo nutarnju sabranost duha u vanjskim nužnim činima; velim nužnim budi radi obiteljske uprave, budi radi dužnosti, koje nam namiče podložnost. Čovjek mora ljubiti samoću, i ne smije dopustiti, da ga rastresu voljni i beskorisni čini; drukčije izgubit će sabranost duha, koja je osobito sredstvo za sačuvanje saveza s Bogom. Duša, koja ljubi Isusa Krista, mora da bude zatvorena kao cvijetnjak i ne smije pustiti u svoje srce ni misli ni čina, koji ne smijeraju na Boga. Čovjek se ne posvećuje držeći svoje srce svakomu otvoreno. Sveci, koji privode duše k Bogu, zar nisu uvijek sabrani usred svojih poslova, bilo da mole, bilo da ispovijedaju, bilo da uče ili da se odmaraju. Mnogi ljudi puno uče, da postanu mudri, pa nisu ni mu-

dri ni sveti, jer prava znanost jest znanost svetaca, koji su znali ljubiti Isusa Krista. Ljubav božja pribavlja znanost i sva dobra. Sv. Ivan Berhman imao je osobitu želju, da uči; ali nije nikada dopustio, da mu nauk zapriječi duševni napredak. Svećenik mora da bude učen, jer mu je podučavati druge u božjem zakonu, nu i u znanosti mora da bude trijezan. Zapustiti molitvu radi nauke, znači — pokazati, da u nauci ne tražimo Boga, nego sami sebe. Tko traži Boga rađe zapusti nauku, ako nije baš osobito nužna, nego da zapusti molitvu i razmišljanje.

24. Najveće je zlo kad se zapusti razmišljanje i molitva; molitva je osobito nužna za spas. Kako bismo mi sačuvali kršćansku ljubav, kad nam ne bi Bog dao ustrajnost? Kako će nam Bog dati ustrajnost, ako ga za nju ne molimo? A kako ćemo ga za nju moliti bez razmišljanja? Bez razmišljanja ne ćemo općiti s Bogom, koji nam pomaže sačuvati krepost. Bez razmišljanja ne opažamo duševnih opasnosti, kojima smo izvrženi, i sredstva, kojima možemo, da savladamo napast. Bez razmišljanja slabo opažamo potrebu molitve, s tog je zapuštamo i bez sumnje srćemo u propast.

25. Najkorisnije je razmišljati o svrsi čovjeka, o smrti, o sudu, paklu, raju; ali osobito

o smrti, razmišljajući, da smo na smrtnoj postelji s križem u ruci, a doskora ćemo u vječnost. Majka Spasiteljeva jest također veoma koristan predmet za onoga, koji ljubi Isusa Krista, i koji želi da uvijek napreduje u njegovoj svetoj ljubavi. Sveti Franjo Saleški veli, da je gora Kalvarija, gora božjih ljubimaca; oni nalaze tamo stalno prebivalište. Što može u nas više božanske ljubavi udahnuti, nego pogled na Boga, koji umire za nas, jer nas ljubi? Spasiteljeve rane jesu udarci, koji ranjavaju i najtvrđe srce. Blaženi onaj, koji na ovome svijetu stanuje na gori Kalvariji! O sretna, ljubljena i dragocijena goro! tko da te ostavi? Ti grliš i napunjaš ljubavlju duše, koje potraže na tebi doživotno prebivalište.

26. Četvrto sredstvo, koje vodi k savršenstvu i ustrajnosti jest često primanje svete pričesti. Rekosmo već u drugom poglavju, da duša ne može bolje omiliti Isusu Kristu, nego čestim primanjem njegovog presvetog tijela. Sveta Tereza govoraše, da nema boljega sredstva, koje vodi k savršenstvu, nego što je česta pričest, kako to dokazuje iskustvo. Zapovijed Inocenta XI. od godine 1679. sjeća nas, da su sveti oci mnogo hvalili često pričešćivanje, a osobito svakidanje. Sabor Tridentinski veli, da nas pričešćivanje oslobađa

svakidanjih pogriješaka, a čuva nas od smrtnih grijeha. Sveti Bernardo uvjerava nas, da pričest ublažuje srčbu i neuzdržljivost, koje su strasti u nama veoma jake i česte. Pričest suzbija đavolske napasti. Sveti Ivan Zlatousti uči nas, da nam pričest ulijeva veliku naklonost prema vrlini, pribavlja veliki mir i čini, da nam je put k savršenstvu veoma lagan i mio. Nijedan sakramenat ne uspiruje toliko u duši božanske ljubavi, koliko sveto Otajstvo pričesti, u kome nam se Isus Krist sav daje za hranu. Toga radi govoraše časni otac Ivan Avilski, da tko udaljuje duše od primanja sv. pričesti, vrši đavolsku službu, jer đavao osobito mrzi ovaj sakramenat, kojim duše primaju osobitu silu, da mu se protive, i da napreduju u božanskoj ljubavi.

27. Da se čovjek dostojno pričesti, mora se savjesno na to pripraviti. Priprava za čestu pričest jest: 1. uzdržati se od svakoga neurednoga čuvstva; 2. mnogo razmišljati; 3. trapiti svoja osjetila i strasti. Sveti Franjo Saleški i sveti Toma uče, da se može svaki dan pričestiti onaj, koji je savladao većinu svojih zlih naklonosti, i koji je dospio do znatnoga stupnja savršenstva; zatim kad se opaža, da svakidanjim pričešćivanjem napredujemo u žaru i ljubavi božjoj. Inocentije XI. veli, da ispovjednik mora odrediti, koliko put

će se tko pričestiti, prema tomu da li se pričešću pokornik više ili manje okorišćuje. U jutro kada dolazimo na pričest, moramo barem pola sata razmišljati i moliti.

28. Da zadobijemo veliki plod pričesti, valja osobito sabrano i dugo moliti poslije pričesti. Otac Ivan Avilski, sveta Marija Magdalena de Pazzi i sveta Tereza vele, da se poslije pričesti zadobiva cijelo blago milosti; taj je čas, kad najbolje možeš da usplamtiš ljubav božju. S toga ne treba gubiti u ludo tako lijepe prilike, da se s Bogom porazgovorimo: jer će njegovo božansko veličanstvo sigurno naplatiti onoga, koji ga lijepo primi i od srca se s njim zabavlja poslije pričesti.

29. Neke slabe duše, kad ih ispoviednik nagovara na čestu pričest, odgovaraju: Ali ja nisam toga dostojan! Zar ne znate, da ste tim nedostojniji, čim se više udaljujete od pričesti? Jer bez pričesti bit ćete slabiji i počinit ćete više grijeha. Pokorite se svome vođi i pustite, da vas vodi na pravi put: pogriješke nisu zapreka pričesti, kad nisu počinjene po našoj volji; najveća pogriješka jest ne pokoriti se svomu duhovnomu ocu.

30. »Ali ja sam neuredno živio!« Zar ne znate, da tko opasno boluje, treba veće brige liječnika i više lijekova. Isus Krist u Svetotajstvu jest jedno i drugo. »Ali moj ispo-

vjednik ne veli mi, da se češće pričestim«. On ti ne veli; a ti ga pitaj sam. Ako ti ne usliša molbe, pokori mu se. »Meni se čini, da bi to bila oholost«. To bi bila oholost, kad biste se htjeli pričestiti proti njegovoj volji, ali ne bi onda, kad biste ga ponizno molili. Isus Krist hoće, da budemo gladni toga nebeskoga kruha, da za njim uvijek težimo! Kad bi se mislilo: Danas sam se pričestio, ili sutra imam pričest! koli bi silna bila ta misao, da nas sačuva od grijeha, a privede k vršenju kreposti! »Ali ja ne osjećam nikakva žara«. Ako govorite o vidljivu žaru, toga ne treba, a Bog ga ne daje uvijek ni dušama, koje su mu osobito omilile. Dosta je, da imate žarku i odlučnu volju predati se posvema Bogu i ljubiti ga uvijek unaprijed. Ivan Gerzon kaže, da tko se uzdržava od pričesti toga radi, što ne osjeća žara, čini kao onaj, koji ne će, da ide k vatri, jer mu nije vruće.

31. Koliko li se osoba često ne pričešćuje, jer ne će da živu sabranije i u većem odricanju svjetskih stvari! Svaki dobro zna, da se česta pričest ne slaže sa željom isticanja, s taštinom odijevanja, s požudom proždrljivosti, sa lagodnim življenjem i sa šaljivim razgovorima. Svaki zna, da se valja više baviti razmišljanjem, da valja trapiti osjetila i srce, da se valja daleko držati od svijeta: to svaki

zna i toga radi srami se pristupiti često svetoj gozbi. Bez sumnje takove duše moraju da se uzdrže od česte pričesti dotle, dok su u tom nesretnom stanju duševne mlakosti; ali za to moraju upotrebiti sve sile, da se oslobode toga stanja, ako ne će da izvrgnu opasnosti svoj spas.

32. Da se duševni žar sačuva, veoma je korisno često se pričestiti duhovnim načinom, što toliko hvali sabor Tridentinski. Duhovna pričest sastoji u živoj želji primiti Isusa Krista u Svetotajstvu. Toga radi činili su je sveci često puta na dan; i to ovako: Gospodine moj Isuse Kriste, ja čvrsto vjerujem, da si ti u istinu u Svetotajstvu. Ja te ljubim i želim te primiti, dođi u dušu moju. Ja te grlim i molim te, ne dopusti, da se ikada od tebe odvojim. Ili još kraće: Gospodine moj Isuse Kriste, dođi k meni, ja te želim i za tobom čeznem; ostani uvijek sa mnom. Ovu duhovnu pričest možeš obaviti više puta na dan, za vrijeme razmišljanja, pri pohodu Svetotajstva, za vrijeme svete mise, kad se svećenik pričešćuje. Blažena Anđela dominikanka govoraše: Da me nije moj ispovjednik naučio, da se ovako duhovnim načinom često puta na dan pričestim, čini mi se, da ne bi mogla dalje ni živiti.

33. Peto i najnužnije sredstvo, kojim se do-

lazi k savršenstvu i zadobiva ljubav Isusa Krista, jest molitva. Isus Krist čini, da u molitvi spoznamo veliku ljubav, koju on prema nama goji. Zar možeš dati bolji dokaz prijateljstva, nego što mu ga daješ ovim riječima: Dragi prijatelju, pitaj me što ti drago, ja ću ti dati? Ove baš riječi upravlja Gospodin na nas. Poslije ovakova očita obećanja molitva ima veliku silu pred Bogom, da postigne svako dobro. Tko moli, dobiva od Boga štogod želi. Dok budete ustrajali u molitvi, budite sigurni, veli sveti Augustin, da vam ne će ni u čemu uzmanjkati božjega milosrđa. Sv. Ivan Zlatousti dodaje: Kad molimo, još prije svršetka molitve Gospodin nam podaje milost, koju ga molimo. Ako smo dakle siromašni u duševnom bogastvu ukorimo sami sebe; jer mi smo siromašni po svojoj volji, dosljedno nismo dostojni sažaljenja. Kakovo sažaljenje zaslužuje onaj prosjak, koji voli ostati u siromaštvu, nego moliti za milost onoga bogatoga gospodina, koji bi mu sve dao, što mu treba za život? Apostol veli, da je Bog pripravan uvijek obogatiti sve one, koji ga mole.

34. U istinu ponizna molitva sve postizava od Boga i koliko je ona korisna, toliko je i potrebita za spas. Stalno je, da nam osobito treba božje pomoći, da uzmognemo svladati

napast, i kada su njezini udarci žestoki, dovoljna milost božja, koju Bog svakomu čovjeku daje, može nam pribaviti dosta sile, da suzbijemo napast. Ali ova milost ne će biti dovoljna, ako uzmemo u obzir naše zle naklonosti, već će nam trebati tako zvane osobite milosti božje; a tu osobitu milost božju dobiva samo onaj, tko moli, a tko ne moli, ne dobiva je, već propada. Dar ustrajnosti osobito je nuždan za spas, a sastoji u tom, da budemo u milosti na čas smrti. Sveti Augustin o njoj veli, da je Bog daje samo onomu, koji moli. Eto zašto je veoma malen broj onih, koji se spasavaju; jer ih je u istinu vrlo malo, koji bi molili Boga, da im poda milost ustrajnosti.

35. Sveti oci vele, da nam je molitva nužna, ne samo s toga, što je zapovijedana, nego i s toga, što je nužno sredstvo za spas; jer se ne može spasiti bez milosti, a Bog ne daje milosti, ako za nju ne molimo. Kao što smo mi izvrgnuti neprestanoj napasti i pogibelji, da izgubimo božju milost, tako moraju neprestane biti i naše molitve. Zato veli sveti Toma, da čovjek mora za spas osobito ustrajno moliti. To je zapovijed Isusa Krista, a sveti Pavao je često ponavlja. Ako se prestanemo preporučiti Bogu, svladat će nas brzo đavao. Premda mi ne možemo sami po sebi po nauci

Tridentinskoga sabora zaslužiti milost ustrajnosti, ipak je možemo postići molitvom. Gospodin hoće, da nam poda svoju milost, ali hoće da ga za nju molimo. On hoće, dodaje sveti Grgur, da molbama dosađujemo i da ga kao prisilimo na smilovanje. Sveta Marija Magdalena de Pazzi ide i dalje i uvjerava nas, da kad u Boga molimo milost, ne samo da nas usliša, nego nam je na neki način zahvalan; jer budući da je neizmjerno dobro, želi se ljudima očitovati i napuniti ih svojim dobrima; nu on hoće, da ga ljudi mole. Kad vidi, da ga ljudi mole, tako je zadovoljan, kao da bi im na tom zahvaljivao.

36. Ako želimo ustrajati u božjoj milosti do smrti, treba da Boga molimo bez prestanka, poput prosjaka, koji ne prestaje opominjati i moliti. I to molimo ovako: Moj slatki Isuse, smiluj mi se, ne dopusti, da se ikada od tebe odijelim. Gospodine, pomozi mi! Bože moj, budi uz mene! Neprestana molitva starih svetih u pustinji bijaše: Gospodine, pomozi mi, pomozi mi hitro, jer ako mi odmah ne pomogneš, past ću i izgubiti ću se. Ovako moramo moliti naročito u napasti. Tko zapusti molitvu u tom času, propao je.

37. Čvrsto se uzdajmo u molitvu. Bog je obećao, da će je uvijek uslišati. Ne sumnjajmo, veli sveti Augustin, Gospodin se je čvrsto

obvezao, da će nam dati milost, za koju ga budemo molili, on ne može prevariti. Čujte njegove riječi: Zaisto, govorim vam, štogod budete tražili, dobit ćete.

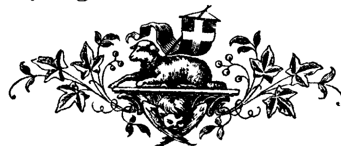
38. Ali ja sam griješnik, reći će tkogod, ja ne zaslužujem, da me Bog usliša. Ta šta veli Isus Krist? Tkogod moli, dobije. On veli svatko, bio pravednik bio griješnik. Da bude molitva plodna, ne zavisi to od naših zasluga, nego od milosrđa božjega, koji je obećao, da će svačiju molitvu uslišati. Gospodin nas hrabri na molitvu ovim riječima: Griješnici, vi niste zaslužili nikakve milosti; nu ako je želite, molite u ime moje moga Oca; molite sve, štogod hoćete, i on će vam dati. Ali pamtimo ove riječi: u moje ime ili bolje, kako ih tumači sveti Toma — u ime Spasiteljevo, to jest, da milost, koju molimo, mora da se odnosi na spas; jer obećanje ne proteže se na vremenitu milost. Bog nam daje milost samo u koliko je korisna za naš spas; drukčije on je ne daje. S toga moramo moliti za vremenitu milost pod uvjetom, ako nam je korisna duši. Nu šta se tiče duhovne milosti, ne treba uvjeta, već moramo za nju moliti puni uvjerenja, da nam je nužna, i to ovim riječima: Gospodine, Bože moj, u ime Isusa Krista, oslobodi me od ove napasti, daj mi svetu ustrajnost, nadari me svojom lju-

bavlju, nadari me rajem. Ovu milost možemo moliti i u Isusa Krista i u njegovo ime, to jest po njegovim zaslugama: to nas i on sam uči. Ne zaboravimo uteći se Mariji, djeliteljici milosti, jer premda Bog daje milosti, ipak ih daje rukom Marijinom. Ako Marija moli za nas, budimo stalni za uspjeh, jer sve njezine molitve Bog usliša, a nikada ni jedne ne zabaci.

Uzdah i molitva.

Isuse, ljubavi moja, odlučio sam te ljubiti sa svim srcem i tebi se sav posvetiti; hoću da se posvetim, da ti omilim, da te mnogo ljubim za ovoga života i u vječnosti. Ja ne mogu ništa; ali ti, ti možeš sve, znam da ti želiš, da ja budem svet. Ja već vidim, da moja duša dirnuta tvojom milošću, uzdiše k tebi i tebe traži. Ne ću da više živim samo za sebe; ti hoćeš da budem sav tvoj, i ja to hoću. Dođi dakle, sjedini se sa mnom i privini me k sebi. Ti si neizmjerno dobro; ti si me neizmjerno ljubio tolikom ljubavlju: kako da ja zavolim drugo što, a ne tebe? Više cijenim tvoju ljubav, nego sva dobra ovoga svijeta. Ti si sam, ti si jedini predmet svih

mojih uzdaha. Sve ostavljam, samo da se mogu bolje podati tvojoj ljubavi, Stvoritelju moj, Spasitelju moj, Utješitelju moj, nado moja, ljubavi moja i sve dobro moje. Premda sam mnogo sagriješio u prošlosti, ne očajavam o svom posvećenju. Ja znam, Isuse moj, da si ti umro, da oprostiš onomu, koji se kaje. S toga te ljubim sa svim srcem, sa svom dušom, više nego samoga sebe, a osobito se kajem, što sam te prezreo, tebe, koji si najveće dobro. Ja nisam više svoj, od sada pripadam tebi; o Bože srca moga, čini sa mnom što ti drago. Ja primam na se sve nevolje, koje na me šalješ: bolest, tugu, tjeskobu, sramotu, siromaštvo, progonstvo, ucviljenost — sve to na se primam, samo da tebi omilim. Primam i smrt, koju si mi pripravio, sa svim nevoljama i bolima, koje je prate. Meni će biti dosta, ako mi dadeš milost i snagu, da ti se odužim ljubavlju za moju prošlu nevjernost, o Bože moj, jedina ljubavi duše moje. Kraljice nebeska, Majko božja, možna odvjetnice griješnika, sve svoje ufanje polažem u tvoj zagovor.

POGLAVJE IX.

Kršćanska ljubav nije ohola. Tko ljubi Isusa Krista, ne ponosi se svojim dobrim svojstvima, nego se ponizuje i milo mu je biti ponižen.

1. Oholica je kao zračna lopta, koja izgleda velika, nu njezine veličine nestaje, čim je što dodirne. Tko ljubi Boga, u istinu je ponizan; on se ne ponosi svojim lijepim svojstvima; jer priznaje, da su to sve božji darovi, a da sam po sebi nema ništa nego grijeh: s toga čim je više primio nebeskih darova, više se ponizuje i smatra se, da je toga nedostojan.

2. Sveta Tereza govoreći o osobitim milostima, kojima ju je Bog nagradio, reče: Bog čini sa mnom kao što ljudi rade sa kućom, kojoj prijeti propast; oni je podupiru sa svih strana. Kad Bog pohodi koju dušu, kada je

ljubav božja obuzme izvanrednim žarom, koju prati velika ćutljivost srca ili suze radosnice; tad se ona mora čuvati od pomisli, da je to posljedica kakvoga dobroga djela, za koje je Bog time nagrađuje. U tom slučaju mora se poniziti i biti uvjerena, da je Bog miluje, samo da ga ne zapusti; jer ako bi se u njoj radi tih darova kakvo tašto osjećanje porodilo i ako bi smatrala, da je Bog za to miluje, jer mu ona bolje služi od drugih; tad će ta taština biti uzrokom, da će je Bog lišiti svoga milovanja. Dvije su stvari nužne za uzdržavanje zgrade, temelj i krov. U zgradi našega posvećenja temelj je poniznost, koja nas sili priznati, da mi sami po sebi nismo ništa i da ne možemo ništa; krov našega posvećenja jest božja zaštita, u koju moramo postaviti svu svoju nadu.

3. Čim nas Bog više miluje, tim se moramo više poniziti. Kada bi sveta Tereza primila kakovu osobitu milost, sjetila bi se svih prošlih grijeha, i tim se više pridružila svomu Spasitelju. Čim koja duša više priznaje, da je nedostojna milosti, tim je Bog više obogaćuje milostima. Taida, u početku griješnica, kasnije svetica, toliko se pred Bogom ponizila, da se smatrala nedostojnom izgovoriti njegovo ime. Tako na primjer nije se usudila reći: Bože moj, nego bi rekla: Stvori-

telju moj, budi mi milostiv! Sveti Jerolim veli, da za nagradu takve poniznosti Bog pripravlja u nebu poniznoj duši veličanstveno prijestolje. Sveta Margarita Kortonska, kad god bi primila od Boga izvanrednu utjehu, uskliknula bi: Ah Gospodine, zar si zaboravio što sam bila prije? Ti nagrađuješ tolike nepravde, koje sam tebi nanijela. Bog joj odgovori: Kad me koja duša ljubi i kad se pokaje, što me je uvrijedila, ja zaboravim na sve prošle pogriješke — kako sam to izjavio po proroku Ezekijelu — a u nebu joj pripravljam prijestolje usred Serafina. Ah! kad bi mi mogli pojmiti veliku cijenu poniznosti! Samo jedan čin poniznosti više vrijedi, nego sva zemaljska bogatstva.

4. Sveta Tereza veli: Ne misli, da si napredovao u savršenstvu, ako se ne smatraš najgorim čovjekom i ako ne želiš, da budeš svima zapostavljen. Ovoj svetici nije bilo dosta, da to kaže, ona je to i činila; i ostali sveci radili su kao i ona; sveti Franjo Asiški, sveta Marija Magdalena de Pazzi i svi drugi sveci iskreno se smatrahu najvećim griješnicima ovoga svijeta; oni su se čudili, što ih jošte zemlja nosi i što se ne otvori pod njihovim nogama. Časni Ivan Avilski provodio je od djetinjstva sveti i bogomili život; ležeći na smrtnoj postelji reče svećeniku, koji

mu je uzvišeno govorio o vječnosti i smatrao ga svecem i osobitim mudracem: Molim vas, oče, preporučite mi dušu, kao zločincu, koji je odsuđen na smrt; jer ja sam takov zločinac. Tako misle sveci o sebi za života i na čas smrti.

5. Tako moramo i mi raditi, ako hoćemo, da ustrajemo do smrti u milosti božjoj i da se spasimo. Sve svoje ufanje postavimo u Boga. Oholica pouzdava se u svoje sile, pa za to i propada; a ponizna duša, koja se pouzdava u Boga, ustraje i ne padne, premda je napasti teško napadaju; ona veli: Ja mogu sve pomoću onoga, koji me krijepi. Đavao nas navodi sada na preuzetnost, sada na očajanje; uvjerava nas, da ne ćemo pasti. No upravo tada ga se moramo najviše čuvati, jer kad Bog prestane djelovati na nas svojom milošću, mi smo izgubljeni. Kad nas đavao napastuje na nepovjerenje, pogledajmo na nebo i recimo puni vjere: Bože moj, u tebe postavih sve svoje ufanje, ti me ne ćeš nikada lišiti svoje milosti. Do zadnjega časa moramo se povjeriti Bogu, a ne sebi, i moramo ga uvijek moliti za svetu poniznost.

6. Nije dovoljno sebe slabo cijeniti i priznati sve svoje slaboće, da uzmognemo biti ponizni. Tko je u istinu ponizan, veli Toma Kempenski, taj prezire sama sebe i želi, da

ga i drugi preziru. Isus Krist hoće, da činimo po njegovom zakonu. Naučite se od mene, koji sam krotka i ponizna srca. Tko veli, da je najveći griješnik ovoga svijeta, a odmah se raspali, čim ga tko prezre, pokazuje, da je jezikom ponizan, ali ne srcem. Sveti Toma Akvinski kaže, da je onaj veoma daleko od savršenstva, koji odmah prezir ćuti. Kad je Majka božja poslala svetoga Ignaca, da pouči svetu Mariju Magdalenu de Pazzi u poniznosti, evo kakve joj je naputke svetac dao: Poniznost sastoji u tom, da se ponizna duša raduje svemu, što joj donosi prezir same sebe, i da sve mirno podnese, što joj drugi skrive.

7. Kako da ljubimo Isusa Krista, koji je podnio najsramotnije nepravde, a da ne zavolimo prezir? Isus Krist htjede, da bude izložen na žrtvenicima ne kao slavni pobjednik, nego kao slabi i poniženi čovjek, pribit na križu. Time hoće da imamo uvijek pred očima sramotu i poniženje, što ga je on pretrpio. Razmišljanje o Kristovoj poniznosti napunjalo je svece veseljem, kad su opazili, da ih svijet prezire. Nekoga dana prikaže se svetomu Ivanu od Križa Isus Krist sa križem na ledima. Ivan reče Spasitelju: Gospodine, pošto si ti bio toliko prezren iz ljubavi prema meni, ja te molim, samo to dopusti, da i ja

trpim i da budem prezren iz ljubavi prema Tebi.

8. Sveti Franjo Saleški govoraše: Tko podnosi prezir, posjeduje dragi kamen, na kom se odsijeva poniznost i prava krepost. Šta da reknemo o čovjeku, koji je pobožan, te ne zapušta razmišljanja, a često prima svetu pričest i često se trapi, samo ne može da trpi ni najmanje protivne riječi? Reći ćemo, da je prazna posuda bez poniznosti i bez ikakve kreposti. Kako može neka duša ljubiti Isusa Krista, ako ne zna podnijeti prezira za ljubav onoga, koji je toliko za nju pretrpio? Pošto se toliko bojiš poniznosti, veli Toma Kempenski, to znači, da nisi jošte svijetu umro; da nisi ponizan i da ne uzimaš Spasitelja za primjer. Ti ne možeš da podneseš udarce i rane za Boga, podnesi barem koju gorku riječ.

9. Koli zao primjer daje onaj, koji se često pričešćuje, a rasrdi se na najmanju prezirnu riječ! Koliko usuprot dobra čini onaj, koji odgovara na prezir blagim riječima, da umiri onoga, koji ga je uvrijedio, ili kad ništa ne odgovori, niti se potuži, a ipak sačuva vedro i blago lice! Sveti Ivan Zlatousti veli, da tko je mio i ponizan, koristan je ne samo sebi, nego i drugima svojim lijepim primjerom, koji im podaje njegova blagost. Kad i kako

moramo da budemo ponizni, lijepo nas poučava Toma Kempenski: što drugi govore — slušat će se, a što ti govoriš — prezret će se; što drugi mole — dobit će, a što ti moliš — odbit će se. Neka druge slavi cijeli svijet, mi budimo zadovoljni, ako za nas nitko ne zna. Neka budu drugi promaknuti na velike časti, mi budimo zadovoljni, ako nas smatraju, da nismo baš za nikakov posao. Gospodin tako kuša svoje vjernike, da vidi, hoće li oni znati svladati se i ostati na miru. Naravno je, da će se u takvim slučajevima čovjek često ražalostiti, ali će mnogo postići, ako sve mirno podnese.

10. Sveta Ivka Chantal govoraše: Tko je u istinu ponizan, čim je više ponižen, tim se više sam ponizuje. Da, više se ponizuje, jer nikad ne zna, da je toliko ponižen, koliko je zaslužio. Tko tako radi, možemo ga nazvati blaženim u Isusu Kristu; nisu blaženi oni, koje svijet časti, slavi i hvali, što su bogati, mudri i mogući, nego blaženima nazivlje Spasitelj one, koje svijet proklinje, progoni i ogovara; jer Bog njima u nebu pripravlja veliku nagradu, kada sve to ustrpljivo podnesu.

11. Čovjek mora da bude naročito ponizan, kad ga koji poglavar ukorava radi kakve pogriješke. Ima ljudi, koji se čine blagi i mirni kao jež, dok ih tkogod ne dirne; nu čim ih poglavar ili prijatelj ukori radi kakve pogriješke, odmah pruže svoje bodljike i prkosno odgovaraju, da to nije istina, što im se predbacuje ili da su pravo učinili; svakoga, tko ih ukorava, smatraju neprijateljem i rade kao oni, koji se ljute na liječnika, što im ranu reže. Tko je svet i ponizan, veli sveti Ivan Zlatousti, ponizi se, kad ga tko ukori i kaje se radi pogriješke. I oholica žali pogriješku, ali samo za to, što mu je otkrivena: radi toga se uznemiruje, odgovara i ljuti se na onoga, koji ga je opomenuo. Tko hoće, da u istinu postane svecem, govoraše sveti Filip Neri, nikad se ne smije izgovarati, pa makar bio ukor i nepravedan. Iz ovoga se izuzimlje slučaj, kad je nužno stvar razjasniti, da se izbjegne smutnji. Koliko li čovjek ne zasluži kod Boga, kad mirno podnosi nepravedan ukor! Sveta Tereza govoraše, da se često više napreduje i usavršuje, ako se čovjek ne ispričava, malo po malo postizava duševnu slobodu i malo se brine, da li ga tko kudi ili hvali.

Uzdah i molitva.

Utjelovljena Riječi, po zaslugama svoje svete poniznosti, pomoću koje si podnio najveću sramotu i nepravdu iz ljubavi prema nama, oslobodi me, molim te, od oholosti i podaj mi dio svoje poniznosti. Kako da se tužim na protivnosti, koje me snalaze, kako da se tužim ja, koji sam toliko puta zaslužio pakao? O moj Isuse, po zaslugama tolikoga prezira, što si ga pretrpio za svoje muke, daj mi milost, da živim i umrem poput tebe u najvećoj poniznosti. Ja bi želio tebi za ljubav, da sam prezren i zapušten od cijeloga svijeta; ali bez tebe ja ne mogu ništa. Ja te ljubim, o moje najveće dobro; ja te ljubim i obećajem, da ću pomoću tvoje milosti sve podnijeti tebi za ljubav: prezir, izdajstvo, progonstvo, najposlije sve, samo da me ti ne ostaviš, o jedina ljubavi moga srca. Ne dopusti, da se ja ikada od tebe odvojim. Nadari me željom, da nastojim tebi samo omiliti, nadari me žarkom ljubavlju, mirom u trpljenju i odlučnošću u protivštinama. Budi mi milostiv. Ja ništa ne zaslužujem, ali se svemu od tebe nadam, od tebe, koji si me otkupio svojom dragocijenom krvlju. O Marijo, kraljice moja, i u tebe polažem nadu, u tebe, koja si utočište griješnika.

POGLAVJE X.

Kršćanska ljubav nije slavična. Tko ljubi Isusa Krista, želi samo ono, što želi Isus Krist.

1. Tko ljubi Isusa Krista, ne zahtijeva, da ga ljudi ljube i časte; on želi, da ga Bog dobro pazi, Bog, koji je jedini predmet njegove ljubavi. Đavao radi za se, kad udahnjuje u dušu želju, da bude čašćena, jer duša tada izgubi poniznost i dolazi u opasnost, da pade u svaki grijeh. Sveti Jakov veli, da Gospodin pruža ruku poniznomu, a odbija oholicu, ne slušajuć njegove molitve.

2. Može li se bez užasa pročitati ovo, što se dogodilo fra Justinu, iz reda svetog Franje, radi toga, što je u sebi gojio, da ga svijet časti? Ovaj fratar dođe do tako očitog savršenstva, da ga je k sebi pozvao papa Eugenije IV., jer je veoma mnogo čuo govo-

riti o njegovoj svetosti. Papa ga primi sa svim mogućim počastima, zagrli ga i posjede ga pokraj sebe. Justin uzoholi se radi toli očite sklonosti na toliko, da mu je Ivan Kapistran, njegov poglavar, morao reći: Ti si pošao k papi pravi anđeo, a vratio se živi davao! Svakim danom bio je oholiji, htio je da svi imaju prema njemu osobiti obzir, te je dotle dotjerao, da je nožem ubio jednoga brata, zatim pobjegao u Napulj, gdje je počinio mnogo zločina i umro kao nevjernik u tamnici. S toga pravom veli neki veliki sluga božji, da kad čujemo govoriti o padu koga libanskoga cedra, na primjer Salamona, Tertulijana i drugih, koje smatraše svijet svecima, to je znak, da oni nisu bili posvema božji, već su u sebi hranili ohole misli, koje su ih uništile. Tresimo se, kad opazimo, da u nama niče kakva slavičnost i želja, da nas svijet časti i slavi; kad nam svijet iskazuje počast, dobro pazimo, da nas to ne zanese, jer bi nam moglo biti na propast.

3. Osobito se čuvajmo slavohlepnih mudrolija. Sveta Tereza veli, tko do tih mnogo drži, nikada ne će posjedovati pravoga duha. Mnogi ljudi na izvanjsku živu pobožno, ali u sebi sami se obožavaju. Oni izgledaju kao kreposni, a u dnu duše goje želju, da budu pohvaljeni pri svakom koraku. Kad ih nitko

ne pohvali, hvale sami sebe; jednom riječju oni hoće da u svemu budu bolji od drugih, uznemiruju se, zapuštaju pričest i svu pobožnost čim ih tko takne i ne miruju, dok ne opaze, da ih drugi cijene. Tako ne rade oni, koji u istinu ljube Isusa Krista. Oni ne samo da izbjegavaju sve, što bi im moglo pohvalu donijeti, nego se rastužuju i radi onoga, što im se priznaje, a raduju se, kad ih svijet prezire.

4. Ja nisam, veli sveti Franjo Asiški, ništa više, nego što sam u božjim očima. Čemu nam ljudska čast, ako nas Bog prezire? Neka nas svijet prezire, samo kad nas Bog ljubi. Ljudske pohvale ne mogu nas osloboditi kazne, što smo je zaslužili opakim djelima. Šta nam stalo, govoraše sveta Tereza, da budemo optuženi i prezreni od stvorova, ako smo čisti i bez poroka pred tvojim očima, Bože sveti! Sveci su želili, da budu u životu zapostavljeni i prezreni. Zar nam tko krivo čini, ako o nama zlo misli; zar ne moramo da i sami tako o sebi mislimo? Ako znamo, da smo zli, za što bi zahtijevali, da drugi o nama dobro misle.

5. Zabitan život pribavlja velike koristi onima, koji hoće da ljube Isusa Krista sa svim srcem. Gospodin nam htjede dati sam primjer, živeći do trideset i prve godine kao zabitni radnik. Sveci podoše stanovati u pu-

stinju, da izbjegnu ljudsku čast. Sveti Vinko a Paulo veli: Ako ljudi o nama s poštovanjem govore, te hvale naše ponašanje, koje je uzrokom, da na Boga zaboravimo, koje okružuje naše najsvetije čine, to sve jest zlo i više škodi našemu duševnomu napretku, nego što drugo.

6. Ako hoćemo da napredujemo u ljubavi Isusa Krista, moramo da razorimo u sebi ljubav za svjetskom slavom. Ali kako? Sveta Marija Magdalena de Pazzi uči nas o tom ovako: Tko živi od slavičnosti, taj hoće da uživa dobar glas pred cijelim svijetom, a tko hoće da za svijet umre, taj se sakriva i želi da nitko za nj ne zna. A dok čovjek ne umre za svijet, ne može da bude božjim slugom.

7. Da postanemo Bogu mili, moramo odbiti svaku težnju isticanja i omilenja svijetu, a osobito moramo odbiti želju, da drugima zapovijedamo. Sveta Tereza volila je vidjeti, da gori njezin samostan sa svim redovnicama, nego da uđe u nj ta prokleta slavičnost. S toga je govorila, da želi, da se nikad ni jedna redovnica ne nađe, koja bi težila za poglavarstvom; a da bi se takva našla, da bi je ili protjerala ili za uvijek zatvorila. Sv. Marija Magdalena de Pazzi govoraše, da duhovna osoba uživa najveću čast, kad je među zadnjima i kad ne teži za čašću poglavarskom. Sva slavičnost duše, koja ljubi Boga, mora da bude u natjecanju u poniznosti, prema ovim Pavlovim riječima: U poniznosti budite poglavari. Jednom riječju, tko ljubi Boga, samo Boga mora da ima pred očima.

Uzdah i molitva.

Moj Isuse, nadari me željom, da tebi omilim i da zaboravim na sve stvari i na sebe samoga. Što će mi ljubav cijeloga svijeta, ako nisam tvoj, koji si jedina ljubav moje duše? Slatki moj Isuse, ti si sišao na zemlju, da naša srca predobiješ; ako ja sam ne znam svoje srce tebi predati, uzmi ga sam, napuni ga svojom ljubavlju, i ne dopusti, da se ikada više od tebe odvojim. Ja sam te uvrijedio; ali se sada kajem sa svim srcem i ništa me toliko ne rastužuje, koliko uspomena na prošle grijehe. Ja se tješim mišlju, da je tvoja dobrota neizmjerna, da ne ćeš nikada odbiti griješnika, koji te ljubi. Ljubezni Spasitelju, jedina ljubavi moga srca, ja sam te prezreo, sada te ljubim više nego sama sebe. Posvema se tebi predajem. Ja želim samo tebe ljubiti i tebi omiliti. Primi ovu želju, pomnoži

je, uništi u meni sve želje za zemaljskim dobrima. Ti se udostojiš primati našu ljubav, a ja sam tako nezahvalan, pa te nisam ljubio. Ali gľedaj, ja želim, da budem tvoj, i za tvoju ljubav želim trpiti sve, što ti odrediš, jer ti si za mene umro na križu. Ti hoćeš da ja budem svet, ti me možeš i posvetiti, u tebe polažem svu nadu. O Marijo, majko božja, ufam se u tvoju zaštitu.

POGLAVJE XI.

Kršćanska ljubav nije sebična. Tko ljubi Isusa Krista, odbija od sebe naklonost k zemaljskim stvarima.

1. Tko hoće da savršeno ljubi Isusa Krista, mora da istjera iz svoga srca sve, što nije božje, a osobito samoljublje. Ne smije tražiti samoga sebe, nego samo ono, što je Bogu drago. To nam Gospodin zapovijeda ovom zapovjeđu: Ljubi Boga sa svim srcem svojim. Da Boga ljubimo sa svim srcem, potrebno je: 1. iz srca istjerati sve, što je zemaljsko; 2. napuniti srce božanskom ljubavlju. Srce, koje hrani u sebi kakvu sklonost za zemaljskim dobrima, ne može da bude posvema božje. Sveti Filip Neri govoraše, da čim više ljubimo stvorove, tim manje ljubimo Boga. Nu kako da očistimo srce od zemaljskih nagnuća? Očistit ćemo ga trapljenjem i bje-

žanjem od stvorova. Neke se duše tuže, da traže Boga, ali da ga nigdje ne nalaze; evo što takvima odgovara sveta Tereza: Odbijte srce od stvora, pa potražite svoga Boga, brzo ćete ga tada naći.

2. Veliko je zlo, što ima ljudi, koji bi se htjeli posvetiti, ali na svoj način; oni hoće da ljube Isusa Krista, ali hoće da živu i po svojim sklonostima, to jest, ne će da se odreknu svojih zabava, taštine u nošnji i prebiranja u jelu; oni ljube Boga, ali ako ne postignu one časti, nemirno žive; ako im tko dirne u čast, raspale se; ako odmah ne ozdrave od kakve bolesti, izgube ustrpljivost. Oni ljube Boga, ali u sebi teže za bogatstvom, čašću i taštim odlikovanjem. Oni mole, pohađaju Svetotajstva; ali jer su odviše skloni zemaljskim stvarima, malo im od tuda ploda. Gospodin se ne dostoji s ovakvima ni govoriti, jer bi bilo uzaludno, kao što to reče svetoj Terezi: Ja bi govorio s mnogim dušama, ali je svjetski žamor tako u njima zavladao, da me ne bi ni čule. Ah! kad bi se samo za čas udaljile od svijeta, lijepe li sreće za njih! Tko je dakle odviše zauzet za svijet, on nije kadar čuti božjega glasa. Nesretnik privezan je za dobra ovoga svijeta i tako je zasliiepljen, da ne će moći ni jedan dan posvetiti ljubavi Isusa Krista, da zadobije

vječno dobro, kojemu stoji na putu prolazno dobro! Sveta Tereza veli: Pravo je da propade svaki, koji trči samo za prolaznim dobrima.

3. Car Tiberij htjede, da Isusa Krista uvrsti među bogove; nu starešinstvo se tomu usprotivi, jer da je on bio ponosit Bog, koji je htio, da svijet samo njega časti, a ostale bogove zabaci. To je prava istina: Bog hoće, da samo njega častimo i ljubimo, jer on to od nas zaslužuje. Kao što on nas mnogo ljubi, tako i od nas zahtijeva svu našu ljubav, i ne trpi, da tko ima dio u onomu, što njemu pripada. On ne će da mi ljubimo drugo, a ne njega. Ako vidi, da kakov stvor posjeduje dio našega srca, on mu na neki način kao zavida, kako veli sveti Jakov apoštol, jer ne trpi suparnika, nego hoće da ljubimo njega samoga. Gospodin nazivlje svoju zaručnicu zatvorenom bašćom, jer duša, koja ga u istinu ljubi, čuva svoje srce zatvoreno pred svakom zemaljskom ljubavlju, da ne bi ova istisnula Isusa Krista. Zar nije zaslužio Isus Krist cijelo naše srce? On nas je toliko ljubio i još nas ljubi! To su dobro pojmili sveci: sveti Franjo Saleški govoraše, da bi odmah srce iščupao, kad bi saznao, da je u njemu samo jedna žilica, koja nije božja.

4. David je želio imati krila kao golubica,

to jest srce čisto i neokaljano zemaljskim nagnućima, e da njima poleti k Bogu, da se tamo odmori. Mnogo je duša, koje bi rado, da su se već rastale sa svijetom, pa da ravno polete u božje krilo. Nu one uvijek čuvaju u srcu kakvo sitno svjetsko nagnuće, a ne nastoje, da ga se odreknu, i tako ne prestaju kunjati u bijedi, a da se ni za korak ne približe savršenstvu. Sveti Ivan od Križa govoraše: Duša sklona, ma i najneznatnijemu predmetu, pa bila ona u drugom i kreposna, nikad se ne će savršeno združiti s Bogom. Ništa za to, ako je ptica privezana samo slabim končićem, ona će biti uvijek svezana, dok veza ne rastrgne i slobodno ne poleti. Žalosno je, što kreposne duše i pune milosti nemaju hrabrosti, da se odreknu neznatna nagnuća, i time se ne mogu sjediniti s Bogom. Ovakve bi duše malom silom rastrgale konac, koji ih veže, a tim bi postigle neizmjerno blago milosti, jer bi im se Bog potpuno očitovao.

5. Tko hoće, da mu se Bog očituje, mora se sav podati Bogu. Pa za to i veli Zaručnica u Pjesmi nad pjesmama: Moj ljubljeni podao se sav meni, i ja se podadoh njemu. Isus Krist, jer nas veoma ljubi, hoće da ga i mi ljubimo, te kad mu ne bi posvetili svojega srca, ne bi mu posvema zadovoljili. Sveta

Tereza otpiše nekoj poglavarici svojih samostana: Nastoj sve povjerene ti odvojiti od zemaljštine, jer one moraju biti zaručnice kralja toli nježnoga, koji hoće, da zaborave i same sebe. Sveta Marija Magdalena de Pazzi uze nekoju pobožnu knjižicu jednoj novakinji radi toga samo, što je odviše čitala. Ima duša, koje redovito razmišljaju, primaju Svetotajstva, nu jer su previše zauzete za zemaljske stvari, malo ili ništa ne napreduju u savršenstvu. Pošto uvijek tako živu, ne samo da su bijedne, nego su i u opasnosti, da sve izgube.

6. Valja dakle da sa Davidom molimo Boga, neka očisti naše srce od svih zemaljskih sklonosti; drukčije ne možemo biti posve njegovi. Isus Krist reče: Ako hoćete da budete moji učenici, svega se odrecite. Kad je neki mladić zamolio pustinjačke oce, da bi ga primili k sebi u društvo, oni ga upitaše prije svega, da li mu je srce prazno, e da ga može napuniti Duh Sveti. Kad je sveta Gertruda molila Gospodina, neka joj kaže, što s njom kani, on joj odgovori: Sve, što od tebe želim jest, da ti bude srce prazno od stvorova. Valja dakle reći iz dubine srca: Gospodine, ja te cijenim više od svega: od zdravlja, od bogatstva, od dostojanstva, od časti, od hvale, što više i od milosti i od dobročin-

stva, koje mi možeš ti dati, nije mi dovoljno, ako mi sebe ne podaš. Tebe samoga želim i ništa više.

7. Kad srce ne pozna stvorova, napunja ga milost božja. Sveta Tereza govoraše: Udaljite od svojih očiju sve škodljive prilike, i duša će se odmah obratiti Bogu, a Bog će je zavoliti. Zaista duša ne može živiti bez ljubavi; ona mora da ljubi ili Stvorca ili stvor; ako ne ljubi Stvorca, sigurno će ljubit stvor. Jednom riječju, svega se treba odreći, da se sve postigne. »Sve za sve«, veli sveti Toma Kempenski. Sveta Tereza gojila je neko nježno, ali čisto čuvstvo prema nekomu rođaku; toga radi nije bila posve božja. Nu čim se sasvim raskrstila s tim čuvstvom, pravom joj reče Isus Krist: Terezo, ti si sva moja i ja sam sav tvoj. Vrlo malo zahtijeva Bog od nas, kad hoće da ga ljubimo, njega koji zaslužuje neizmjernu ljubav, a mi hoćemo da podijelimo srce njemu i stvorovima. Časni Ljudevit da Ponte sramio se reći Bogu: Gospodine, ja te više ljubim, nego bogatstvo, časti, roditelje i prijatelje; on bi rekao ovako: Gospodine ja te više ljubim, nego pjenu na vodi, dim, prašinu i crve zemaljske.

8. Prorok Jeremija veli, da je Gospodin neizmjerno dobar onima, koji ga traže, to jest onima, koji traže samoga Boga. Sretnoga li dobitka! korisne li dobiti! kad izgubimo zemaljska dobra, koja ne nasićuju srca, a brzo ih nestaje, te potražimo neizmjerno i vječno dobro — Boga! Pripovijeda se o nekom knezu, da je na lovu susreo nekoga pobožnoga pustinjaka, koji je išao u šumu. Knez ga zapita, tko je i kuda će. A vi gospodine? odgovori pustinjak, što radite u ovoj samoći? — Ja lovim zvjerad, reče knez. — A ja, doda pustinjak, ja tražim Boga. I nastavi svoj put. Naša je dakle svrha jedina za ovoga života: tražiti ljubav božju, vršiti njegovu svetu volju, a prije svega odstraniti iz našega srca svaku naklonost za zemaljštinom. Kad nas napane napast, da zavolimo svjetska dobra, recimo sami sebi: Što će nam dostojanstvo i svjetska čast, ta to je samo pjena na vodi i dim, koga nestaje poslije smrti! Blaženi onaj, koji može reći: Gospodine moj Isuse Kriste, ja sam sve ostavio tebi za ljubav: tebe samoga ljubim, s tobom sam potpuno zadovoljan.

9. Kad božja ljubav posve obuzme našu dušu, ona se sama od sebe pomoću milosti otrgne od svih zemaljskih predmeta, koji joj priječe, da bude sva božja. Sveti Franjo Saleški govoraše, da se sve stvari, kad kuća gori, bacaju kroz prozor, to jest, kad se neka osoba poda Bogu, i bez opomene duhovnoga

oca, sama po sebi nastoji se odreći zemaljskih naklonosti. Otac Senjeri veli, da nas božanska ljubav lišava svega, samo da posjedujemo Boga. Neki čovjek odrekao se svih svojih dobara i svojevoljno prigrlio siromaštvo iz ljubavi prema Isusu Kristu. Neki prijatelj zapitao ga za uzrok tomu. Evo, odgovori mu on, izvadivši iz džepa sveto pismo, evo ovaj lišio me svih dobara. Kad duša u svemu uzljubi Boga, tad sve prezire: bogatstvo, uživanja, časti, dostojanstvo, pa i samu kraljevsku krunu; ona hoće samo Boga, a bez prestanka moli: Bože moj, samoga tebe želim i ništa više. Sveti Franjo Saleški veli, da čista božanska ljubav uništuje sve, što nije božje, i sve pretvara u ljubav: jer sve, što se za ljubav božju čini, jest ljubav.

10. Kad božanska ljubav obuzme naše srce, tako na njega djeluje, da ono zaboravi na sve stvorove. Pijan čovjek jest kao mrtvac; on ne vidi, ne čuje, ništa ne govori. Takvo jest stanje i duše, koja je opojena božanskom ljubalju; ona ništa ne osjeća za stvari ovoga svijeta; ona misli samo na Boga: jednom riječju, ona hoće, da svi njeni čini i sva njena ljubav bude samo za Boga. U Pjesmi nad Pjesmama Gospodin ne dâ, da se probudi njegova preljubljena, koja spava. Taj slatki san duše, koja ljubi Isusa Krista, nije drugo, veli sveti Bazilij, nego svojevoljna zaborav na sve stvorove, da se lakše zanima s Bogom, i da reče sa svetim Franjom: Bože moj, što će mi bogatstvo, dostojanstvo i slava ovoga svijetâ? Gospodine moj, ti si jedini moje blago. Ah! zašto ne možemo da pojmimo silu ovih riječi: Bože moj, sve dobro moje! ništa nije slađe za dušu, koja ljubi Boga, nego često ponavljanje ovih riječi.

11. Nužno je dakle odreći se posvema stvorova, ako hoćemo da se savršeno s Bogom združimo; moramo dakle da se riješimo prekomjerne ljubavi rodbinske. Isus Krist reče: Tko se je meni podao, a nije prezreo svojih rođaka, ne može da bude moj učenik. Zašto da prezremo svoje rođake? Jer prečesto nema većega neprijatelja naše duše, nego što su rođaci. Sveti Karlo Boromejski imao je običaj reći, da uvijek kad ide svojim rodacima osjeća, kako je u pobožnosti popustio. Otac Antun Mendoza odgovaraše na pitanje, zašto češće ne pohađa rođake: Jer iz iskustva znam, da redovnici nigdje ne gube tolike pobožne sabranosti, koliko kod svojih bližnjih.

12. Kad hoćemo da izaberemo zvanje, nismo dužni pokoriti se roditeljima. Ako mladić osjeća zvanje za redovnika, pa ako mu se roditelji usprotive, mora da radi po volji

božjoj, a ne po volji roditelja, koji radi svoje osobne koristi hoće da naškode duševnom dobru. Roditelji, veli sveti Bernardo, pristaju na to, da im djeca propadnu, samo da ne zapuste kuću.

13. Veoma je čudno, da mnogi oci i matere, koji u ostalom živu u strahu božjemu, sve sile upotrijebe, da iščupaju zvanje iz duše svoga sina, koji se želi posvetiti redovničkomu zvanju. Rijetko koji od ovih smrtno ne griješe. Nu reći će tkogod, zar se onaj mladić ne može spasiti, a da se ne posveti redovničkomu zvanju? Zar su svi odsuđeni za pakao, koji se ne posvete redovničkomu zvanju? Ja odgovaram na to, da tko nema redovničkoga zvanja, spasit će se lakše u svijetu, ako bude vršio dužnosti svoga zvanja; tko usuprot ne usliša glasa božjega, spasit će se mnogo teže, jer će biti lišen pomoći, koju mu je Gospodin pripravio u redovničkom zvanju. Bogoslovac Habert drži, da tko ne usliša božjega glasa, živi kao izvan crkve, svoje dužnosti vrši veoma teško, jer se ne slažu sa zvanjem, koje mu je Bog u dušu usadio.

14. Izbor zvanja nazivlje otac Granada glavnim satnim kotačem: čim se taj kotač u satu pokvari, cijeli sat je u neredu, kao što je i cijeli život u neredu, ako čovjek pogriješi u izboru zvanja. Koliko li je jadnih mladića izgubilo zvanje, jer su poslušali roditelje, pa su najposlije bili na propast cijeloj obitelji! Neki mladić nije pošao u redovnike iz obzira prema ocu. Kasnije se s ocem posvadi, i svojom ga rukom ubije, čega radi pravica odsudi ga na smrt. Neki drugi mladić bijaše u sjemeništu; Bog ga zvao da ostavi svijet, ali on prezre taj poziv; po malo zapusti pobožnosti i poda se razvratnu životu. Neke noći, izlazeći iz kuće jedne nepoštene žene, bude smrtno ranjen od svoga suparnika. Brzo mu pritekoše u pomoć, ali uzalud, jer je bio već mrtav. Koliko li ne bi mogao navesti sličnih primjera.

15. Sveti Toma nagovara one, koji su pozvani na uzvišeni stališ, neka ne pitaju u tom savjeta svojih roditelja, jer na svaki je način savjet roditelja na propast njihovoj savjesti. O svom zvanju ne smiju roditelje ni obavijestiti, ako opaze, da bi im kakve nepravedne zaprijeke stavljali. Sveti Toma Akvinski, sveti Petar Alkantarski, sveti Franjo Ksaver i mnogi drugi sveci prigrliše redovnički stališ, a da nisu ni javili svojim roditeljima.

16. Čovjek je izvržen opasnosti da propadne, ne samo kad ne posluša glasa božjega radi roditelja, nego i kad zagrli svećenički

stališ ne iz zvanja, nego iz obzira prema rodacima. Tri su znaka pravoga zvanja za taj uzvišeni stališ: učenost, čista nakana, da ćemo Bogu služiti, neporočan život. Tridentinski sabor nalaže biskupima, da rede samo iskušane, koji su pokazali neporočno ponašanje. Ali vanjsko dobro ponašanje bez nutarnje duševne dobre nakane jest prividna dobrota. S toga sabor zahtijeva i iskušanje duševnoga života, da bude redenik dostojan onoga uzvišenoga stališa, komu se posvećuje.

17. Sveti Toma daje nam razlog toga: redenik posvećuje se uzvišenoj službi na Kristovu žrtveniku, gdje se obavlja presveto Oltarsko Otajstvo. S toga veli svetac, da svećenici moraju u svetinji nadmašiti redovnike.

18. Ja sam već u drugoj knjizi dokazao, da smrtno griješi, tko prima svete redove, ma bio u istinu i dobar, ako se žrtveniku približi bez zvanja. U istinu Bog nije pozvao onoga, koji ide na redove, a da se nije odrekao griješnih navika, osobito nečistoće. Premda je takav raspoložen za Otajstvo pokore, jer mu je žao, što je Boga uvrijedio, ipak nije raspoložen, da primi svete redove, za koje treba krepostan i iskušan život tečajem dugoga vremena. S toga je strahovita

drzovitost uvući se u svetište bez zvanja. Sveti Anzelmo veli: Tko se namiće i traži sebi slavu, krade slavu milosti božjoj, i toga radi biva proklet na vijeke. Abelly kaže o istom predmetu: Tko ne bi ćutio nikakva zvanja, a ipak bi se dao rediti, postavio bi u očitu opasnost spas svoje duše i mnogih drugih. Soto, Sanchez, Holzmann i mnogi drugi bogoslovci istoga su mnijenja, što dokazuje, da nije to nazor pojedinca, nego je osvjedočenje većine crkvenih učenjaka.

19. Kad dakle fali ređeniku prethodni neporočan život, ne samo da on teško griješi, nego griješi i biskup, koji ga pripušta na svete redove bez očitoga dokaza, da je ređenik dostojan Kristova žrtvenika. Teško griješi, i ispovjednik, koji ne spozna mladića, ili ako ga spozna, što ga ne odgovori od toga važnog koraka. Teško griješe i roditelji, koji poznaju zlo ponašanje svoga sina, a sile ga da primi redove, samo da im bude kasnije od pomoći. Isus Krist nije ustanovio sveti red, da pomoću njega uzmognu dobro živiti pojedine obitelji, nego ga je ustanovio, da bude Bogu na slavu, a dušama na spas. Neki drže svećeničko zvanje za neki časni i unosni zanat; ali se kruto varaju. Kada dakle dođu roditelji k biskupu s molbom, da im sina zaredi u svećenika, a znaju, da je neznalica i

raspuštenjak, pa uz to navode, da oni nemaju od čega živiti, biskup bi im morao odgovoriti: Ne, dragi moji, svećenički stališ nije ustanovljen u svrhu, da se pomaže siromaštvo pojedinih obitelji, nego je ustanovljen u svrhu, da pribavlja dobrobit cijeloj crkvi. Morao bi ih otpustiti bez daljnjega slušanja, jer su takovi svećenici uzrokom propasti svoje duše i cijeloga stada.

20. Svećenici, koji živu sa svojom obitelju, pa ih rođaci potiču, da se manje bave sa svetim poslovima, a više da nastoje oko skupljanja bogatstva, dužni su im odgovarati ono, što je Spasitelj odgovorio svojoj majci: Zar ne znate, da se ja moram brinuti za stvari moga Oca? Ja sam svećenik, moja dužnost nije skupljati bogatstvo, ni čeznuti za častima, ni upravljati kućom; moja je dužnost biti sabran, moliti, učiti i pomagati duše. Kad je baš nužno, da pomogne svoju rodbinu, mora učiniti to po mogućnosti, ali ne da zapusti svoje svećeničke dužnosti sgrnjajuć novac za svoje.

21. Tko želi da bude sav božji, ne smije težiti za svjetskom slavom. Nu, jao! koliko li ih nema, koji bježe Bogu, da postignu tu slavu? Na primjer, ako im tko predbaci kakvu pogriješku, što li oni ne rade, da se opravdaju i da dokažu kako je to laž, kleveta? Ako učine kakvo dobro djelo, sva sredstva upotrebe, da za to svijet sazna, da ih pohvali. Sveci tako ne rade. Oni hoće, da svijet sazna za njihove pogriješke, da ih sažaljuje i kori, kao što se sami kore; a svoje vrline nose pred božje lice, da mu njima omile. Toga radi vole živiti u zaboravi i zabitnosti, te hoće da se pokore Spasitelju, koji nam zapovijeda, da potajno molimo i dijelimo milostinju.

22. Nada sve moramo da se odrečemo sami sebe, to jest, svoje volje. Tko je već dotle dotjerao, da može sobom vladati, ne će mu biti teško savladati i ostale neprilike; to je mnijenje svetoga Franje Ksavera, koji ga je često ponavljao, jer Isus Krist reče: Tko hoće da mene slijedi, neka se odreče sama sebe. To je žrtva, koju moramo prinijeti na žrtvenik, da se posvetimo. Odreći se sama sebe i ne zadovoljiti svojoj volji jest najveći dar, što ga možemo od Boga primiti, veli sv. Franjo Asiški. Sveti Bernardo uvjerava nas, da ne bi nitko nikada bio odsuđen, kad bi se svi ljudi odrekli svoje volje: Neka nestane naše volje, nestalo je i pakla. Ako bi, na primjer, pokornik hotio, da si nametne kakvo trapljenje proti volji svoga duhovnoga oca, ovo trapljenje jest griješno, jer dolazi iz samoljublja. Jadan onaj, koji robuje svojoj vo-

lji! On želi mnogo toga, što ne može postići, i toga radi prisiljen je trpiti ono, što mu nije po volji! Prvi i glavni naš neprijatelj jest naše tijelo: istrgnimo ga iz griješnih prilika, trapimo svoje oči, preporučimo se Bogu i nestat će borbe. Drugi naš neprijatelj jest požuda za bogatstvom: zavolimo siromaštvo i nestat će borbe. Treći naš neprijatelj jest slavičnost: zavolimo poniznost i skroman život i nestat će borbe. Četvrti najopasniji naš neprijatelj jest naša volja: predajmo se božjoj volji i nestat će borbe. Sveti Bernardo veli, da kad je čovjek uzrujan i zle volje, to je znak, da nije mogao zadovoljiti svojoj volji. Gospodin potužio se svetoj Mariji Magdaleni de Pazzi ovako: Ima duša, koje žele naposjedovati moj duh; ali ga žele postići načinom, koji se njima mili, toga radi nikad ga ne postignu.

23. Treba dakle da Boga ljubimo, kako on hoće, a ne kako sami ushtijemo. Bog hoće, da bude duša prazna, samo da se uzmogne s njime sjediniti i napuniti njegovom ljubavlju. Sveta Tereza o tom ovako piše: Molitva duše za sjedinjenje s Bogom čini mi se, da nije drugo, nego potpuna smrt za ovaj svijet, da uzmogne uživati samoga Boga. Budimo sigurni, da smo tim bliže njegovom veličanstvu, čim se više odričemo stvorova Bogu

za ljubav. Mnogi bi se htjeli savršeno sjediniti s Bogom; ali ne će da podnose ni protivnosti, ni bolesti, ni siromaštva, ni prezira; i dok se u svemu ne podadu božjoj volji, ne će postići savršenoga sjedinjenja. Sveta Katarina Genoveška veli, da prije treba trpiti, nego sjediniti se s Bogom. Bog nam šalje nevolje, da nas očisti od zlih naklonosti. Tako nam šalje prezir, da postanemo ponizni; bolest da postignemo krepost ustrpljivosti i druge razne napasti, da se poučimo savladati sami sebe. Dok nam protivnosti ne omile Boga radi, ne ćemo se sjediniti s veličanstvom božjim.

24. Sveti Ivan od Križa veli, da mora strogo trapiti svoja čuvstva i požude, tko se želi savršeno združiti s Bogom. Što se tiče čuvstva, mora sva ona odbaciti, koja nisu na slavu Isusu Kristu. Na primjer, da nam se porodi želja, da nešto vidimo ili čujemo, što nas ne približava Bogu, treba da se odmah suprotstavimo toj želji. Što se tiče požude, treba da uvijek težimo za onim, što je teško podnijeti, što je najnemilije i najgore. Jednom riječju: tko u istinu ljubi Isusa Krista, ne mari za dobra ovoga svijeta, čuva se od svega, što je svjetsko, samo da bude bliže Isusu Kristu. Sve svoje želje donosi pred sud Kristov, na Krista uvijek misli, za njim uz-

diše, njemu nastoji omiliti u svako vrijeme, na svakom mjestu i u svakoj zgodi. Nu da se dotle dospije, valja izagnati iz srca svako čuvstvo, koje se Bogu ne mili. Što dakle mora duša raditi, da bude posve božja? Mora: 1. izbjegavati sve, što Boga vrijeđa, a činiti sve, što je Bogu milo; 2. drage volje primati sve, što Bog šalje, ma bilo to najodurnije; 3. više cijeniti božju volju, nego svoju. Kad budemo po savjesti svemu tomu zadovoljili, eto nas sasvim božjih.

Uzdah i molitva.

Bože moj i sve moje, ja osjećam, da me neprestano pozivlješ, da te ljubim i ne obazirući se na moju dosadanju nezahvalnost i nemarnost. Evo me, ja se više ne otimljem. Svega se odričem i svoje volje. Ah! što li ti sve ne učini, ne bi li te ja zavolio! Jest, ja te ljubim. Duša mi je usplamtila tvojom ljubavlju, o moj slatki Isuse! i za tobom uzdiše. Kako da te ne ljubim, tebe, koji si od groznih boli umro na drvu križa, a da te sa svim srcem ne zavolim? Jest, ja te ljubim sa svom dušom; ne želim drugo, nego tebe ljubiti za

života i poslije smrti na vijeke. Bože moj, ljubavi moja, nado moja, snago i utjeho moja, daj, da ti budem vjeran. Rasvjetli me, da poznam, što mi je iz srca isčupati; daj mi sile, da to izvršim, jer želim samo tebe slušati. Božanski zaručniče moje duše, ja se žrtvujem i predajem tebi sav, da zadovoljim tvojoj želji, da se sa mnom združiš, o Bože moj i sve moje. Dođi moj Isuse, zavladaj sa mnom i upravi na se sve moje misli i čuvstva. Ja se odričem svih svojih nagnuća, svake utjehe i svih stvorova, ti si mi sam dostatan. Daj mi milost, da ne mislim na drugo nego na tebe, da ne želim drugo nego tebe, i da radim na proslavu tvoga svetoga imena o moja ljubavi i sve moje. A ti Marijo, majko božja, izmoli mi milost svete ustrajnosti!

POGLAVJE XII.

Kršćanska ljubav ne poznaje srčbe. Tko ljubi Isusa Krista, nikad se ne srdi na svoga bližnjega.

1. Krepost ne srditi se na protivnosti postizava se blagošću. Čas prije govorasmo o djelima, kojima rađa umiljatost; nu pošto je ta krepost nužna za savršen kršćanski život, govorit ćemo ovdje o njoj pobliže.

2. Poniznost i krotkost jesu kreposti, koje je Krist osobito volio; od njega moramo da naučimo biti ponizni i nježni. Spasitelj nazvan bi jaganjac i radi žrtve, koju mu je bilo podnijeti na križu i radi blagosti, što ju je iskazivao boraveći na ovom svijetu, a osobito za vrijeme muka na križu. Kad je u kući Kajfinoj dobio zaušnicu, rekoše mu, da je drzovit, na što on blago odgovori: Ako zlo govorim, dokaži mi; ako pravo, zašto me biješ?

Isus je bio krotak do smrti. Kad je visio na križu, kad su ga tukli i psovali njegovo sveto ime, on je molio Boga Oca, da im oprosti.

3. Ah! kako su mile Isusu ponizne i krotke duše, koje znaju podnijeti prezir, ismjehivanja, klevete, progonstvo, pa i udarce i rane; a ne ražeste se proti onomu, koji im nepravdu čini i koji ih bije! Molitva nježne duše uvijek je Bogu mila, to jest on je uvijek usliša. Bog je naročito obećao raj blagim dušama. Otac Alvarez veli, da nebo pripada onima, koji su na zemlji prezreni, progonjeni i bijeni: jest njima pripada vječno kraljestvo, a ne oholicama, koje svijet časti i nagrađuje. David je rekao, da će nježne duše dobiti za nagradu ne samo vječnost, nego i na ovom svijetu uživat će obilni mir. Sveci ništa zla ne misle o onom, koji ih sramoti, dapače jošte ga više ljube nego prije; pa za nagradu njihovoj ustrpljivosti Gospodin umnaža njihov nutarnji mir. Kad tko o meni zlo govori, govoraše sveta Tereza, čini mi se, da sam mu mnogo sklonija nego prije. Čita se o toj svetici, da su uvrijede u njoj poticale veću ljubav prema onom, koji bi je uvrijedio. Do takve krotkosti dolazimo samo pomoću velike poniznosti, kad sami sebe malo cijenimo, a osobito kad mislimo, da smo zaslužili više prezira, nego nam ga svijet da-

je. Ta rad šta je čovjek ohol, srdit i osvetljiv? Jer o sebi predobro misli, a smatra se dostojnim svake časti.

4. Blaženi, koji umiru u Gospodu, veli sv. Ivan apoštol. Moramo dakle da umremo u Gospodu, ako hoćemo da budemo blaženi i ako želimo uživati to blaženstvo već na ovom svijetu; razumije se blaženstvo, koje je mnogo manje, nego ono nebesko, ali ipak nadmašuje sva čuvstva uživanja ovoga života. Da dospijemo do tog blaženstva, moramo nastojati, da uza sve prezire i klevete umremo u Gospodu, to jest, da živimo tako, da na naše srce ne može uplivati nikakva protivnost. Tko je blag, poput mrtvaca nit što vidi nit osjeća, kad ga sramote. Tko ljubi Isusa Krista, do tog brzo dospije, jer čim se preda njegovoj svetoj volji, jednako mirno i jednako ravnodušno prima sreću i nesreću, utjehu i tugu, nepravdu i pravdu. Tako se ponašao sveti Pavao, pa i piše Korinćanima: Usred kušnja ja sam veoma veseo. Blažen onaj, koji je došao do tog stepena savršenstva! On uživa neprekidni mir, mnogo dragocijeniji od svih dobara ovoga svijeta. Sveti Franjo Saleški govoraše: Što vrijedi cijeli svijet prema duševnomu miru? Pa u istinu, čemu sve časti ovoga svijeta za onoga, koji nemirno

živi i čija duša ne pozna svetoga zadovoljstva.

5. Da uzmognemo za uvijek ostati sjedinjeni s Isusom Kristom, moramo sačuvati u svemu duševni mir, i ne smijemo dopustiti, da ga uzdrmaju bilo ma kakve napasti i nezgode. Gospodin ne stanuje u srcu, koje je podvrženo uzburkanosti. Čujmo lijepu nauku o krotkosti, što nam je podaje sveti Franjo Saleški: Nikad ne podlegnite srčbi i ne dopustite, da se uvuče u vaše srce; jer ako se ona jednom u njem nastani, mi je nismo kadri odagnati, niti je ravnati po svojoj volji. Lijekovi proti srčbi jesu: 1. suzbiti je, čim navali, razmišljajući o drugim stvarima i biti na miru, dok ne mine; 2. uteći se k Bogu, poput apoštola, kada ih je napala oluja na moru; 3. kad vas nesrećom srčba zaslijepi, napregnite sve sile, da se umirite: ponizite se najposlije, pa blago i prijatno govorite s onim, koji vas je uvrijedio; sve to činite mirno i lagano, da ne bi tim njega ranili. Isti svetac veli, da se mnogo mučio, dok je savladao dvije strasti, koje su s njim vladale: srčbu i ljubav. Dok je savladao srčbu, sam ispovijeda, da se borio dvanaest godina: što se tiče ljubavi, zamijenio je predmete, te je sa stvorova prenio sva čuvstva na Boga.

Tako je svetac postigao nutarnji mir, koji mu se je uvijek na licu čitao.

6. Kad je čovjek uzrujan od srčbe, misli, da će mu olakšati, ako riječju i činom pokaže, da je srdit. Ali se vara, jer kasnije biva uzrujaniji. Ako čovjek hoće da bude uvijek miran, mora se dobro čuvati zle volje. Ako i bude kad što neraspoložen, valja da se odmah lati kakve vesele knjige, ili da zapjeva veselu pjesmu, ili da se uhvati s kime u razgovor. Duh sveti govori: Srčba nalazi mjesto u srcu luđaka i tu se nastani za dugo vremena, ali ako ona uniđe u srce božjega ljubimca, on ju brzo istjera, te ona nema vremena ni da se odmori. Duša, koja ljubi Isusa Krista, nije nikad zle volje, jer u njoj prebiva samo volja božja, koja je uvijek veseli i štiti u svetom miru. Volja božja uvijek je miri u svim nezgodama: s toga je ona uvijek nježna i krotka sa cijelim svijetom. Takve nježnosti ne može čovjek da postigne bez velike ljubavi naprama Isusu Kristu. Iskustvo nas uči, da smo najljubezniji prema iskrnjemu onda, kad najnježnije ćutimo ljubav prema Isusu Kristu.

7. Budući da uvijek ne pokazujemo te krotkosti, moramo u razmišljanju odlučiti, da ćemo sve mirno podnijeti, što nam se neprijatna bude dogodilo. Tako čine sveci, te

su uvijek pripravni krotko i ustrpljivo podnijeti sve nepravde i svako zlo postupanje. Ako se na taj način prije ne pripravimo na nevolje, ne ćemo se znati savladati u prilikama. Strast hoće, da odbijemo nepravdu nepravdom. Vatra, koja je zavladala tvojim bližnjim, ne može da se pogasi ujedljivim i srditim odgovorom, koji uvijek podpiruje vatru. Nu reći će tkogod, da nije mudro blago postupati sa nesmotrenim bezobraznikom, koji nas vrijeđa bez uzroka. Sveti Franjo Saleški na to odgovara, da valja uporabiti blagost ne samo prema razboru, nego i proti razboru.

8. U tom slučaju valja ljubezno govoriti; što i jest pravi način, kojim se vatra gasi; nu ako je čovjek uzrujan, bolje je šutiti. Jer oko, koje je zaslijepljeno prezirom, ne poznaje pravice: strast je kao koprena, koja zastire oči i ne dopušta, da razlučimo pravdu od nepravde. Treba dakle da učinimo ugovor sa svojim jezikom, kao što je učinio sveti Franjo Saleški sa svojim, i to, da mora znati šutiti, kad je srce uzrujano.

9. Nu reći će tkogod, da je kadgod nužno izraziti se strogo, da se suzbije bezobraznik. David kaže: Rasrdite se, ali ne griješite. U nekim slučajevima je dakle dopušteno razljutiti se, ali da to bude bez grijeha, a to je u-

prav vrlo teško; istina je, da bi često u tim slučajevima zgodno bilo govoriti ili odgovoriti žestoko nekim ljudima, da k sebi dođu; ali je veoma teško to uporabiti bez ikakve pogriješke. — S toga je čovjek najsigurniji, ako nježno opomene ili ako odgovori blago, čuvajući se i najmanje uzrujanosti. Sveti Franjo Saleški ispovijeda, da se je uvijek morao pokajati, čim je pokazao u čemu svoje negodovanje. Ugledajmo se u njega i čim opazimo, da smo uzrujani, bit ćemo najsigurniji, ako budemo šutili i ostavili stvar za zgodnije vrijeme, kad nam bude srce na miru.

10. Tu krotkost moramo uporabiti osobito tada, kad nas kore poglavari i prijatelji. Sv. Franjo Saleški veli: Tko je krotak, kad ga kore, pokazuje, da ljubi kreposti protivne onim pogrješkama, radi kojih ga kore, i da napreduje u savršenstvu. Osim toga valja da budemo blagi i sami sobom. Đavao nam šapće, da je vrlina ljutiti se na sama sebe, kad pogriješimo. Tim hoće da nas baci u duševni nemir i da nas onesposobi za dobra djela. Sveti Franjo Saleški izrazuje se o tom ovako: Budite uvjereni, da sve misli, koje nas uzrujavaju, ne dolaze od Boga, koji je početnik mira; one dolaze ili od vraga ili od samoljublja ili jer previše cijenimo sami sebe. To su tri izvora svakomu duševnomu nemiru.

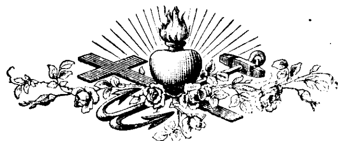
S toga čim nas napadnu takove misli, odmah ih zabacimo i prezrimo.

11. Moramo biti i blagi, kad smo prinuždeni druge koriti. Gorki ukor više škodi, nego koristi, osobito ako je uzrujan onaj, koga korimo. S toga valja počekati, dok se umiri. Koriti ne valja ni onda, kad smo zle volje, jer će tada ukor biti oštar, a krivac cijenit će ga malo, kad opazi, da ga kori strast. Ova pravila tiču se dobra našega bližnjega; a što se nas tiče, pokažimo, da ljubimo Isusa Krista, podnoseći mirno i veselo navale, nepravdu i prezir.

Uzdah i molitva.

Slatki moj Isuse, radosti moje duše — ti, proti komu je bijesnio ljudski prezir, tvoj primjer uzrokom je, da sam zavolio prezir i nevolje. Obećajem ti, da ću od sada podnositi sve vrsti protivštine tebi za ljubav. Daj mi sile, da izvršim ovu lijepu nakanu, daj da spoznam, što ti hoćeš i da to činim. Bože moj i sve dobro moje, ja ne ću da tražim drugoga dobra osim tebe, koji si neizmjerno dobro. Ti, koji se toliko brineš za me, daj,

da se ne brinem za drugoga, nego za to, kako bi tebi omilio. Upravi sve moje misli na put, koji tebe ne vrijeda, na put, koji je tebi mio. Odstrani od mene sve prilike, koje bi me mogle odvratiti s toga puta. Ja se odričem svoje slobode i izručam je za uvijek tebi. Ja te ljubim, neizmjerno dobro, ja te ljubim, ljubimče moj! Isuse Kriste, ljubim te više, nego samoga sebe. Smiluj mi se, izliječi mi rane, što su ih ostavili grijesi na mojoj duši. Sav se predajem tebi, moj Isuse; tvoj sam sav, sve hoću da trpim za tebe, ne želim drugoga dobra osim tebe. Sveta Djevice, Majko moga Spasitelja, o Marijo, ljubim te i u tebe polažem svu nadu; pomozi mi svojim možnim zagovorom!

POGLAVJE XIII.

Kršćanska ljubav ne misli zlo i ne raduje se opačini; nego se veseli istini. Tko ljubi Isusa Krista, želi ono, što želi Isus Krist.

1. Kršćansku ljubav uvijek prati istina; ona priznaje, da je Bog jedino pravo dobro, a strepi pred opačinom, koja se protivi volji božjoj. Toga radi duša, koja ljubi Boga malo se brine za to, što se o njoj govori; ona misli, kako bi Bogu omilila. Nitko nije bliže Bogu od onoga, koji nastoji zadovoljiti istini i koji se malo stara za to, što ljudi misle i govore o njegovom radu.

2. Spomenusmo već, da svetinja i savršenstvo duše sastoji u odricanju samoga sebe i u vršenju božje volje. Ovu istinu razložit ćemo sada. Želimo li se posvetiti, ne robujmo svojoj volji, nego uvijek slijedimo božju volju; jer sve božje zapovjedi i svi božanski savjeti sastoje u tom, da činimo i trpimo sve,

što hoće Bog i kako hoće Bog. Molimo Gospoda, da nam poda svetu duševnu slobodu, pomoću koje ćemo zagrliti sve, što je milo Isusu Kristu i koja će stati na put uplivu nevolja, samoljublja i ljudskoga obzira. Ljubav Isusa Krista čini, da na nas gorko i slatko jednako djeluje; ona čini, da smo zadovoljni s malim kao i s velikim, sa neprijatnim kao s prijatnim: njoj dostaje, da Bogu omilimo.

3. Sveti Augustin govori: Ljubite Boga, pa činite što vam drago. Tko u istinu ljubi Boga, nastoji da Bogu omili i najveće mu je zadovoljstvo vjerno mu služiti. Tko radi da zadovolji svomu ljubimcu, govoraše sveta Tereza, čini sve, što je njemu milo. Kad je ljubav savršena, toliko može, da zaboravimo na korist i zadovoljstvo osobno, te mislimo samo, kako bi zadovoljili i počastili onoga, koga ljubimo. Sve naše nesreće, o Bože moj, dolaze otuda, što tebe dosta ne ljubimo. Kad bi se na svom putu žurili samo k tebi, brzo bi prispjeli k cilju; nu mi padamo, mi se o svašto spotičemo, zalutamo, jer ne idemo pravim putem. Eto toga radi mora da bude jedina svrha naših misli, čina, naših želja i molitava, da Bogu omilimo. Put, koji nas vodi k savršenstvu, jest vršiti u svemu volju božju.

4. Bog hoće, da ga svi ljubimo sa svim

srcem: a Isusa Krista ljubimo sa svim srcem, kad mu iskreno rečemo s Apoštolom: Gospode, daj, da spoznam, što tražiš od mene, ja sam spreman sve učiniti. Budimo sigurni, da najbolje želimo, ako želimo ono, što Bog hoće. Bog hoće samo ono, što je nama najkorisnije. Sveti Vinko a Paulo veli: Suglasje s voljom božjom jest bogatstvo kršćanina i lijek proti svemu zlu; jer se u njem stiče zanijekanje samoga sebe, sjedinjenje s Bogom i sve ostale krijeposti. Eto, sve savršenstvo sastoji u riječima: Gospode, što hoćeš, da ja činim? Spasitelj je rekao, da nam ne će pasti sa glave ni jedan vlas bez božje volje, po tom, da će nam sve nadoknaditi, što izgubimo i pretrpimo, vladajući se prema njegovoj svetoj volji. Sveta Tereza veli: Gospodin šalje poteškoće, koje nam naplaćuje kakvom god milošću, ako ih ustrpljivo podnesemo.

5. Naša suglasnost sa božjom voljom mora da bude potpuna bez ikakvih izuzetaka, stalna bez prestanka. To je vršak savršenstva, koji mora da bude svrha svih naših čina, svih želja i svih molitava. Neke pobožne duše, čitajući o preobraženjima svete Tereze, svetoga Filipa Neria i drugih svetaca, žele i same doći do takva vrhunaravnoga dara. Takve želje protive se poniznosti, s

toga valja da ih zabacimo. Mi ćemo biti sveti, ako bude naša volja potpuno združena s božjom. Sveta Tereza veli, da se vara, tko misli, da sjedinjenje s Bogom sastoji u preobraženju, u duševnom zanosu i nutarnjoj utjesi. Sjedinjenje s Bogom sastoji u podloženju božjoj volji. Ovo podloženje biva savršeno, kad je naša volja riješena svih zemaljskih spona i kad s nama upravlja nebeska volja. »Ja uvijek težim za tim pravim i istinitim sjedinjenjem i ne prestajem moliti Boga, da me milostivo njim nadari«. Tako je govorila ta velika svetica, tako govorimo i radimo i mi. Mi često velimo: Gospode, ja ti žrtvujem svu svoju volju, ja želim, što ti hoćeš; nu čim nam se što neprijatna zbije, ne znamo više, što je to predati se volji božjoj; te se tužimo, da su nas napala sva zla i smatramo se za najnesretnije na ovom svijetu.

6. Ako se u svim nevoljama savršeno predamo volji božjoj, posvetit ćemo se i bit ćemo najsretniji na svijetu. Starajmo se dakle brižljivo, da upravimo svoju volju putem božje volje u svemu, što nam se prijatna ili neprijatna dogodi. Mnogi su nestalni kao trstike na vjetru: oni su nježni i veseli u sreći; a u nesreći su neustrpljivi i žalosni. Oni ne dolaze nikad do savršenstva i nesretan

život provode, jer čovjek na ovom svijetu mora da proživi više nesretnih nego sretnih časova. Sveti Dorotej govoraše, da je najbolje sredstvo za očuvanje duševnoga mira — podnositi ravnodušno sve kušnje, što nam ih Bog pošalje. Stari pustinjački oci nisu poznali ni srčbe ni žalosti, jer sve, što bi im se dogodilo, primahu veselo kao iz božje ruke. Blažen onaj, koji živi u potpunom suglasju s božjom voljom! On se ne ponosi, ako mu štogod pođe dobro za rukom; niti malakše duhom, kad ga snađe nesreća; on zna, da to sve dolazi po božjoj volji. Budući je božja volja glavno pravilo njegova života, ne čini drugo, nego što Bog hoće i ne želi, da bude što drukčije, nego točno vrši ono, što je Bogu milo. I najmanju dužnost predpostavlja najznatnijim i najslavnijim djelima; jer zna, da samoljublje traži sebi dio od slavnih djela, a da neznatne dužnosti zadovoljavaju božjoj volji.

7. Bit ćemo sretni, ako se u svemu podložimo božjoj volji, ne pazeći, da li se ona slaže ili ne s našim duhom. Majka Chantal govoraše: Kad ćemo doći do toga, da drage volje primamo sve, što nas snađe ne gledajuć na drugo, nego na volju božju, koja nam šalje iz ljubavi i sreću i nesreću za naše najveće dobro? Kad ćemo se posvema pre-

dati u ruke našega Oca nebeskoga, koji nas toliko ljubi? Kad ćemo mu prepustiti, da se on brine za nas i za naše poslove, ne ostavljajući sebi druge brige, nego želju, da mu omilimo? Prijatelji svetoga Vinka a Paulo imadahu običaj reći: Gospodin Vinko ostaje uvijek Vinko; jer on je u svakoj prilici bio ozbiljan i jednako umiljat; on se posvema predao Bogu u ruke, nikoga se nije bojao, a želio je samo Bogu omiliti. U takvom svetom stanju, veli sveta Tereza, rada se ona lijepa duševna sloboda, koju posjeduju savršene duše i koja im pribavlja svu sreću, što ju čovjek može da želi za ovoga života. U istinu, kad se čovjek ničega ne boji i kad ne posjeduje ništa svjetskoga, posjeduje sve, što ga sretnim čini.

8. Mnogi ljudi usuprot prilagođuju svetost prema svom nagnuću. Ako su žalosni, traže samoću; ako su zle volje, bivaju strogi sebi i drugima; ljube li darežljivost, daju milostinju; neki se posvećuju samo usmenoj molitvi i hodočašćenju; i u to postavljaju svu svetinju. Vanjski čini jesu samo znakovi, da ljubimo Isusa Krista; nu prava ljubav sastoji u odricanju samoga sebe, u potpunoj suglasnosti naše volje sa Gospodinovom voljom. Kad se vanjski čini slažu sa nutarnjom ljubavlju,

izabrat ćemo tada za sigurno samo ono, što je Bogu drago.

9. Mnogi vele, da žele Bogu služiti, ali u onom zvanju, na onom mjestu, s onim osobama, u onim prijatnim okolnostima; drukčije sve zapuštaju ili ako što čine, čine silom. U tom slučaju čovjek nije slobodna duha, nego robuje samoljublju. S toga malo zaslužuje kod Boga, te živi u nemiru, jer je privezan za svoju volju, a jaram Isusa Krista čini mu se preteškim. Tko u istinu ljubi Isusa Krista, ljubi samo ono, što je Kristu milo i u vrijeme i na mjestu i na način, kako on hoće. Njemu je isto, bilo mu mjesto časno ili nisko, bilo mu zanimanje od velike ili neznatne važnosti. To je ono pravo ljubljenje Isusa Krista, koje moramo da postignemo, boreći se proti sebičnom samoljublju, koje teži samo za časnim zanimanjem. Čemu služe velike časti, blago ovoga svijeta, ako je to sve proti božjoj volji? Sveti Henrik Suso govoraše: Ja bi volio biti sitna životinjica po božjoj volji, nego postati Serafin po svojoj volji.

10. Na sudnji dan reći će mnogi: Gospode, nismo li mi u tvoje ime prorokovali, tjerali zle duhove i činili mnoga velika djela? Nu Gospodin odgovorit će im: Odlazite, vi niste bili moji učenici; vi ste sve to činili iz sebičnosti, a ne po mojoj volji. Ovo se osobito

proteže na one svećenike, koji mnogo rade za spas duša i za savršenstvo drugih, a malo ih briga za svoj spas. Savršenstvo sastoji: 1. u istinitom preziru samoga sebe; 2. u potpunom trapljenju svoje volje; 3. u savršenoj suglasnosti s božjom voljom. Tko ne posjeduje ovih trih vrlina, nije na putu savršenstva. Toga radi imao je običaj govoriti neki božji sluga, da je bolje uzeti za cilj svojih čina — božju volju, nego njegovu slavu; jer vršeći njegovu volju, širimo i njegovu slavu. Kad pak hoćemo da širimo njegovu slavu, često se prevarimo, jer mi radimo po svojoj volji pod izgovorom, da njega slavimo. Sveti Franjo Saleški opaža, da mnogi ljudi govore Bogu: Gospode, ja se sav predajem tebi; ali ih je vrlo malo, koji to u istinu učine! Predati se sav u ruke božje znači — jednako hladnokrvno podnijeti sve zgode i nezgode, što nam ih pošalje božja providnost: tugu — kao utjehu, prezir i ukor — kao čast i slavu.

11. U nevoljama i trpljenju poznamo, tko u istinu ljubi Isusa Krista. Tko nije pripravan sve podnijeti Isusu Kristu za ljubav, veli Toma Kempenski, i tko ne će da vrši u svemu njegovu volju, on ga od srca ne ljubi. Onaj usuprot, veli otac Alvarez, koji ustrpljivo podnosi nevolje, hitro napreduje k savršenstvu. Što može da veseli čovjeka više, nego

kad je siguran, da je Bogu drag? Nikad nismo sigurniji, da smo Bogu dragi, nego kad ustrpljivo zagrlimo svaki križ, koji nam on pošalje. Bogu je milo, ako mu zahvalimo na dobročinstvima, kojima nas nagraduje; nu više vrijedi, veli Ivan Avilski, riječ: Budi ime Gospodnje blagoslovljeno, izrečena u nevolji, nego hiljada zahvalnih riječi, izrečenih u sreći.

12. Nije dovoljno ustrpljivo primati nevolje, koje sam Bog šalje, kao bolest, slab talent, slučajni gubitak; treba također mirno podnijeti i nevolje, što ih Bog šalje preko ljudske ruke, kao progonstvo, krađu, nepravde. Jedno i drugo dolazi od Boga. Nekoga dana napade Semej kamenjem i pogrdama Davida kralja. Neki htjede Semeja ubiti, nu David se usprotivi: Pustite ga neka govori; jer Bog hoće da kazni moje grijehe rukom i jezikom toga čovjeka.

13. Sveta Marija Magdalena de Pazzi govoraše, da sve naše molitve i razmišljanja moraju imati svrhu, da isprose od Boga milost, da u svemu vršimo njegovu svetu volju. Neki ljudi traže u molitvi nježna i ugodna čuvstva; nu jake duše, koje žele biti u svemu božje, nastoje molitvom saznati Gospodinovu volju i postići snage, da je izvrše. Da postignemo savršenu ljubav, moramo u sve-

mu podložiti svoju volju božjoj volji. Ne mislite, veli sveti Franjo Saleški, da ćete savršeno ljubiti, dok božjoj volji ne podložite svoju volju, ma i u najneprijatnijim stvarima. Jer — veli sveta Tereza — žrtvom naše volje pritežemo Boga k sebi te se on tad radosno sjedinjuje s našom slaboćom. A te žrtve ne ćemo doprinijeti bez razmišljanja, bez neumorne molitve i bez iskrene želje, da budemo u svemu Kristovi.

14. O ljubezno srce moga božanskoga Spasitelja, srce, koje ljubi sve ljude, srce dostojno da u svemu zavlada našim srcem! Ah! da mogu cijelom svijetu pokazati ljubav, kojom nas ti ljubiš i milost, kojom napunjaš naše duše, koje bez iznimke sve ljubiš! Potvrdi, o moj Isuse, moje požrtvovanje i moj zavjet, što ga danas iz sve duše činim. Daj, da spoznam, što ti od mene tražiš, ja sam spreman sve učiniti pomoću tvoje svete milosti.

Poslušnost.

15. Sredstvo, kojim najsigurnije možemo saznati, što Bog od nas zahtijeva, jest — pokoravati se svojim poglavarima. Nikad bolje ne vršimo božju volju, veli sveti Vinko a Paulo, nego kad slušamo svoje poglavare. Sveto pismo veli, da je Bogu najmilija žrtva,

kad podložimo svoju volju poslušnosti; jer milostinjom, strogim životom, trapljenjem dajemo Bogu naše stvari, ali žrtvujući mu svoju volju, predajemo mu sami sebe. U našim dobrima i našoj mukotrpnosti prima samo neki dio, a u našoj volji prima sve, što mu možemo žrtvovati. S toga kad govorimo Bogu, recimo: Gospode, daj da spoznam pomoću poslušnosti sve, što ti od mene zahtijevaš, ja sam spreman na sve. Poslije tih riječi ne preostaje nam ništa, što bi mu morali prikazati.

16. Tko dakle hoće da bude poslušan, mora se u svemu odreći svoga mišljenja. Da, čovjek ima svoje nazore, veli sveti Franjo Saleški, to se ne protivi kreposti: ali privezat se uz svoje nazore, to je protivno kreposti. Nu, jao! najteže je odreći se svoga uvjerenja. Veoma je malen broj onih, koji su u svemu u božjim rukama, jer ih vrlo malo posjeduje duh svete poslušnosti. Ima tako tvrdoglavih ljudi, da ako im se nalaže nešto, što njima i prija, ipak ne će da to ovrše s razloga, što im se nalaže, jer oni hoće da rade samo ono, što je njih volja. Sveci tako ne rade; oni uživaju najveći mir u pokoravanju. Sveta Ivka Chantal reče nekoga dana svojim redovnicama, neka taj dan rade, što se kojoj svidi. U večer dođoše je moliti, da im ni-

kad više neda takve slobode, jer da im nije nikad bilo tako dosadno, kao taj dan.

17. Velika je pogriješka misliti, da nije poslušnost velika vrlina. Sveti Franjo Saleški veli, da se udaljuje od Boga, a približuje samoljublju, tko zapušta ono, što mu poslušnost naloži, pak ne će da se tobož s Bogom sjedini molitvom, čitanjem i razmišljanjem. Sv. Tereza tomu dodaje, da tko čini dobro djelo, koje se protivi poslušnosti, sigurno ga čini poticajem vražjim, a ne po božjem nadahnuću; jer, veli svetica, božje se nadahnuće uvijek slaže sa poslušnošću. S toga i zahtijeva Bog od duše, koja ga želi ljubiti, da mu se pokorava. Jedan čin urađen iz poslušnosti, veli otac Rodriguez, više vrijedi, nego sva samovoljna djela: više vrijedi, kad se digne iz poslušnosti slamka sa zemlje, nego kad se svojevoljno dugo razmišlja i preduzimlje krvavo trapljenje. Sveta Marija Magdalena de Pazzi veli, da voli poslušati nego moliti; jer u pokoravanju, veli, sigurna sam, da je to božja volja, a u drugim djelima nisam o tom sigurna. Svi duhovni oci uče, da je bolje zapustiti pobožnost radi poslušnosti, nego vršiti pobožnost proti zapovijedi. Blažena Djevica Marija objavila je svetoj Brigiti, da ima dvostruku zaslugu onaj, koji radi poslušnosti zapusti neko trapljenje, što ga je htio ovršiti,

naime: zaslugu trapljenja i zaslugu pokornosti. Glasoviti otac Franjo Arias pohodi nekoga dana časnoga oca Ivana Avilskoga. Slučajno ga je našao zamišljena i žalosna, pa ga zapita za uzrok. Časni otc odgovori mu: Sretan li si ti, koji se moraš pokoravati, jer si siguran, da vršiš božju volju! Ja ne znam, je li božja volja, da ja idem od sela do sela naviještati njegovu riječ ili da sjedim u ispovjedaonici slušajući pokornika. Tko se drugomu pokorava, siguran je, da u svemu vrši volju božju i da tim najviše Bogu omili. Budi to na utjehu svima, koji živu u svetoj podložnosti.

18. Da bude poslušnost savršena, treba da se pokoravamo dobre volje i razborito. Volja ne smije biti prisiljena poput roba; razbor mora da bude u suglasju sa poglavarom, a ne smije tražiti razloga, zašto mu se to nalaže. Eto, toga radi sveta Marija Magdalena veli, da savršena poslušnost ne poznaje umovanja. Sveti Filip Neri također govoraše, da tko želi od srca poslušati, ne smije ni misliti na razloge, zašto mu se što nalaže; jer moramo za stalno držati, da ono, što nam je zapoviješdano, da je za nas savršenije ma bilo protivno i bolje.

19. Ovo spada ne samo na redovnike, nego i na svjetovnjake, koji su pod paskom du-

hovnoga oca. Za njih je dobro, da se vladaju po njegovu naputku, koliko u duševnom, toliko u svjetskim poslovima: i tako će biti uvijek sigurni da dobro čine. Sveti Filip Neri govoraše: Tko hoće napredovat na božjem putu, mora da se povjeri učenu ispovjedniku, koga mu valja slušati kao samoga Boga. Radeći tako, bit će siguran, da mu ne će biti teško polagati Bogu svoje račune. Ispovjedniku mora vjerovati, jer Bog ne dopušta, da se on prevari. Ništa toliko ne krši đavolske zamke, koliko vršenje tuđe volje u dobrim djelima: ništa usuprot nije opasnije, nego vladati se po svojoj volji. Sveti Franjo Saleški, govoreć o naputku, kako mora duhovni otac sigurno stupati po putu gospodnjemu, veli, da je poslušnost pokornika najbolje sredstvo za uspjeh naputka. Tražite koliko vam drago, veli otac Avilski, nikad ne ćete tako sigurno saznati božje volje, nego kad ponizno poslušate svoje poglavare, što su osobito preporučali i vršili prvi naši duhovni oci. To isto uče sveti Bernard, sveti Bernardin Sijenski, sveti Antonin, sveti Ivan od Križa, sveta Tereza, Gerson i svi bogoslovci i duhovni naučitelji. Sveti Ivan od Križa veli: Sumnjati o riječima ispovjednika, znači biti oholica i čovjek slabe vjere. Dvije rečenice svetoga Franje Saleškoga mogu potpuno u-

tješiti bojazljive ljude, a te su: **1. nikad se nije izgubio onaj, koji se od srca pokorava; 2. valja da se zadovoljimo, ako saznamo od duhovnoga oca, da idemo pravim putem.** Mnogi bogoslovci misle, da moraju i ljudi plašljive savjesti ozbiljno stati proti plašljivosti, jer bi im ona mogla nanijeti veliku štetu duši i tijelu i pomutiti razum. S toga **moraju plašljivci dobro paziti, da se pokoravaju svomu ispovjedniku.** Savršenstvo dakle sastoji u ovim trim točkama: **1. odreći se sama sebe i svoje volje; 2. vladati se po božjoj volji; 3. bez prestanka moliti se Bogu, da nam poda snage vršiti jedno i drugo.**

Uzdah i molitva.

Ljubljeni Isuse, božanski Spasitelju moje duše, ti si sašao s nebesa, da se sav meni predaš; što bih mogao tražiti drugo na nebu i na zemlji, o moj Bože, nego tebe, koji si najveće i jedino dobro dostojno moje ljubavi? Budi dakle samo ti Gospodar moga srca i neka moja duša ljubi samo tebe, neka se pokorava samo tebi, neka samo tebi omili. Ja drugima ne zavidam radi zemaljskoga

bogatstva, ti si jedino moje blago, za kojim težim i nadam se, da ću ga postići i na vijeke uživati. Isuse moj, tebi predajem sve svoje srce i svu svoju volju, koja se nekada proti tebi dizala, nu sada je posve tebi žrtvujem. Daj da spoznam, što od mene zahtijevaš, ja sam spreman sve izvršiti pomoću tvoje svete milosti. Raspolaži sa mnom u svim mojim mislima, riječima i djelima. O Bože neizmjerna ljubavi, ti si me toliko ljubio, da si za mene i umro, ja te ljubim sa svim srcem, ljubim te više nego sebe i predajem svoju dušu u tvoje ruke. Danas odričem se svake svjetske ljubavi, odričem se stvorova i predajem se tebi, o moj Stvoritelju! Radi zasluga tvoje muke, primi me, čuvaj me vjerna do smrti. Od sada, o Isuse, hoću da živim samo za tebe, hoću da ljubim samo tebe, hoću da vršim samo tvoju volju: pomozi mi svojom milošću. A ti, o Marijo, nado moja, ne ustegni mi svoje zaštite.

POGLAVJE XIV.

Kršćanska ljubav sve podnosi. Tko ljubi Isusa Krista, sve trpi za Isusa Krista, osobito bolesti, siromaštvo i prezir.

1. U petom poglavju govorasmo u opće o ustrpljivosti; ovdje ćemo govoriti pobliže o nekim slučajevima, kada moramo da uporabimo tu krepost.

Otac Alvarez veli, neka nijedan kršćanin ne misli, da je napredovao u duševnomu životu, ako nije uzljubio boli, siromaštvo i prezir Isusov. Podnoseći ustrpljivo tugu i boli, pribavljamo si velike zasluge. Sveti Vinko a Paulo veli: Kad bi mi poznali dragocijeno blago, što se nalazi u bolestima, mi bi ih tako radosno primali, kao i najveća dobročinstva. Sam taj svetac u najtežim časovima svoje vječite bolesti, nije se nikada potužio, uvijek je bio vedra lica, izgledao je kao da

ga i ne boli ništa. Divne li pobožnosti u bolesnika, koji zna tako podnositi bolest. Kada je sveti Franjo Saleški bio bolestan, mirno je razlagao liječniku svoju bolest, točno je uzimao lijekove, koje mu je on prepisivao, a nikada se nije potužio. Lijepe li nauke za one, koji se za najmanju bolest cijelom svijetu tuže i koji hoće da ih roditelji i prijatelji sažaljuju! Sveta Tereza govoraše svojim redovnicama: Znajte štogod podnijeti za ljubav Isusu Kristu, nu toga neka ne opaze vaše drugarice. Oca Ljudevita da Ponte napadoše na veliki petak iz naročite božje naklonosti grozovite tjelesne boli, te nije bilo nijednoga dijela na tijelu, koje nije trpilo neku osobitu muku. On se potuži nekomu svomu prijatelju. Nu čim je rekao, odmah se pokaja i zavjetova se, da ne će nikada nikomu očitovati, kada bude u buduće trpio.

2. Rekoh iz osobite božje naklonosti, jer sveci smatraju bolesti i sve nevolje kao božji dar, kojima ih Bog nagraduje. Nekoga dana trpio je sveti Franjo Asiški u svom krevetu strahovite boli. Onaj, koji ga je nastojao, reče mu: Oče, molite Boga, neka vam ublaži boli i neka vas toliko ne tišti njegova ruka. Na te riječi side svetac sa kreveta, klekne i zahvali Bogu, što mu je dao, da toliko trpi. Zatim reče svomu bratu: Kada ne

bih znao, da to govoriš iz bezazlenosti, ja te ne bih htio više ni vidjeti.

3. Nu reći će tkogod: Ne uznemiruje mene toliko bolest, koliko to, što ne mogu u crkvu, da tamo obavim svoju pobožnost, da se pričestim i da slušam službu božju; ja ne mogu ni moliti ni razmišljati, jer mi je duša sva shrvana. Ma reci mi, zašto hoćeš da ideš u crkvu; zašto se želiš pričestiti, slušati misu? Da Bogu ugodim, odgovaraš. Ali Bog hoće, da sada trpiš, a ne da moliš, ne da se pričestiš, ne da slušaš misu; da, on hoće da ustrpljivo ležiš u postelji. Ti pak nisi s tim zadovoljan, a tada ne radiš, da Bogu omiliš, nego sebi. Otac Avilski piše nekomu svećeniku, koji mu se na taj način tužio: Dragi prijatelju, ne misli sada, što bi ti mogao uraditi, da si zdrav, nego nastoj, da budeš u bolesti ustrpljiv, dok se Bogu svidi. Što te stalo, jesi li zdrav ili bolestan, samo kad ti nastojiš ovršiti božju volju.

4. Veliš, da ne možeš moliti ni razmišljati; a zar se ne možeš predati u božje ruke? A kuda ćeš ljepše molitve i razmišljanja, nego ljubezno zagrliti taj križ, što ti ga Bog šalje? Tako je činio sveti Vinko a Paulo, koji je za opasne bolesti nastojao duhom biti pred Bogom, te se nije ni za što brinuo, nego od časa do časa ponavljao bi čin vjere, ufanja,

ljubavi i zahvalnosti, često bi se u najtežim časovima predavao u ruke božje. Sveti Franjo Saleški govoraše, da su nevolje same u sebi užasne, nu ako ih smatramo kao božju volju, postaju nam mile i blage. Ti ne možeš da moliš? a kud ćeš ljepše molitve, nego od časa do časa pogledati križ i prikazati Bogu svoje muke, te ih združiti s neizmjernim bolima, što ih je Krist podnio na drvu križa?

5. Neka sveta žena trpila je grozovite boli; a sluškinja joj dade križ u ruke i reče, neka moli Gospodina, da je liši tih muka. Ta kako bi ja mogla sići s križa, odgovori bolesnica, a u ruci držim raspetoga Boga! Ja hoću da trpim iz ljubavi prema onomu, koji je svojevoljno radi mene pretrpio mnogo veće muke, nego što su moje. To je baš ono, što je sam Isus Krist htio da rekne svetoj Terezi, kad je bila opasno bolesna. On joj se prikaže sav izranjen i reče joj ove riječi: Gledaj, kćeri moja, što sam ja pretrpio za tebe: rasudi dobro, jesu li tvoje muke ravne mojima? Od tada je svetica običavala reći u bolesti: Kada pomislim na sve muke, što ih je moj Gospodin pretrpio, onaj koji je bio sama nevinost, ja ne znam, kako bi se mogla potužiti na svoje nevolje. Sveta Liduvina trpila je tečajem trideset godina na raznim bolestima: na kostobolji, na groznici i na ranama po cijelomu tijelu; nu jer je uvijek imala pred očima boli Isusa Krista, uvijek bijaše vesela i zadovoljna. Sveti Josip Leonissa, kapucin, morao je pretrpiti veoma tešku operaciju; htjedoše ga vezati, da se ne bi od straha i boli bacao; on primi križ i usklikne: Evo onoga, koji me veže i sili, da sve boli njemu za ljubav podnesem. Operacija se svršila, a on se nije ni jednom riječju potužio. Sveti Jona, mučenik, postavljen bijaše u led kroz cijelu noć na zapovijed silnika. U jutro reče, da nije nikada mirnije noći proveo, jer da je cijelu noć imao pred očima Isusa Krista na križu, govoreći: Moje muke bijahu uživanje prema mukama, koje je Isus pretrpio.

6. Koliko li zasluga ne postizava se kod Boga ustrpljivim podnašanjem bolesti! Bog pokaza nekoga dana ocu Alvaresu slavu, koju je pripravio nekoj dobroj redovnici za nagradu, što je ustrpljivo podnijela bolest. I pokaza mu u viđenju, da je ona više zaslužila tečajem osam mjeseci, nego druge tečajem više godina. Nevolje i bolesti, što ih ustrpljivo podnesemo, svršavaju s nebeskom krunom, koju nam je Bog u raju pripravio. To je Bog objavio svetoj Liduvini. Poslije svih nevolja, o kojima smo govorili, ova je svetica željela još trpiti mučeništvo za Isusa Krista. Kad je nekoga dana vruće željela, da

joj Bog poda tu milost, viđe krasnu krunu, koja još ne bijaše dogotovljena. Ona je pojmila, da je ta kruna određena za nju; toga radi molila je Boga, da joj boli umnoži, da bude čim prije kruna gotova. Bog je usliša i pošalje joj nekoliko vojnika, koji su je zlostavljali i okrutno izbili. Najposlije vide anđela, koji je nosio gotovu krunu; on joj reče, da je ova posljednja nevolja postavila na krunu dragi kamen, koji joj još manjkaše. Poslije kratkoga vremena ona izdahne u Gospodinu.

7. Za sigurno se tuge i nevolje veoma mile dušama, koje ljube Isusa Krista. Iz te ljubavi podnosili su mučenici najgrozovitije muke i smrti. Sveti Prokopije reče silniku, koji ga je mučio: Muči me koliko ti drago, ali znaj, da tko ljubi Isusa Krista, veoma rado podnosi sve muke. Mučenik sveti Gordijan reče silniku, koji mu je prijetio smrću: Ti mi prijetiš smrću, a meni je žao, što ne mogu više puta umrijeti za Isusa Krista, moga Spasitelja. Jesu li ovi sveci govorili tako, jer su bili ludi ili jer nisu osjećali boli? Ne, odgovara sveti Bernardo, oni nisu bili niti ludi, niti su bili nećutljivi; oni su ljubili Boga i smatrali su, da im je mnogo korisnije izgubiti sve, i sve pretrpjeti, pa i samu smrt, nego Boga uvrijediti i izgubiti njegovu ljubav.

8. Osobito moramo biti pripravni umrijeti u bolesti, i to smrću, koju nam Bog izvoli poslati. Umrijeti moramo, a bolešću mora da završi naš život; nu mi ne znamo, koja će biti ta zadnja bolest. S toga se moramo u svakoj bolesti pripraviti na smrt, kao da bi to bila ona bolest, koja će nas prenijeti na drugi svijet. Nu reći će tkogod, ja sam mnogo sagriješio, a nisam se pokajao: ja bi želio živiti samo radi toga, da prije smrti zadovoljim božjoj pravdi. Otkuda ti znadeš, da ćeš se pokajati i da ne ćeš biti još gori, ako i nadalje poživiš? Sada se možeš nadati, da će ti Bog oprostiti. Pa kuda ćeš ljepše pokore, nego odlučno podati se smrti, ako je to božja volja? Sveti Vjekoslav umro je u dvadeset i trećoj godini; on je zagrlio smrt ovim riječima: Nadam se, da sam sada u milosti božjoj, a ne znam, što bi sa mnom bilo u budućе; s toga umirem zadovoljan, ako je Gospodinova volja, da sada pođem s ovoga svijeta. Otac Ivan Avilski bio je mnijenja, da kad se čovjek nalazi u dobrom duševnom stanju, mora željeti smrt, samo da se oslobodi pogibelji, u kojoj živi na ovom svijetu.

9. Ako razmotrimo našu naravnu slaboću, ne možemo živiti, a da se ne bi ogriješili; samo taj razlog dovoljan je, da radosno zagrlimo smrt, da tako Boga više ne vrijeda-

mo. Najposlije, ako u istinu ljubimo Boga, moramo vruće željeti, da ga vidimo i da ga ljubimo u nebu, jer ga na zemlji tako savršeno ne možemo ljubiti. Nu, ako nam smrt ne otvori vrata nebeska, ne možemo unići u vječnu otačbinu. Toga radi uskliknuo je sv. Augustin: Gospode, daj da umrem; jer mi samo smrt može pribaviti sreću, da te licem u lice vidim i da te na vijeke u nebu ljubim.

10. Drugo je glavno pravilo života, što moramo da budemo ustrpljivi u siromaštvu. Sv. Augustin piše: Tko ne poznaje Boga, jest siromah; tko ga poznaje, jest bogataš. Jest, tko ljubi Boga i tko se sjedini s njegovom svetom voljom, nalazi svake vrsti dobra u njemu. Pogledajte svetoga Franju; on ide bos, odeven je u vreću, ništa nema; nu kad on reče: Bože moj, ti si sve dobro moje, on se osjeća bogatiji nego svi zemaljski kraljevi. Siromah jest samo onaj, koji želi dobra, koja ne posjeduje; nu tko ništa ne želi i tko se zadovoljava s onim, što ima, jest sasvim bogat. O takvoj duši govori sveti Pavao: Tko u istinu ljubi Isusa Krista, nema ništa svjetskoga, ali ima za to sve; jer kad nema vremenitoga dobra, nalazi u Bogu svu utjehu i sve zadovoljstvo. Sveci nisu samo siromaštvo ustrpljivo podnosili, nego su se i sami svega riješili, samo da živu u Bogu i za Bo-

ga. Ako ne ćemo da se odrečemo svih zemaljskih dobara, zadovoljimo se barem sa stanjem, u koje nas je Bog postavio. Ne tražimo vremenita bogatstva, nego tražimo vječnu sreću; budimo uvjereni o onom, što je rekla sveta Tereza: Čim smo siromašniji na zemlji, tim ćemo više uživati na nebu.

11. Sveti Bonaventura uspoređuje vremenitu obilnost sa mrežom, koja priječi dušu u poletu prema nebu. Sveti Klimak veli, da je siromaštvo sredstvo, kojim se bez zapreke dolazi k Bogu. Isus Krist kaže: Blaženi siromašni duhom, jer je njihovo kraljevstvo nebesko! U drugim blaženstvima obećava nebo samo u budućnosti; a siromasima obećava već na ovoj zemlji raj, jer su ovi sretni i onda, kad stradaju. Blažena li siromaštva! uskliknuo je sv. Lovro Justinijan, koje niti što posjeduje, niti se čega boji! Ono je uvijek veselo, ono uvijek obiluje, jer si znade svakim pregorom okoristiti dušu. Skupac je uvijek gladan, veli sveti Bernardo, kao prosjak; jer čim više ima, tim više želi, a nikada ne može da nasiti svoje požude. Siromah usuprot, koji se zna zadovoljiti s malim, uvijek je u izobilju, jer ništa ne želi, a tim mu dostaje ono, što ima.

12. Isus Krist reče nekoga dana blaženoj Anđeli Tolinskoj: Da nije siromaštvo veliko

dobro, ja ga ne bi bio odabrao, niti bi ga bio preporučio svojim odabranicima. Toga radi sveci zavoliše siromaštvo, ugledavši se u Isusa Krista. Požuda za bogatstvom, veli sv. Pavao, jest zamčica, kojom vrag ljude hvata. Za ništetno dobro ovoga svijeta mnogi gube Boga, koji je neizmjerno i vjekovito dobro: skrajne li ludosti! Svetoga Basilija mučenika nagovarao je car Licinije, neka se odreče Isusa Krista, pa da će ga postaviti za poglavicu poganskih svećenika. Svetac odgovori: Kada bi mi dao cijelo carstvo, ne bi mi mogao naplatiti ono, što mi kaniš oteti. Moramo se dakle zadovoljiti s Bogom i s onim dobrima, što nam ih on pošalje. Radujmo se, što smo siromašni, i što oskudijevamo, jer ćemo tim zaslužiti mnogo kod Boga. Mnogo je ljudi siromašnih; nu, jer to ne će da budu, nemaju nikakve zasluge. Sveti Bernardo veli: Krepost siromaštva ne sastoji u samoj oskudici, nego i u ljubljenju siromaštva.

13. Osobito je nužno redovniku, da zavoli siromaštvo, jer to je njegov zavjet. Mnogi redovnici hoće da budu siromašni, ali hoće, da im ništa ne fali. S toga opaža sveti Franjo Saleški, da oni žele imati čast siromaštva, ali ne njegove nepogodnosti. Redovnik, koji hoće da bude siromah, a jadikuje, ako mu što fali, vrijedan je ismjehivanja; pravi redovnik ljubi siromaštvo više nego bogatstvo. Kada se je kći Maksimilijana II., redovnica svete Klare, nazvana Margarita od Križa, predstavila svomu bratu nadvojvodi Albrechtu u svom redovničkom odijelu, ovaj joj se veoma začudi i reče, da to odijelo ne pristaje osobi njegova roda. Dobra redovnica mu odgovori: Znaj brate, da sam ja zadovoljnija s ovim odijelom, nego svi carevi sa svojim grimizom. Blažena redovnica, usklikne sveta Marija Magdalena de Pazzi, koja lišena svega radi svetoga siromaštva, može da reče: Bože moj, ti si moja očevina i sve moje blago! Sv. Tereza, primivši veliku milostinju od nekoga trgovca, reče mu, da je njegovo ime upisano u knjigu života, a u znak toga da će izgubiti dobra zemaljska. I zaista trgovac propade i ostade siromah do smrti. Sveti Vjekoslav govoraše: Najočitiji je znak, da je netko u broju izabranih, kad ustraje u božjemu strahu usred nevolja i tuge ovoga života.

14. Izgubiti smrću roditelje ili prijatelje jest na neki način siromaštvo. S toga moramo da podnesemo njihovu smrt u najvećoj ustrpljivosti. Kad neki ljudi izgube rodaka ili prijatelja, neutješljivi su; udaljuju se od svakoga društva i podaju se takvoj tuzi i neustrpljivosti, da im se čovjek ne smije ni približiti. Pi-

tam ih, komu će omiliti takvim ponašanjem? Je li Bogu? Ta on hoće, da se predaju njegovoj volji. Je li će omiliti dušama, koje toliko žale? Ta ako su u paklu, one mrze njih; ako su u raju, one žele, da se s njima raduju i da s njima Bogu blagodare na zadobivenoj sreći; ako su u očistilištu, one očekuju, da za njih mole i da se podlože božjoj volji te da rade o svome spasu, da se tako jednom na novo vide u nebu. Čemu dakle plakati? Časni otac Josip Caracciolo (Karačiolo) pohodi nekoga dana svoje roditelje, koji neprestano plakahu za bratom, koji mu bijaše nedavno umro. Čuvajmo suze za nešto pametnijega, reče im on, pa oplakujmo smrt Isusa Krista, koji je bio naš otac, naš brat i naš hranitelj, koji je umro nama za ljubav, da nas spasi. Podimo putem Jobovim, koji je na glas smrti svoga sina rekao pun nebeske odanosti: Gospod mi ga je dao, on mi ga je i uzeo. Tako je njegova volja, tako mora da bude i moja; s toga budi na vijeke blagoslovljeno ime Gospodnje!

15. Najposlije moramo biti ustrpljivi mirno trpeći prezir, kojim nas svijet nagraduje. Bog dopušta, da svijet prezire i progoni njemu odane duše. Nekoga dana prikaže se blaženomu Henriku Susonu anđeo i reče mu: Henriće, do sada si se trapio sam po svojoj volji; a od sada će te mučiti drugi. Drugi dan u jutro pogleda kroz prozor i vide na ulici psa, koji se igrao sa razderanom krpom. U isti čas čuje glas, koji mu govoraše: Tebe će ovako razderat ljudska usta. Blaženi Henrik izide na ulicu, digne razderanu krpu i sahrani je, da mu bude na utjehu u progonstvu, koje ga je čekalo.

16. Preziri i nepravde vesele svece. Sveti Filip Neri pretrpio je mnogo zlostavljanja kroz trideset godina u kući svetoga Jerolima u Rimu. S toga nije htio ostaviti tu kuću i poći stanovati u novi stan, što ga je sam dao sagraditi za svoje gojence, koji su silom htjeli, da se k njima preseli. Može biti, da bi bio i dalje ustrajao, da ga nije najposlije papa na to prisilio. Sveti Ivan od Križa imao je promijeniti zrak radi bolesti, od koje najposlije i umre. Pri odabiranju samostana nije htio poći u neki samostan za njega veoma zgodan; što više, tamo je bio poglavar neki njegov prijatelj. On odabere drugi samostan mnogo siromašniji, gdje je bio poglavar neki njegov neprijatelj, koji ga je do smrti prezirao. Dapače branio je drugim redovnicima, da ga pohađaju i tješe. Svecima dakle nije žao, što ih svijet mrzi. Sveta Tereza govoraše, da tko teži za savršenstvom, mora dobro paziti, da ne bi kad rekao: Učinilo mi se je to po kri-

vici; jer tko hoće da nosi samo pravedan križ, ne dolazi nikada do savršenstva. Sveti Petar mučenik bio je u tamnici i tužio se, što su ga bacili u tamnicu bez ikakva uzroka. Gospodin mu reče: Što sam ja skrivio, ja, koga raspeše i umoriše radi ljudi? Misao na Krista, to je najkrasnija utjeha za nevoljnika. Kad je zaručnica pitala svetoga Eleazara, što čini, da može tako ustrpljivo podnijeti nepravde, što mu ih nanose i sami ukućani, on joj odgovori: Pogledam na raspelo pa vidim, da moje rane nisu ni iz daleka ravne Spasiteljevima, koje sam ja njemu nanio. Na taj način Bog me ohrabri i ja se podložim svakoj nevolji. Prezir, siromaštvo, bolesti i sve nevolje jesu za dušu, koja ne misli na Boga, prilike, koje je jošte više udaljuju od njega; a za dušu, koja ljubi Boga, jesu prilike, da ga jošte više zavoli. Bile nevolje ma i najgroznije i najmnogobrojnije, one nikada ne utrnjuju nego pomnažaju žar kršćanske ljubavi u srcu, koje ljubi samo Boga.

17. Zašto nas Bog rastužuje tolikim nevoljama? Zašto hoće, da nas ljudi progone i zlostavljaju? Zar je Bog okrutni silnik, koji uživa u našim mukama? Ne, Bog nije silnik, nije okrutnik; on nas ljubi, a ljubio nas je toliko, da je za nas umro. Ako želi, da mi trpimo, to je za našu sreću, jer ako na zemlji više trpimo za svoje grijehe, trpit ćemo manje na drugom svijetu. Bog hoće, da nas otrgne zemaljskom uživanju. Kad majka hoće, da odbije dijete, metne na sisu štogod gorkoga, da mu se ogadi; tako hoće i Bog da nam poda priliku, da mu dokažemo svoju ljubav ustrpljivošću i stalnom odanošću njegovoj volji. Najposlije hoće, da nevoljama postignemo što veći dio nebeske slave. Eto, toga radi Gospodin hoće iz prevelike ljubavi i dobrote, da mi trpimo na ovom svijetu.

18. Ja dakle zaključujem i velim, ako želimo ustrpljivo podnijeti sve nevolje, moramo da ih smatramo kao božji dar, koji nam ili on sam daje ili nam ga preko ljudi šalje. S toga moramo u tuzi blagodariti Gospodinu i sve radosno primati iz njegove ruke bilo milo, bilo nemilo, jer sve biva na korist naše duše. Sve muke na zemlji bit će neznatne, ako ih usporedimo s mukama u paklu, koje smo grijesima zaslužili. Najbolje sredstvo, da uzmognemo ustrpljivo podnijeti sve nezgode, jest srdačna molitva: milost, koju postizavamo molitvom, podat će nam nužne snage. Tako su činili sveci. — Oni su potražili zaštitu u molitvi i slavili su pobjedu nad mukama i progonstvom.

Uzdah i molitva.

Gospodine, znam, da u nebo dolaze samo oni, koji strpljivo podnašaju sve nevolje na zemlji. Daj mi, Bože, tu krepost, da i ja rečem sa Davidom kraljem: Od Boga mi dar ustrpljivosti. U istinu, ja sam pripravan mirno pretrpiti sve nevolje; nu čim me pohode, ja se rastužim i klonem duhom. Ja gubim sve zasluge svoga trpljenja, jer ne trpim tebi za ljubav. Slatki moj Isuse, radi zasluga tvoje ustrpljivosti, što si je pokazao trpeći za me, daj mi snage, da pretrpim sve križe iz ljubavi prema tebi. Ja te ljubim, božanski Spasitelju; ljubim te iz sve duše više nego sama sebe, o Bože moj, blago moje i ljubavi moja! Iz svega srca kajem se, što sam te uvrijedio. Obećajem ti, da ću ustrpljivo primiti svaku tugu, svaku kaznu, koju mi ti izvoliš poslati. Nu, od tebe očekujem, da mi podaš snagu, da to obećanje izvršim, a osobito, da mirno podnesem zadnju bolest i smrt. O Marijo, kraljice moja i Majko moja, izmoli mi u Boga stalnu odanost svomu Stvorcu za života i na čas smrti.

POGLAVJE XV.

Kršćanska ljubav sve vjeruje. Tko ljubi Isusa Krista, vjeruje u sve njegove riječi.

1. Osoba, koja ljubi, sve vjeruje osobi, koju ljubi. S toga čim je veća ljubav duše prema Isusu Kristu, tim je življa i stalnija njezina vjera. Zločinac na križu, videći, da Isus umire nekriv i nedužan i da ustrpljivo podnosi tu nepravdu, počne ga ljubiti. Ta ljubav, rasvijetljena nebeskom milošću, bila je povodom, da je on povjerovao, da je Isus Krist pravi Sin božji. Ta ljubav udahnula mu je takvo povjerenje u Isusa, da ga je zamolio, neka se i njega sjeti, kada dođe u svoje kraljevstvo.

2. Vjera je temelj kršćanske ljubavi, nu kršćanska ljubav usavršuje vjeru. Tko čvrsto ljubi Boga, čvrsto i vjeruje u njega. Ta ljubav i čini, da je vjera ne samo u duhu, nego i u volji. Tko razumom vjeruje, ali ne voljom,

jest griješnik, koji vjeruje u istine, a ne će da po njima živi; to su ljudi slabe vjere, jer kad bi ovakovi živo vjerovali, da je milost najveće dobro, a grijeh najveće zlo, oni bi promijenili način života. Nu, pošto više cijene zemaljska dobra, nego Boga, moramo reći, da ne vjeruju ili da su jako slabe vjere. Tko usuprot vjeruje ne samo razumom, nego to zasvjedočava i načinom života; komu je milo vjerovati, što je Bog objavio, jer ga ljubi; tko čvrsto vjeruje i nastoji svoj život uprilićiti vjerskim istinama: to je čovjek žive vjere.

3. Pomanjkanju vjere u griješnika nije uzrokom teška razumljivost vjere, jer premda je Bog htio, da su nam mnoge istine nedokučive, — ta drukčije ne bi bila nikakova zasluga vjerovati— to ipak istine vjerske očite su nam po svojim znacima i to tako da ne vjerovati bila bi ne samo nerazboritost, već bezbožnost i ludost. Slaboj dakle vjeri jest pravi uzrok griješni način života. Tko mrzi prijateljstvo s Bogom, samo da ne bude lišen zabranjena uživanja, htio bi da ne bude ni zakona, koji zabranjuje, niti kazne za onoga, koji griješi. On dakle nastoji, da izbjegne misao na vječne istine, na smrt, na sud, na pakao. — Jer ovakve misli plaše ga i truju mu savjest, i zato hoće da sama sebe uvjeri, da

nije ni duše, ni Boga, ni pakla. Jedan hoće da sama sebe tim uvjerenjem prevari, da uzmogne živiti i umrijeti kao blago, koje ne pozna ni zakona ni razuma.

4. Ta đavolska pokvarenost donijela je na svijet tolike zle knjige, koje šire luda načela tako zvanih materijalista, indiferentista, deista, naturalista. Jedni niječu bivstvo božje, drugi njegovu providnost. Ovi vele, da je Bog poslije stvorenja svijeta ljude zapustio, pa da se puno ne brine, hoće li se tko spasiti ili ne. Neki pak hoće, da je Bog zlotvor, koji je stvorio mnoge duše za pakao, te da ih sam tjera na grijeh samo da se izgube i da ga proklinju u vječnom ognju. Sve su to ludosti jedna veća od druge.

5. O nezahvalnosti, o zlobe li ljudske! Bog ih je po milosti stvorio, da ih učini sretnima na vijeke; nadario ih je svjetlom razuma i milošću, da bi lakše postigli vječni život; otkupio ih je u najgroznijim bolima, neizmjerno ih ljubeći, pak ti ljudi nastoje ne vjerovati, da uzmognu živiti po svojoj razuzdanoj volji! Nu radili, što mu drago, ovi se jadnici ne će nikada riješiti grižnje savjesti i straha od božje osvete. Ja sam izdao djelo pod naslovom »Istinitost vjere«, u kom jasno dokazah besmisao nevjerničkih načela. Kad bi se oni ostavili svog pokvarenoga života i zavolili Isu-

sa Krista, sigurno ne bi više sumnjali; oni bi čvrsto vjerovali u objavljene istine.

6. Tko iskreno ljubi Isusa Krista, uvijek misli na vječne istine, te ih potvrduje svojim načinom života. On uviđa sa mudracem, da je zemaljsko veličanstvo samo dim, pjena i opsjena, a zna, da sreća duše sastoji u ljubljenju Stvorca, u vršenju njegove volje. On je osvjedočen, da je čovjek samo ono, što je pred božjim očima i ništa više, te da mu ne koristi zadobit ni cijeli svijet, ako pogubi svoju dušu. On se tješi tim, što sva dobra ovoga svijeta ne mogu da zadovolje srce, a Bog ga sam zadovoljava. Najposlije Bogu hvali, što mora sve svjetsko ostaviti, da uzmogne sve nebesko postići.

7. Najgori su kršćani oni, koji ne će ništa da vjeruju, samo da uzmognu slobodno živiti u grijehu. Drugi vjeruju, ali slabo; oni vjeruju u Otajstva i u objavljene istine, ali ne vjeruju sve. Isus Krist reče: Blaženi siromasi, blaženi koji trpe, koji se žrtvuju, blaženi, koje ljudi progone i proklinju! Nu kako vjeruju u Evandelje oni, koji govore: Blaženi bogati, blaženi koji ne trpe, blaženi koji uživaju, jadan onaj koga ljudi progone i proklinju? Takvi ili ne vjeruju ili vjeruju u vrlo malo istina. Tko u sve vjeruje, cijeni da je za nj sreća i velika božja milost, što je siromah, bolestan

i što ga ljudi preziru i progone. Tako vjeruje i govori pravi vjernik, koji u istinu ljubi Isusa Krista.

Uzdah i molitva.

Slatki moj Isuse, žiće moje duše, ja vjerujem, da si ti jedino dobro, dostojno ljubavi. Ja vjerujem, da me veoma ljubiš, jer si ti sam htio, da trpiš svake vrsti muke, pa i samu smrt za moj spas. Vjerujem, da nema na nebu ni na zemlji veće sreće, nego tebe ljubiti i vršiti tvoju volju. Čvrsto u te vjerujem, stoga se svega odričem, da budem samo tvoj. Radi zasluga tvoje muke pomozi mi, daj da budem u svemu tebi po volji. Nepogrješiva istino, vjerujem u te; neizmjerno milosrde, ufam se u te; vječna dobroto, ljubim te iz svega srca. Tebi, vječna ljubavi, koja si se sva meni predala u svojoj muci i u presvetom Oltarskom Svetotajstvu, sav se predajem. Tebi se preporučam, o Marijo, majko griješnika.

POGLAVJE XVI.

Kršćanska ljubav svemu se nada. Tko ljubi Isusa Krista, svu nadu u njega polaže.

1. Nada umnaža kršćansku ljubav, a ljubav podhranjuje nadu. Nada u božju dobrotu potiče ljubav prema Isusu Kristu. Čim se nadamo, da ćemo od nekoga nešto dobiti, odmah ga počnemo ljubiti. Gospodin ne će da se povjeravamo u stvorove i proklinje onoga, koji se pouzda u čovjeka, jer ne će da budu stvorovi predmet naše ljubavi. Sveti Vinko a Paulo govori, da se čovjek ne smije pouzdati u ljude, jer bi ga onda Bog zapustio. Čim se više pouzdavamo u Boga, tim ćemo ga i više ljubiti. Kako li hitro napreduje u savršenstvu onaj, čije je srce puno pouzdanja u Boga! Takav je položio svu nadu u Boga, pa prestaje biti slabim, a postaje jakim, jer Bog hrabri one, koji se u njega pouzdavaju. Leteći o-

rao čim se više udaljuje od zemlje, tim je bliže suncu; tako i duša, čim se više pouzdava u Boga, tim se smjelije riješava zemaljštine i približava se božanskom savršenstvu.

2. Kao što nada umnaža našu ljubav prema Bogu, tako i ljubav umnaža našu nadu; jer pomoću kršćanske ljubavi postajemo božji sinovi. Po naravi svojoj mi smo djelo njegovih ruku; a po zaslugama Isusa Krista postadosmo božji sinovi i sudionici božanske naravi. Budući nas dakle kršćanska ljubav uzvisuje do sinova božjih, ona nam tim daje u nasljedstvo nebesko kraljevstvo. Djeca imaju pravo stanovati u kući svoga oca, a nasljednicima pripada primiti nasljedstvo: prema tomu kršćanska ljubav umnaža nadu u vječna dobra, kojih smo mi po Kristu postali nasljednici. S toga duša, koja u istinu ljubi Boga, ne prestaje moliti: Dođi kraljevstvo tvoje.

3. Bog ljubi one, koji njega ljube. On nagrađuje milošću onoga, koji ga traži. S toga čim više ljubimo Boga, tim se možemo s većom sigurnošću nadati, da će nas on nagraditi. Ova nada poradala je u svecima onaj neoborivi mir, što su ga pokazivali u nevoljama, jer znajući da on nagrađuje svoje ljubimce, položiše u njega svu nadu i u njemu nadoše mir. Eto, zašto zaručnica u Pjesmi nad pjesmama plivaše u nasladama, jer ljubeći ona

samo svoga ljubimca, pouzda se samo u njega; a znajući, da on vraća milo za drago, bila je mirna i vesela. S toga je Mudrac pravom rekao, da je sve moguće dobio po ljubavi.

4. Prvo, čemu se kršćanin nada, jest uživanje Boga u nebeskom kraljevstvu. Nada uživati Boga na nebesima nije nikakva zapreka kršćanskoj ljubavi: ove dvije kreposti jesu nerazdružive. Kršćanska ljubav jest ono dragocjeno blago, koje nas sprijateljuje s Bogom. Sveti Toma Akvinski piše, da je prijateljstvu temelj zajedničko uživanje dobara, jer bez toga nema prijateljstva. Isus Krist reče svojim učenicima, da im povjerava sve svoje tajne, jer ih je uzeo za prijatelje.

5. Sveti Franjo Saleški veli: Kad bi postojalo neko dobro neizmjerno, koje mi ne bi mogli postignuti i s kojim ne bi mogli imati nikakva doticaja, mi bi ga bez sumnje cijenili više, nego sebe i mogli bismo željeti, da ga ljubimo, ali ga ne bi ljubili, jer ljubavi nema bez sjedinjenja; ta kršćanska ljubav jest prijateljstvo, komu je temelj uzajamnost, a svrha sjedinjenje. Toga radi sveti Toma uči, da kršćanska ljubav ne isključuje težnju za nagradom, koju nam je Bog na nebu pripravio, i koja sastoji u tom, da ćemo Boga na vijeke posjedovati, što više on postavlja u tu težnju glavnu svrhu ljubavi.

6. To je ona uzajamna nagrada, koju spominje zaručnica u Pjesmi nad pjesmama: Moj dragi meni, a ja njemu. U nebu se duša posve predaje Bogu i Bog se predaje duši prema tomu, koliko je zaslužila. Nu duša, poznajući svoju ništetnost prema neizmjernoj božjoj ljubeznosti, uviđa, da Bog neizmjerno više zaslužuje, da ona njega ljubi, nego da nju Bog ljubi; s toga teži više za tim, da Bogu ugodi, nego da ona uživa. Ona se ponosi sa slavom, kojom ju je Bog nadario, jer njom može uzveličati ime božje. Duša na nebu pred licem božjim ne može biti, a da ga svim silama ne ljubi. Bog pak ne može da prezire onoga, koji ga ljubi. Nu kad bi Bog mogao mrziti dušu, koja ga ljubi i kad bi mogla postojati blažena duša bez božje ljubavi, ona bi odmah zagrlila i najgroznije paklenske muke, da dobije milost, da smije ipak Boga ljubiti. Evo zašto: Duša, koja je uvjerena, da više Bog zaslužuje njezinu ljubav, nego ona njegovu, rađe će pregoriti sva rajska uživanja, nego tu milost, da smije ljubiti Boga.

7. Kršćanska ljubav nada se svemu dobru. Sveti Toma razjasnio je, što je to kršćanska nada: Nada je stalno isčekivanje vječne sreće. Ta stalnost proizlazi iz nepogriješivog o-

bećanja božjega, kojim osigurava svojim vjernicima vječni život. Pošto pak ljubav uništuje grijeh, uništuje u isto vrijeme i zaprijeke, koje stoje na putu k sreći. S toga, čim je veća ljubav, tim će biti i čvršća naša nada, koja svakako ne stoji na putu čistoj ljubavi, jer ljubav, veli Dionizije Areopagita, teži k sjedinjenju sa ljubljenim predmetom. Ljubav je, veli sveti Augustin, kao sveta veza, koja sjedinjuje srce, koje ljubi sa srcem, koje je ljubljeno. Pa pošto to sjedinjenje ne može da bude iz daleka, s toga onaj, koji ljubi, žudi da bude čim bliže ljubljenoga predmeta. Sveta zaručnica u svetom pismu videći, da je daleko od svoga dragoga, čeznula je i molila je svoje drugarice, neka mu reku, da ona mnogo trpi, zato neka je on dođe utješiti svojom prisutnošću. Duša, koja mnogo ljubi Isusa Krista, ne može, dok je na zemlji, a da ne bi težila poći skoro na nebo i tamo se sjediniti sa svojim Bogom.

8. Želja za nebom jest čista i savršena ljubav, ne toliko da uživamo tamo ljubeći Boga, koliko da Boga uzradujemo svojom ljubavlju. Zadovoljstvo, koje osjećaju na nebu blaženi u ljubljenju Boga, ne protivi se njihovoj čistoj ljubavi; jer oni nalaze veće zadovoljstvo, što mogu Boga ljubiti, nego što uživaju ljubeći ga. Ta radost je nerazdruživa od

ljubavi. Nu reći će tkogod, da težiti za nagradom jest požudna ljubav, a ne prijateljstvo. Ja odgovaram, da valja razlikovati ljudsku nagradu od nebeske nagrade, koju je Bog obećao svojim vjernicima. Nagrada, što je čovjek daje, nije njegova osoba, nego same njegove stvari; dok usuprot glavna nagrada, što je Bog daje, jest on sam. S toga, tko čezne za rajem, čezne za Bogom, koji je naša posljednja svrha.

9. Kad bi kojoj duši objavljeno bilo, da će je Bog izbrisati iz knjige života, bi li se ona morala tim zadovoljiti, bi li se morala pokoriti božjoj volji? Ne, odgovara sveti Toma, ta baš tim bi sagriješila, jer to bi značilo pristati na griješni život, što se protivi svrsi, za koju nas je Bog stvorio. Bog nije stvorio duše za pakao, nego za raj. S toga ne će smrti griješnika, nego hoće da se obrati i spasi. Isti svetac nastavlja, da Gospodin ne će da budu ljudi prokleti, nu ako to ipak biva, biva radi grijeha, a ne po njegovoj volji. Nu kad bi Bog duši objavio, da će propasti, bi li smjela pristati na svoje uništenje. Ne, odgovara dalje sveti Toma, jer bi morala smatrati tu objavu ne kao neizbježivu odluku božju, nego kao prijetnju, ako ustraje u grijehu.

10. Izbacimo iz duše tako žalosne misli, koje slabe i nadu i ljubav. Ljubimo Isusa Kri-

sta koliko možemo; bez prestanka za njim uzdišimo, dok ne prispije čas, kad se budemo s njim u nebu sjedinili i kad ga budemo mogli ljubiti sa svim silama. Čovjek ne može, veli sveti Toma, da na zemlji točno ovrši zapovijed: Ljubi Boga. Tu zapovijed točno su ovršili Isus Krist, kao Bog i čovjek, i Marija, puna milosti, a bez istočnoga grijeha. Nu u nas slabih sinova Adamovih uvijek je ljubav napram Bogu natrunjena kakvim nedostatkom. Zato ćemo samo u nebu ljubiti Boga sa svim svojim silama, da istom onda, kad ga budemo licem u lice gledali.

11. S toga predmet naših misli, naših želja i naše nade mora da bude uživanje Boga na nebesima. Najveća radost, što je uživaju sveci u nebu, jest poznavanje neizmjerne sreće, koju uživa njihov dragi gospodar: Svi sretnici iz ljubavi prema Bogu zadovoljili bi se gubitkom sve svoje sreće, samo da ne bi Bog izgubio ma i najmanji dio sreće, naravno kad bi to bilo moguće. Videći dakle, da je Bog neizmjerno sretan i znajući, da će na vijeke neizmjerno sretan biti, oni u tom uvjerenju uživaju, i to uživanje čini im raj rajem. Po tom i razumijemo, zašto Gospod svakoj duši, koja ulazi u raj, veli: Uniđi u radost svoga Gospodina; ne veli, neka radost uniđe u dušu, nego neka duša uniđe u radost, jer ta božanska radost čini dušu blaženom. S toga božje dobro bit će i dobro blaženoga, božje bogatstvo pripadat će i blaženomu, božju sreću uživat će i blaženi.

12. Čim duša uniđe u nebo i čim opazi neizmjernu božju ljepotu, otkrivenu svjetlom slave, odmah njom zavlada potpuna ljubav. Tada blaženi u nebu kao da isčeznu u moru božanske dobrote. Tuj se više na sebe ne misli, nego se misli, kako valja Boga ljubiti i njemu omiliti. Duša želi posve posjedovati Boga, pa ga u istinu i posjeduje bez straha, da bi ga mogla izgubiti; želi se sva njemu predati, što i čini bez ikakva obzira; Bog je zagrli, a taj zagrljaj traje do vijeka.

13. U nebu je duša posve združena s Bogom i ljubi ga sa svim silama. Bog joj se predaje i združuje se s njom i ona u njemu uživa prema tomu, koliko je zaslužila; on se s dušom združuje ne samo pomoću svojih darova, kao što se združuje s čovjekom na ovom svijetu, nego se s njom sjedinjuje sa cijelim svojim bićem. Kao što vatra uniđe u željezo, te se čini, kao da ga je i pretvorila u se, tako Bog uniđe u dušu i napuni je svojim bićem. Nu ipak duša ne prestaje živiti svojim životom, već kao da isčezava u moru neizmjernoga božanstva. To je ona sreća, koju je Apoštol želio svojim učenicima.

14. To je posljednja svrha, koju postizavamo na drugom svijetu. Naša duša na ovoj zemlji ne će nikada imati pravoga pokoja, jer taj pravi savršeni pokoj nastaje istom onda, kad se duša na nebu s Bogom sjedinjuje. Istina je, da tko ljubi Isusa Krista, nalazi mir u suglasju svoje volje s božjom; ali ipak to još nije pravi pokoj, jer taj nastaje poslije smrti, kadno se gleda Boga licem u lice. Dok duša ne dođe do te posljednje svrhe, nemirna je i cvileć govori s prorokom: Evo u pokoju tom gorčine moje pregorke!

15. Jest, Bože moj! ja živim u miru u ovoj suznoj dolini, jer je to tvoja volja; nu ipak ne mogu da se otmem neizbježivoj gorkosti, kad pomislim, da jošte nisam pravo s tobom sjedinjen, s tobom, koji si moj pokoj i sve dobro moje! Sveci, premda su vruće ljubili Boga, ipak su za ovoga života uzdisali za blaženom domovinom. Dobro, komu se nadam, govoraše sveti Franjo Asiški, tako je veliko, da su za me muke najveća slast. To je savršeno djelo ljubavi. Najveći stupanj kršćanske ljubavi, do kojega može duša doći, jest vruća želja sjediniti se s Bogom i na vijeke ga ljubiti u nebu. Nu nebeska sreća, kako rekosmo, ne sastoji u radosti, što je Bog daje duši, nego u veselju, što ga duša ćuti u božjoj sreći, jer blažene duše ljube Boga, a ne same sebe.

16. Najveća kazna, što je trpe duše u očistilištu, jest težnja za posjedovanjem Boga. Takvu kaznu trpe one duše, koje su se za života slabo brinule za nebo. Kardinal Bellarmin veli, da je u očistilištu neko mjesto — časni zatvor (carcer honoratus) — gdje duše ne trpe drugo, nego što su lišene sreće — gledati Boga. Mnogo primjera takve kazne navode sveti Grgur, časni Beda, sveti Vinko Ferrerij i sveta Brigita. To je kazna ne radi počinjenih grijeha, nego radi slabe težnje za rajem. Mnoge duše teže za savršenstvom, ali ne žele tako brzo ostaviti ovaj svijet, da se čim skorije združe s Bogom. Pa budući je vječni život neizmjerno dragocijeno dobro, koje je Isus Krist svojom smrću zaslužio za nas, za to Bog kazni one duše, koje su za života premalo za njim uzdisale.

Uzdah i molitva.

Bože moj, ti si me stvorio za nebo, a da dođem u nj, otkupio si me od pakla. Ja sam te često uvrijedio i odbio sam sreću, koju si mi pripravio, a zadovoljio sam se da budem odsuđen za pakao. Nu tvoje neizmjerno milo-

srđe oprostilo mi je sve moje prošle nezahvalnosti, jer me je često spasilo od propasti. O moj Isuse, zašto ti nisam bio uvijek vjeran? zašto te nisam uvijek ljubio? Jedina mi utjeha preostaje, što još imadem vremena, da popravim svoju pogriješku. Ja te ljubim, ljubimče moje duše! ljubim te iz dna duše, ljubim te više nego samoga sebe. Znam da ti želiš, da se ja spasim, da te uzmognem na vijeke ljubiti u nebu. Zahvaljujem ti na tolikoj dobroti. Molim te, podaj mi milost, da te od sada bolje ljubim. O moj Spasitelju, kad ću biti izvan opasnosti, da te više ne izgubim i da te ne prestanem više ljubiti? Savjest mi veli, da nisam dostojan zahtijevati nebo; nu tvoje zasluge, božanski Spasitelju, jesu sva moja nada. Kraljice nebeska, Marijo, tvoje posredovanje možno je pred božjim prijestoljem: I ti si moja nada!

POGLAVJE XVII.

Kršćanska ljubav sve podnosi. Tko vruće ljubi Isusa Krista, ne prestaje ga ljubiti ni u napasti ni u duševnoj tuzi.

1. Nevolje, koje osobito rastužuju Bogu mile duše, nisu ni bolesti, ni siromaštvo, ni prezir, ni progonstvo, nego su to napasti i duševna tuga. Kad duša živi u strahu i ljubavi božjoj, ne ucviljuje je bolest, zao glas ni ljudsko zlostavljanje, što više, to je tješi, jer u tom nalazi lijepu priliku, da Bogu iskaže svoju ljubav. Čim je više drva gdje požar vlada, tim je veća vatra: tako i duša u takvim zgodama žešće ljubi Boga. Ali kad čovjek vidi, da je napast uzrokom gubitku milosti i kad se u tuzi boji, da ju je izgubio, eto gorke boli za dušu, koja ljubi Isusa Krista. Nu ipak joj ljubav daje snagu, da sve ustrpljivo podnese i da nastavi put k savršenstvu. Takve kušnje

čiste dušu i od neznatnih mana, te čine, da se brzo usavrši.

I. Napasti.

2. Za dušu, koja ljubi Isusa Krista, nema veće nevolje od napasti. Sva druga zla pospješuju njezino sjedinjenje s Bogom, ako ih ustrpljivo podnosi. Napasti pako nastoje je odvojiti od Isusa Krista, s toga su joj mnogo gorčije od svih drugih nevolja. Među tim valja znati, da napasti ne dolaze od Boga, nego ili od vraga ili od nagnuća k zlu. Nu ipak Bog dopušta, da mu budu najmilije duše najviše napastovane, da tako spoznaju svoju slaboću i da uvide, da bez milosti ne mogu ustrajati. Kada duša opazi, da je Bog miluje nutarnjom utjehom, čini joj se, da je dosta jaka, da se usprotivi đavolskim navalama, i da sve poduzme za uzveličanje božje slave. Nu žestokoj napasti, kada vidi, da je skoro podlegla, uvjeri se o svojoj slaboći i prizna, da ne može ustrajati bez božje pomoći. Tako se zbilo svetomu Pavlu, koji veli, da je Gospodin dopustio, nega ga izmuči putena napast, samo da se ne bi oholio objavama, kojima ga je Bog odlikovao.

3. Bog dopušta napasti zato, da nas čim više odvoji od zemaljštine i da gorljivije težimo za rajskom srećom. Kada dobre duše uvide, da ih taj neprijatelj napada u svako vrijeme i na svakom mjestu, zamrze na ovaj život. One uzdišu za časom, kad budu mogle reći: Vez je pretrgnut, ja sam slobodna. Ove duše rado bi poletiti k Bogu; nu neki konac veže ih sa zemljom, gdje su izložene napastima, dok ne dođe čas rastanka s ovim svijetom. Toga radi pobožne duše uzdišu za smrću, koja ih oslobađa pogibelji, da izgube Boga.

4. Bog dopušta napasti i zato, da budemo bogatiji u zaslugama, kao što je rekao anđeo Tobiji: Pošto te je Bog užljubio, valjalo je da te iskuša napastima. Kad nas dakle napade napast, ne treba se bojati, da nas je Bog zapustio, nego moramo živiti u nadi, da nam to šalje od ljubavi. Vrag da prevari malodušne ljude, napuni im glavu, da su napasti gotovi grijesi. Zle misli nisu uzrokom, što gubimo Boga, nego svojevoljno sudjelovanje u tim mislima. Bile vražje napasti ma koliko jake, bile ma kako žive nečiste predstave, ako nisu po našoj volji i ako uz njih ne pristanemo, naša duša biva jošte čišća, jošte jača i Bogu milija. Sveti Bernardo veli, da zaslužimo nebesku krunu kadgod savladamo napast. Ako nas zla misao ne prestaje uzne-

mirivati, ne klonimo duhom, dosta je, da je prezremo i da je nastojimo izbaciti iz srca.

5. Bog je točan, pa ne dopušta, da nas napasti napadaju više, nego imamo sile, da ih odbijemo. Tko dakle odbije napast, ne samo da ništa ne gubi, nego mnogo dobiva. Toga radi Gospodin dopušta, da mu najdraže duše najžešće napasti trpe, da uzmognu steći na zemlji više zasluga, a na nebu veću slavu. Mirna voda brzo se pokvari; tako isto i duša bez napasti izložena je pogibelji, da je tašta slava baci u nemilost utvarajuć si, da je već došla do savršenstva, i da se nema čega bojati, ter da njoj nije više sile toli se starati za svoj spas. Nu kad joj napast ne da mira, tad pobožna duša uvidi, da bi mogla jako lako sagriješiti, pak s toga se utiče Gospodinu i njegovoj božanskoj majci i tad ponavlja čvrstu odluku, da će radije umrijeti nego Boga uvrijediti; tad se ponizuje i predaje se u božje milosrđe i tim postaje snažnija, te se čvršće sjedinjuje s Bogom, kao što nas to iskustvo uči.

6. Međutim čovjek ne smije željeti napasti, nego mora moliti Boga, da nas oslobodi od njih, osobito od onih, kojima bi lako podlegli; za to i molimo svaki dan u Gospodnjoj molitvi: I ne uvedi nas u napast. Nu kad Bog dopusti, da nas napasti napanu, ne

uznemirimo se radi zlih misli, koje nam na pamet dođu; ufajmo se u Boga, molimo ga za pomoć, pa nam ne će uskratiti snage, da ih suzbijemo. Predajmo se u božje ruke, i ne bojmo se ničega; jer ako on dopusti, da nas napast napade, on nas ne će ostaviti, da podlegnemo.

7. Razmotrimo sada sredstva, koja moramo uporabiti, da uzmognemo svladati napasti. Duhovni oci podavaju nam mnoga sredstva. Što se mene tiče, ja ću ovdje govoriti samo o molitvi, koja je najnužnije i najsigurnije sredstvo. Kad nam dakle napast ne da mira, utecimo se k Bogu i ponizno recimo puni nade: Gospode pomozi mi brzo. Ovim riječima svladat ćemo lako cijeli pakao: jer Bog je neizmjerno jači od svih vragova. Bog zna da mi ne možemo dugo ustrajati; s toga čim vidi, da bi mogli podleći, prisiljen je dati nam sile, ako ga za nju molimo.

8. Zašto da se bojimo, da nam ne će Isus Krist pomoći, ta on je to obećao? Ako vas tište napasti, veli Gospod, dođite k meni, ja ću vam pomoći. Je li vas neprijatelj opkolio, zazovite mene u pomoć, oslobodit ću vas ja od njegovih ruku, a vi ćete me hvaliti. Zazvat ćete tada Gospoda na pomoć i uslišat će vas. Zavapit ćete: Gospode, brzo mi pomozi! a on će vam odgovoriti: Evo me,

ovdje sam, da ti pomognem. Je li ikada itko upravio molbu na Gospoda, a da je on ne bi uslišao? David je bio tako siguran, da će mu Bog uslišati molitvu, da je govorio: Čim zazovem Gospoda, oslobodit će me mojih neprijatelja. Jer on je bio uvjeren, da je Bog uvijek uz onoga, koji ga moli; a sveti Pavao dodaje, da nije Gospod škrt već darežljiv prema svima, koji ga zazivlju u pomoć.

9. Da čovjek uvijek zazivlje Boga u napasti — nikada ne bi sagriješio; nu on hoće da zadovolji svojoj strasti, te više cijeni užitak jednoga časa, nego samoga Boga, koji je neizmjerno dobro. Ljudi griješe, jer hoće da griješe. Iskustvo nas uči, da ne griješi, tko se k Bogu utiče, a tko mu se ne utiče, griješi, naročito u napasti proti sv. čistoći. Salamon je govorio, da se često uticao Gospodu u napastima, jer je bio uvjeren, da ne može sačuvati čistoće bez božje milosti. Kad nas napadnu napasti proti čistoći ili proti vjeri, odmah ih moramo shrvati. Čim počnu nečiste misli, valja ih s mjesta zabaciti i izreći djelo ljubavi, pokajanja, pa skrenuti misli na štogod iz svojih dnevnih posala. Tim ćemo zatvoriti ulaz u naše srce svim nečistim mislima, kojih se moramo čim brže otresti, kao i iskre, kad nam skoči na odijelo.

10. Ako je nečista napast učinila već utisak na duh i na osjetila, valja zazvati Gospoda u pomoć, spomenuti sveta imena Isusa i Marije, koja imaju osobitu silu proti ovim napastima. Dijete, čim opazi vuka, bježi u naručaj svoga oca ili majke, gdje se smatra sigurnim; tako treba da radimo i mi, veli sveti Franjo Saleški. U oči napasti utecimo se k Isusu i Mariji, zazovimo njihova presveta imena i to hitro ne gubeći vremena, prepirajući se s napastima. Čitamo u knjizi mudrih misli svetih otaca, da je sveti Pahomije čuo nekoga dana đavla hvaliti se, kako je često naveo na grijeh nekoga redovnika, jer se nije k Bogu uticao. Drugi pak tužio se, da nije mogao uspjeti, jer da je redovnik zazivao ime božje i tim da ga je uvijek svladao.

11. Ako napast ustraje, dobro pazimo, da se ne uznemirimo i da se ne uzrujamo. Vrag bi se mogao lako okoristiti našim nemirom, te nas savladati. Ponizno se pokorimo božjoj volji i recimo: Gospode, ja sam zaslužio ovakvu napast radi svojih prošlih grijeha; pomozi mi; tako ti milosti, ne dopusti, da podlegnem. Dotle zazivljimo Isusa i Mariju, dok traje napast. Dobro je ponoviti odluku, da ćemo rađe ustrpljivo podnijeti sve vrsti muka i samu smrt, nego Boga uvrijediti. Kad je napast tako žestoka, te smo u opasnosti, da će-

mo skoro podleći, moramo oduševljenije moliti, baciti se pred propelo ili pred sliku blažene Djevice i tako moliti za pomoć. Istina je, da je Bog pripravan uslišati srdačnu molitvu, pa za to i nije naša zasluga, ako pobijedimo, nego je zasluga božja; ipak Bog često put hoće, da mi prvo uporabimo sve sile, dok nas najposlije i on sam ne podupre i ne pomogne do pobjede.

12. Za vrijeme napasti valja često učiniti znak križa na čelu i na prsima; treba se također potužiti svomu duhovnomu ocu. Sveti Filip Neri govoraše, da je otkrita napast na pol svladana. Ovdje treba pripomenuti, da je sveopće mnijenje bogoslovaca, da osobe, koje su dugo vremena živile kreposno, te nisu počinile teškoga grijeha, moraju biti uvjerene, da nisu u vrijeme napasti izgubile milosti božje. Jer je moralno nemoguće, da volja, koja je tečajem dugo vremena bila čvrsta u dobroj odluci, da ta volja, velim, na jedan put pristane na smrtni grijeh, a da ga pravo pozna. Jer smrtni grijeh jest grozna neman, te se ne može uvući u srce, a da ga ne bi prije duša spoznala, koja ga odavna izbjegava i mrzi. Sveta Tereza veli: Nitko ne propadne bez svoga znanja i nitko se ne da prevariti bez svoje volje.

13. Kad se radi o osobi, koja je nježne savjesti i stalne krijeposti, ali je u ostalom plašljiva i mučena napastima (osobito proti vjeri i čistoći), njezin duhovni otac učinit će dobro, ako joj zabrani spominjati ih na ispovjedi. Jer takva osoba mora da u tom ispita savjest, a to ispitivanje moglo bi je uzrujati. Dovoljno je, da duhovni otac zna, da ona ne pristaje uz takve napasti i na temelju toga može joj zabraniti, da o njima govori. Tako je i činila sveta Ivka Chantal. Ona je tečajem mnogo godina savladala vrlo mnogo napasti, a nikada ih nije spominjala na ispovjedi; jer njoj je dovoljno bilo, što si je mogla reći: Ne znam, da sam ikada privolila. U ostalom dobro je očitovati ispovjedniku napasti radi gore navedenih razloga.

14. Nu ja ponavljam, da je najshodniji i najnužniji lijek proti napasti moliti i dotle ustrajati u molitvi, dok ne prestane napast. Često se dogada, da nam Gospodin pomogne do pobjede ne na prvu molbu, nego na drugu, treću ili četvrtu. Budimo dakle uvjereni, da od molitve zavisi promjena života; od molitve zavisi pobjeda nad napastima; molitvom postizavamo božju ljubav, savršenstvo, ustrajnost i spas.

15. Neka se nitko ne čudi, što ja često preporučam u svojim djelima molitvu, njezinu

važnost i ustrajnost u njoj. Ja se bojim usuprot, da nisam dovoljno o njoj govorio. Znam, da vrag ne prestaje podmetati nam zamke ni danju ni noću, da se uhvatimo; znam, da nismo sposobni bez božje pomoći oprijeti mu se. S toga nas nagovara Apoštol, neka stavimo na se božje oružje, ne bi li tako lakše savladali đavolske napasti. Pa kakvo je to oružje? To su vruće, besprekidne molitve k Bogu, da nas pomogne u nevolji. »Zazovite me i ja ću vas osloboditi«. »Vapite i ja ću vas uslišati«. »Molite i ja ću vam dati«. »Bdijte i molite«. »Molite bez prestanka«.

16. Ja bi želio, da propovjednici, ispovjednici i pisci duhovnih knjiga osobito preporučuju molitvu. Njihova šutnja u tom pogledu prava je kazna za naše grijehe. Propovijedi, razmišljanja, ispovjed i trapljenje jesu priznata hrana duševnom životu; nu uza sva ta dobra sredstva podleći ćemo, ako se u vrijeme napasti ne utečemo k Bogu. Molimo dakle, ako se želimo spasiti, a osobito u napastima potražimo svoga Spasitelja. Molimo ga ne samo, da nam poda snage proti vragu i da ustrajemo u milosti, nego molimo i za milost, da uzmognemo bez prestanka moliti. Utecimo se i Mariji, djeliteljici milosti, jer nas sveti Bernardo uvjerava, da Bog hoće, da sve milosti primamo samo preko Marijinih ruku.

Uzdah i molitva.

Isuse, moj božanski Spasitelju, ja se nadam u tvoje zasluge, da ćeš mi oprostiti grijehe i da ću ti za to hvaliti na vijeke u nebu. Uvidam, da sam nesrećom griješio i često padao u stare grijehe, jer te nisam molio za ustrajnost. Sada te molim, Bože moj, ne uskrati mi ustrajnosti u dobru, ne dopusti, da se od tebe odvojim. Odlučio sam, da ću te za to uvijek moliti; a osobito kad dođe napast, da bi te uvrijedio. Što će mi sve odluke i obećanja, ako mi ti ne daš milosti, da se k tebi utečem u nuždi? Radi zasluga tvoje muke, daj mi tu milost, ne odbij mi te molbe. Marijo, kraljice moja i majko moja, molim te za ljubav tvoga Sina, izmoli mi milost, da se uvijek utičem tvomu božanskomu Sinu i tebi, te da ne sustanem na tom putu do smrti.

II. Duševna tuga.

17. Sveti Franjo Saleški veli, da opsjenjuje sama sebe, tko mjeri pobožnost s utjehom, koju osjeća u Gospodinovoj službi. Prava

pobožnost sastoji u čvrstoj volji vršiti ono, što je Bogu drago. Bog privlači k sebi omiljele duše tim, što one ne opažaju uvijek ploda svoga duševnoga rada. Zapreka pravom sjedinjenju s Bogom jest koje neuredno nagnuće. Kad Bog hoće, da ga duša savršeno ljubi, on je nastoji najprije rastaviti sa dobrima ovoga svijeta. Za to je pomalo lišava veselja, dobara i časti ovoga svijeta, prijatelja, rodaka i zdravlja. Tim je odvoji od stvorova, da se uzmogne oduševiti za svoga Boga.

18. Kad Bog hoće, da dušu na ovom svijetu predobije za duševna dobra, najprije je nagradi obilno nutarnjom utjehom, koju prate potoci suza, s toga se nastoji duša ostaviti tjelesnih uživanja, što više, traži priliku, da se sama kazni postom i trapljenjem. Tada mora mudri duhovni otac umjeriti taj žar, a osobito trapljenje, koje bi moglo naškoditi zdravlju. Kad đavao opazi, da se duša predala Bogu i da je u početku primila običnu utjehu, on nastoji, da joj sve njezine tajne pokore pokvare tjelesno zdravlje, da bi tim zapustila molitvu, pričest i sve ostale pobožnosti i vratila se na stari neuredni život. Duhovni otac međutim mora biti vrlo škrt u popuštanju prema takvim dušama, koje počinju duhovni život i traže pokoru, te mu je nastojati, da ih nagovori na duševno trapljenje, koje sastoji u strpljivu podnašanju prezira i protivština, u posluhu prema poglavarima, u uzdržavanju od znatiželjnosti i sličnih svari. Neka im kaže po tom, da će im tada dopustiti tjelesnu pokoru, kad budu dobro ovršile duševnu. U ostalom velika je pogriješka reći, da izvanjsko trapljenje malo ili ništa vrijedi. Istina je, da je nutarnje trapljenje potrebito za spas, ali i tjelesno koristi mnogo. Sveti Vinko a Paulo veli, da ne čini ni tjelesne ni duševne pokore, tko se tjelesno ne trapi. Sveti Ivan od Križa dodaje, da ne treba vjerovati onomu, koji je protivan tjelesnomu trapljenju.

19. Nu pođimo na stvar. Duša, koja se podala Bogu, odriče se malo po malo stvorova, a primiče se k Bogu: ali se k Bogu primiče više iz slasti, koju uživa u duševnoj utjehi, nego iz prave volje, da Bogu omili: vara se pak uvjerenjem, da tim više Boga ljubi, čim više uživa u pobožnosti. Toga radi, kad mora ostaviti ovu pobožnost, u koju se toliko zaljubila i kad mora da prigrli poslušnost, kršćansku ljubav i dužnosti svoga stališa, uznemiri se: jer ljudska je slabost, da u svim svojim činima traži samo svoje zadovoljstvo. Kad više ne nalazi onoga zadovoljstva u svojim djelima, odnosi svoje dužnosti od danas na sutra i najposlije se posvema zapusti. Ta-

kva nesreća prati mnoge duše, koje je Bog pozvao, a one mu se odazvaše: nu čim su nešto napredovale u savršenstvu, odmah se zapuste, ako im ne ide sve po volji. Moramo dakle biti uvjereni, da božja ljubav i savršenstvo ne sastoji u tom, da ćutimo utjehe i nutarnje slasti, nego u tom, da svladamo sebe i u svemu slijedimo volju božju. Sveti Franjo Šaleški veli, da je Bog isto tako ljubezan, kad nam šalje nevolje, kao što i onda, kad nam napunja srce duševnim zadovoljstvom.

20. Kad osjećamo nutarnje zadovoljstvo, lako nam se odreći tjelesnih uživanja i ustrpljivo podnijeti nevolje i prezir; nu ta ustrpljivost čestoput dolazi od okušane slasti, a ne od prave ljubavi prema Bogu. Toga radi često se Gospodin udalji od takove duše i oduzme joj svaku utjehu, da je učvrsti u vrlini i da je oslobodi od samoljublja. S toga se događa, da tad takova duša čini teško i hladno ona djela, u kojih je prije ćutila veselje, omrzne joj pobožnost, molitva, duhovno čitanje i sveta pričest. Što više, u svem tom nalazi strah i mrak: ona misli, da je sve izgubljeno, uvijek se boji, moli i moli, ali se u molitvi žalosti, jer njoj se čini, da je Bog ne će uslišati.

21. Evo što moramo činiti u takvim okolnostima. Kad nas Gospodin tješi svojim milosr-

dem i kad osjetimo njegovu prisutnost, ne zabacimo te božanske utjehe, kao što su to htjeli neki krivi učitelji, nego je zahvalno primimo. Ali pazimo dobro, da se tu ne zaustavimo uživajući one nježne ćutljive slasti. Ovu slast nazivlje sveti Ivan od Križa duševnom proždrljivošću, koja je krnjava i Bogu ne baš mila. Istjerajmo iz srca to ćutljivo uživanje takvih slasti, a osobito se čuvajmo lude pomisli, da nas Bog odlikuje tim nježnostima, jer smo mi napram njemu bolji od drugih. Ovakve tašte misli prisilile bi Boga, da se od nas udalji i da nas u nevolji zapusti. Već se tada sjetimo, da je to duševno zadovoljstvo puki dar božje dobrote, koja nas možda pripravlja tim darom na ustrpljivost, koje će nam do brza trebati u kakvoj povećoj kušnji. Pripravimo se dakle tada, da podnesemo sve vrsti duševnih i tjelesnih kušnja, bolest i progonstvo, i recimo Bogu: Gospode, evo me, čini sa mnom sve što ti hoćeš, a daj mi milost, da te ljubim i da u svemu vršim tvoju svetu volju; to je sve, što od tebe molim, a drugo odredi ti sam.

22. Duša, sigurna, da je u božjoj milosti, pa bila drukčije i lišena svjetskoga i nebeskoga zadovoljstva, uvijek ostaje na miru, jer zna, da Boga ljubi i da Bog nju ljubi. Nu Bog hoće, da je još bolje pročisti i liši svakoga ćut-

ljivoga zadovoljstva, samo da je tim uzmogne k sebi pridružiti u čistoj i savršenoj ljubavi; pak s toga je često kuša tugom, koja je gorčija od svih tjelesnih i duševnih nevolja; na nju spusti takav duševni mrak, da nije kadra raspoznati, je li u milosti kod Boga, i čini joj se, da ga ne može nigdje naći. On često dopusti, da je napadnu žestoke nečiste napasti, ili misli proti vjeri, očajne i pune mržnje proti Bogu. U tom stanju s jedne su strane žestoki vražji napadaji a i požuda je raspaljena, a s druge strane duša premda se brani, ipak ne zna u toj silnoj tmini razlučiti, je li dosta suzbija napasti, ili pristaje uz njih; s toga raste u njoj strah, da se je iznevjerila svomu Stvorcu i da je pravom izgubila njegovu milost. Već njoj se čini, da je posve propala, da više ne ljubi Boga i da je njegovu mržnju na se navukla. Sveci pretrpili su dosta od takvih tuga. Sveta Tereza mnogo je trpila na tom, ona sama ispovijeda, da ju je samoća bacala u očajanje, a molitva da joj se činila u tom stanju pravi pakao.

23. Takva tuga ne smije uplašiti duše, koja ljubi Boga, a jošte manje njezinoga duhovnoga oca. Te navale i te napasti nisu drugo nego borba duše i đavolsko silovanje, a nipošto svojevoljni čini, a dosljedno ni grijesi. Duša, koja u istinu ljubi Isusa Krista, otimlje se, a nikada ne privoli napastima; nu u mraku, koji je u tom slučaju obastre, smete se i sumnja, a jer joj se milost ne prikaže očito, boji se i rastuži. Ako hoćete da pravo upoznate stanje takve duše, upitajte je usred njezine tuge, je li bi svojevoljno počinila ma i najmanji grijeh. Ona će vam odrešito reći, da je spremna ne jedanput, nego sto puta prije umrijeti, nego Boga uvrijediti.

24. S toga valja razlikovati ovo dvoje: drugo je činiti dobar čin, kao odbiti napasti, uzdati se u Boga, ljubiti ga i vršiti njegovu volju; drugo je pak biti si svjestan da u istinu vršimo ta dobra djela. Kad je čovjek svijestan dobra djela, osjeća nutarnje zadovoljstvo; nu plodovi i zasluge dobrih čina sastoje u obavljanju tih čina. Bog se zadovoljava s ovim posljednjim, a dušu lišava samosvijesti, da čini dobro, jer hoće da ne uživa u duševnom zadovoljstvu, koje najposlije ništa ne povećava dobra djela, jer se Gospod više brine za našu korist, nego za naše zadovoljstvo. Evo što piše sveti Ivan od Križa nekoj osobi, koja je bila u takom žalosnom stanju. Nikada nisi bila u boljem stanju nego što si sada jer nisi bila nikad tako ponizna, tako daleko od svijeta i tako ništetna pred svojim očima, kao što si sada. Nikad nisi bila tako daleko od namisli, da sebi zadovoljiš. Najposlije ne

treba misliti, da nas Bog više ljubi, ako višeputa osjećamo nutarnju duševnu utjehu; jer se savršenstvo ne mjeri po toj utjehi, nego po trapljenju svoje volje i po suglasju svoje volje s božjom voljom.

25. U tuzi duša ne smije slušati vraga, koji joj veli, da ju je Gospodin zapustio, ne smije ni molitve zapustiti, jer vrag za tim ide, da je strmoglavi. Sveta Tereza veli, da Gospod kuša dušu napastima i prividnim neuspjehom njezine pobožnosti. Kada bi to prividno duhovno mrtvilo trajalo makar i cijeli život, ne smije se zapustiti molitva, jer doći će čas, kad će Bog obilno naplatiti sve nevolje. S toga joj se valja poniziti i smatrati, da smo to zaslužili radi svojih prošlih grijeha, valja se sav podati Bogu i reći: Evo me, Gospode, ako hoćeš da budem ucviljen, dok budem živ, pa makar i na vijeke, daj mi samo svoju milost, daj da te ljubim, a ti raspolaži sa mnom po svojoj volji.

26. Ne mučite se uzalud i ne umnažajte svoj nemir, hoteći sami sebe uvjeriti, da ste kod Boga u milosti. Bog nas iskušava, ali nas nikad ne zapušta; nu ipak ne će, da budemo svagda osvjedočeni o njegovoj prisutnosti. On to čini, da nas ponizi, da podvostručimo molitvu i pouzdanje u njegovo sveto milosrđe. U ostalom sveti Franjo Saleški veli,

da je najbolji znak, da smo kod Boga u milosti, ako smo čvrsto odlučili, da ne ćemo pristati ni uz kakav grijeh. Nu kada je duša posve osamljena, ni toga jasno ne raspoznaje. S toga ne smije u tom stanju zahtijevati očevidnost onoga, što ona hoće, dosta je da se preda u ruke božje dobrote. O koliko Bogu omili takva pouzdanost u njega i takvo povjerenje usred osamljenosti! Pouzdajmo se dakle u Boga, jer, veli sveta Tereza, on nas više ljubi, nego što mi možemo da ljubimo sami sebe.

27. Utješite se dakle Bogu mile duše, vi, koje ste čvrsto odlučile biti božje i koje ste lišene svake radosti i utjehe. Vaša je tuga dokaz, da ste osobito Bogu mile i da vam je već pripravio mjesto u raju, gdje utjesi i zadovoljstvu nema konca ni kraja. Budite uvjerene, da ćete se tim više na drugom svijetu radovati, čim budete više tugovale na ovom. Sveta Ivana Chantal trpila je tečajem četrdeset godina najžešće paklenske napasti: duševni nemir, strah da nije kod Boga u milosti, što više, da ju je Bog sasvim zapustio. Njezina žalost bila je tolika i tako dugotrajna, da ju je jedino misao na smrt nešto krijepila. Neprijatelj, govoraše ona, tako bijesno napada, da ne znam kuda bi, često mi se čini, da me ostavlja ustrpljivost, i da sam sve iz-

gubila. Napasti su tako žestoke, da bi drage volje žrtvovala život, samo da ih se oslobodim; često i ne jedem i ne spavam radi njih.

28. Te napasti jošte se pomnažahu za posljednjih godina njezina života. Neka redovnica veli, da je svetica trpila danju i noću nutarnje mučeništvo i kad je molila i kad je radila, pa i u samom snu. Čega radi ju je ona veoma sažaljevala. Trpila je napasti proti svim krepostima osim čistoće: vrag je poticaše na sumnju, obastiraše je mrakom i dosadom. Često ju je Bog lišio svojih rasvijeta, pa joj se činilo, da se na nju srdi i da će je otjerati od sebe. Uplašena otimala se tim mislima, i tražila je drugdje pomoć. Pošto je nije nigdje našla, bijaše prisiljena baciti na novo svoje oči na Boga i predati se njegovu milosrdu. Činilo joj se, da će svaki čas podleći sili napasti. Premda je Bog bio uvijek uza nju, njezina potištenost bijaše tolika, da je mislila, da ju je zapustio, pošto nije nalazila nikakva zadovoljstva ni u molitvi, ni u pobožnom čitanju, ni u pričesti, ni u drugim pobožnostima. Voda u tom stanju bijaše joj pogled na Boga i odanost njegovoj svetoj volji.

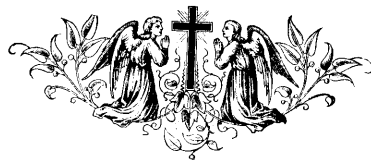
29. U svoj svojoj osamljenosti, govoraše svetica, nalazim, da mi je moj jednostavni život novi križ, a moja nemoć u radu povećava taj križ. I s toga je govorila: Ja izgledam kao bolesnik, koji trpi razne bolesti, te se ne može okrenuti ni na koju stranu, ne može da otkrije svoje boli, ni da razluči lijek od otrova. Dodavala bi k tomu gorke suze roneći: Čini mi se, da nemam ni vjere ni ufanja u Boga. Ipak je bila uvijek vedra lica, a razgovarala se blagim glasom. Uvijek je upirala oči u Boga i odmarala se u naručju božje volje. Sveti Franjo Saleški, njezin duhovni otac, vrlo je dobro razabirao, koliko je Bogu mila njezina duša. S toga je ovako govorio o njoj: Njezino srce bijaše kao gluhi pjevač, koji krasno pjeva, ali u pjevanju ne nalazi nikakve radosti. Njoj samoj pisao je ovako: »Vi morate da služite svome Spasitelju jedino iz ljubavi prema njegovoj volji, lišena svake utjehe, a utopljena u more tuge i straha«. Ovako se dolazi do svjetlosti!

Sveci su ono odabrano kamenje, kako pjeva sveta Crkva, izrađeno udarcima dlijeta, to jest, pomoću napasti, straha, sumnje i duševnoga mraka i tako postaju dostojni, da ih Bog posadi u rajske dvorove, gdje će biti na ukras nebeskoga doma.

Uzdah i molitva.

Isuse, nado moja i ljubavi moja, ja ne zaslužujem, da me nagradiš utjehom i zadovoljstvom, čuvaj tu nebesku hranu za nevine duše, koje su te uvijek ljubile. Ja toga ne zaslužujem, s toga te za to i ne molim. Sve što te molim, jest da mi podaš milost, da te ljubim i da uvijek vršim tvoju svetu volju. U ostalom raspolaži sa mnom kako ti drago. Radi prošlih grijeha zaslužio sam tešku pokoru i veliku tugu: zaslužio sam pakao, vječni plač i vječne muke! Ah! molim te, oslobodi me od svih posljednjih muka. Ja sam ti dužan vječnu ljubav, svojima dobročinstvima obvezao si me, da te ljubim, ja ne bi ni znao živiti, a da te ne ljubim. Ova dobra volja jest plod tvoje milosti. Završi započeto djelo, budi mi potpora do smrti, ne zapusti me, daj mi snage, da savladam napasti, a osobito sama sebe. Blagoslovi moje obećanje i daj, da te ne prestanem moliti. Sav želim tvoj biti, posvećujem ti svoje tijelo, svoju dušu, svoju volju i svoju slobodu: hoću da živim samo za tebe, Stvorče moj, Spasitelju moj, lju-

bavi moja i sve dobro moje! Na svaki način hoću da se posvetim, i ufam se u tvoju dobrotu. Rasevili me, liši me svega, samo me nagradi svojom milošću i svojom ljubavlju. Nado griješnika, o Marijo, u tebe nadam se, tvoje posredovanje silno je pred božjim prijestoljem; radi ljubavi, što si je gojila prema Isusu Kristu pomozi mi, dovedi me u luku spasa.

Prijegled vrlina,

o kojima govorasmo u ovoj knjizi i po kojima mora živiti, tko ljubi Isusa Krista.

I.

Ustrpljivo moramo podnijeti sve nevolje ovoga života, bolest, nemoć, tugu, siromaštvo, gubitak dobara, smrt roditelja, prezir, progonstvo i sve protivštine. Nevolje ovoga života dokazuju nam, da nas Bog ljubi i da nas želi spasiti; trapljenje, što nam ga Bog šalje, mnogo mu je milije, nego trapljenje, što ga po svojoj volji odaberemo.

II.

Nastojmo se u bolestima posve predati božjoj volji; jer takvo raspoloženje duha Bog prima rade od svake druge pobožnosti. Ako

tada ne možemo da razmišljamo, bacimo pogled na raspelo, i prikažimo Isusu svoje muke, pa ih združimo s onima, što ih je on podnio na drvu Križa. Ako nam jave, da ćemo skoro umrijeti, primimo tu vijest mirno i požrtvovno, to jest, zaželimo umrijeti, da omilimo Isusu Kristu. Takova želja bijaše najveća zasluga kod mučenika za Kristovu vjeru. Ovako recimo Bogu: Gospode, evo me; ja sam pripravan na sve, što je tvoja sveta volja; trpit ću koliko god hoćeš, umrijeti želim, kada god ti hoćeš. Ne težimo za životom, da uzmognemo činiti pokoru; najljepša pokora jest — primiti smrt s najvećim odreknućem sama sebe.

III.

Svoju volju upriličimo božjoj volji osobito u siromaštvu i u njegovim posljedicama, kao u studeni, gladu, naporu, u pogrdama i preziru.

IV.

Uvijek budimo pripravni na gubitak dobara, roditelja ili prijatelja, koji bi nam mogli biti na korist. Naviknimo ponavljati u nevoljama ove riječi: Bog tako hoće, i ja hoću tako. Kada nam tko umre, ne trošimo vrijeme uzaludnim plačem, već molimo za dušu pokojnika i žrtvujmo Isusu Kristu tugu, koja nas napada gubitkom naših najmilijih osoba.

V.

Ustrpljivo i mirno podnesimo prezir i uvrijede. Blago i prijateljski govorimo s onima, koji nas vrijeđaju. Ako smo u tom slučaju uzrujani, uzdržimo se na miru, dok nam se srce ne umiri. Osobito se čuvajmo drugom otkriti, da nas tkogod prezire, ili da nas boli, što nas je tko ukorio, ili da nam je žao, što nam tko ne daje dužnoga poštovanja. Na sve to zaboravimo Bogu za ljubav.

VI.

Budimo blagi i prijatni sa cijelim svijetom, sa poglavarima, sa podčinjenima, sa gospodom i sa siromasima, sa rođacima i tuđincima; a osobito sa sirotama i bolesnicima, nada sve pak sa neprijateljima.

VII.

Kada smo dužni koriti iskrnjega, ukorimo ga blago i prijateljski; jer samo tim načinom urodit će plodom naš ukor. Nastojmo da ne ukoravamo u srdžbi, jer srdžba iz nas govori

gorko i uvrijedljivo. Ne korimo razdraženu osobu, jer tada opomena jošte više razjaruje.

VIII.

Ne zaviđajmo velikašima ovoga svijeta, jer su bogati, jer su u časti, dostojanstvu i slavi. Natječimo se samo s onima, koji više od nas ljube Isusa Krista: jer ovi su sigurno zadovoljniji sa svojom srećom, nego svi carevi ovoga svijeta. A u isti čas zahvalimo Bogu, što nam je dao spoznati taštinu zemaljskih dobara, koja bacaju u propast tolike duše.

IX.

U svim našim mislima i djelima neka nam ne bude svrha zadovoljiti samomu sebi, nego Bogu. Ako tako uzradimo, budimo sigurni, da se ne ćemo uznemirivati, kada nam se budu osnove pomrsile; ako nam štogod pođe za rukom, ne tražimo slave i hvale ljudske. Ako o nama zlo misle i govore, ne brinimo se za to: jer mi hoćemo da Bogu omilimo, a ne ljudima.

X.

Glavna sredstva, da dođemo do savršenstva, jesu: 1. izbjegavati sve svojevoljne grijehe, pak i najmanje. Ako nesrećom padnemo u kaku pogriješku, čuvajmo se, da se ne bi na sebe razljutili. U tom času valja da se mirno pokajemo i pobudimo u srcu ljubav prema Isusu Kristu, s obećanjem, da ga ne ćemo više vrijeđati, i da ćemo se služiti njegovom svetom milošću.

XI.

2. Nastojati da postignemo savršenstvo svetaca, i sve trpiti, da omilimo Isusu Kristu; ili ako nemamo takve želje, molimo Gospoda, neka nam je podijeli; jer bez prave želje za svetim životom, nikada ne ćemo napredovati u savršenstvu.

XII.

3. Čvrsto odlučiti, da ćemo postići savršen život. To jest, sredstvo, kojim ćemo savladati sve zapreke i sve protivštine; bez takve odluke čovjek biva slab, te podleže i najmanjoj poteškoći.

XIII.

4. Razmišljati najmanje jedan sat na dan; ne prepuštajmo toga bez velike nužde, ma osjećali u razmišljanju i najveću dosadu i suhoparnost i razdraženost.

XIV.

5. Ispovijedati se više puta na tjedan, ako nam to dozvoli duhovni otac. Tjelesno trapljenje, kao što je post, ako ga činimo proti volji duhovnoga oca, može nam škoditi i postati predmetom tašte slave. S toga je nužno i u tom poslušati duhovnoga oca, koji će s nama upravljati prema našem raspoloženju.

XV.

6. Najposlije bez prestanka moliti, uticati se u svim potrebama našemu Gospodu Isusu Kristu, zagovoru naših dobrih anđela, naših svetih zaštitnika, a osobito blaženoj Djevici, koja nam može da izmoli u Boga najveće milosti. Vidjesmo u osmome poglavju, da naš spàs zavisi od naše molitve. Naročito moramo da molimo u Boga za ustrajnost u molitvi. Tko za nju moli, dobit će je, tko za nju ne mari, izgubit će je i propast će. Moramo također da molimo i za ljubav Isusa Krista i za upriličenje naše volje njegovoj volji. Ove molitve valja da obavimo u jutro, čim ustanemo i da ih ponovimo u vrijeme razmišljanja, u vrijeme pričesti, kada pohađamo presveto Otajstvo i u večer, kad ispitujemo svoju savjest. Osobito za vrijeme napasti nu-

žna je potreba moliti Boga, da nam pođa milost ustrajnosti. Kad nas napadnu nečiste misli, više puta zazovimo u pomoć sveto ime Isusa i Marije. Tko moli, slavno pobjeđuje; tko ne moli, nadvlada ga svaka napast.

XVI.

Što se tiče poniznosti, nè ponosimo se bogatstvom, čašću, visokim rodom, duševnim darovima, ni ostalim naravskim dobrima, a jošte manje duševnima; jer svi ti darovi dolaze od Boga. S toga treba da se smatramo najvećim griješnicima, i da dobre volje primamo svaki prezir; a ne raditi kao oni, koji vele, da su najsposobniji, pa hoće da se s njima najljepše postupa. Ponizno primajmo svaki ukor, ne izgovarajmo se, pa ni onda, kad smo pravedni. Tim ćemo se posvetiti i izbjeći ćemo svakoj smutnji.

XVII.

Čuvajmo se, da ne bi težili za svjetskom čašću i slavom. Uvijek imajmo pred očima lijepe riječi svetoga Franje, koji veli, da mi nismo ništa više, nego što smo pred božjim očima. Još manje pristoji se duhovnim osobama, da teže za častnim službama i za po-

glavarstvom: čast samostanaca sastoji u tom, da budu najponizniji, a to će postići, ako budu najvećim veseljem zagrlili svako poniženje.

XVIII.

Odbijmo naše srce od svih stvorova. Nikada se ne ćemo savršeno združiti s Bogom, dok budemo prilijepljeni ma i uz najmanji zemaljski predmet.

XIX.

Izbacimo iz srca prekomjernu ljubav prema rodbini. Sveti Filip Neri govoraše, da čim više ljubimo stvor, tim manje ljubimo Boga. Ako namjeravamo izabrati stališ, čuvajmo se rodaka; jer oni više paze na svoju korist, nego na spas naše duše. Odrecimo se ljudskoga obzira, tašte ljudske slave, a naročito svoje volje, čovjek mora sve ostaviti, veli Toma Kempis, ako hoće Boga postignuti.

XX.

Ne srdimo se radi svake malenkosti: ako ćutimo, da smo uzrujani, ne govorimo i ne radimo prije, dok ne vidimo, da nam se je

srce umirilo. S toga se pripravljajmo molitvom na svaki dogodaj, koji bi nam mogao uznemiriti dušu. Držimo uvijek u pameti riječi svetoga Franje Saleškoga, koji veli, da kad god se je rasrdio, da se je morao kašnje pokajati.

XXI.

Sva se svetost sastoji u ljubljenju Boga, a sva ljubav u vršenju njegove svete volje. S toga moramo da se podamo svemu, što odredi njegova sveta volja, doslijedno moramo da zagrlimo sve prijatne ili neprijatne dogodaje, koje nam izvoli Bog poslati. S toga neka bude svrha naših molitava, da postignemo milost vršiti Gospodinovu volju. Budimo sigurni, da vršimo njegovu volju, ako se posve podložimo svojim poglavarima; jer veli sveti Filip Neri: Nikad nam ne će trebati Bogu polagati račun o onom, što smo uradili iz poslušnosti.

XXII.

Dva su lijeka proti napasti: odanost Bogu i molitva. Odanost, jer napast ne dolazi od Boga, ali je on dopušta za naše dobro. Ne uznemirimo se dakle, ma bila koliko gadna i neprijatna napast; podajmo se božjoj volji, koji je dopušta, naoružajmo se proti njoj mo-

litvom, koja je najsilnije i najsigurnije sredstvo, da se borimo s paklenskim neprijateljima. Nečiste misli nisu jošte grijeh, dok nismo uza nje pristali. Zazovimo sveto ime Isusa i Marije, i postat ćemo nesavladivi. U vrijeme napasti dobro je ponoviti čvrstu odluku, da ćemo rade umrijeti, nego Boga uvrijediti, dobro je često prekrižiti se, poškropiti se blagoslovljenom vodom, a najbolje je otkriti napast ispovjedniku. Nu najsigurniji lijek jest molitva i uticanje k Isusu i Mariji.

XXIII.

U tuzi i u duševnoj osamljenosti moramo: 1. poniziti se i priznati, da zaslužujemo jošte veće nevolje; 2. predati se Gospodinovoj volji i u ruke njegovoga božanskoga milosrda. Kada nas je Bog utješio, pripravimo se na nevolje, koje slijede iz utjehe. Kada nam Bog pošalje kakvu tugu, ponizimo se, predajmo se njegovoj božanskoj volji, pa će nam tuga biti korisnija nego svaka utjeha.

XXIV.

Da uzmognemo uvijek sveto i pobožno živjeti, utisnimo u pamet i u srce ove vječne istine: Svega na ovome svijetu nestaje, uži-

vanje i svjetske nevolje prestaju: sama vječnost uvijek ostaje.

Šta koristi sva slava ovoga svijeta na smrtnomu času?

Sve šta dolazi od Boga, bilo slatko ili gorko, dobro jest i korisno za naše spasenje.

Svega se valja odreći, da se sve postigne.

Bez Boga nema pravoga mira.

Ljubav božja i spas duše, dvije su najnužnije stvari.

Čovjek mora da se boji samo grijeha.

Kad izgubiš Boga, izgubio si sve.

Tko ne teži za svijetom, gospodar je cijeloga svijeta.

Tko moli, spasit će se, tko ne moli, propast će.

Pa morao i umrijeti, umri, samo da Bogu omiliš.

Stajao te Bog koliko ti drago, nikad ga nisi preplatio.

Svako trpljenje premaleno je za onoga, koji je zaslužio pakao.

Dosta ti je pogledati raspetoga Isusa Krista, da se oduševiš za podnašanje svake nevolje.

Lako podnaša svaku nevolju, tko upire oči u Isusa, raspetoga na križu.

Sve, što se ne čini za Boga, postane dosadno.

Tko želi samo Boga, najbogatiji je na ovome svijetu.

Blažen onaj, koji može reći iz dna duše: Moj slatki Isuse, samo tebe želim i ništa drugo.

Tko ljubi Boga, svagdje nalazi slast; tko ga ne ljubi, ništa ne može da ga nasiti.

MOLITVE

kod Svete Mise.

Molitva prije Svete Mise.

O moj slavljeni Spasitelju, stupam pred sveti žrtvenik, da prisustvujem tvojoj božanskoj žrtvi. Daj da budem dionikom svih plodova, koje ti želiš, da sobom ponesem iz ovoga svetoga hrama. Daj mi sveto raspoloženje, da uzmognem pobožno slušati ovu sv. misu.

Rasplamti mi srce blagim čuvstvima tvoje dobrote, obuzmi sva moja osjetila, ravnaj moj duh, očisti moju dušu, isperi svojom presvetom krvlju sve moje grijehe, kojima sam ti se zamjerio. Zaboravi na nje, o milosrdni Bože; ja ih prezirem iz ljubavi prema tebi. Ponizno te molim, oprosti mi sve uvrijede, oprosti mi, ta evo i ja pred tvojim licem opraštam

svima, koji su me do sada uvrijedili. Daj, o moj mili Isuse, da se po tvojoj nakani sav žrtvujem tebi, kao što si se i ti sav žrtvovao za mene. Amen.

U početku mise.

U ime Oca i Sina i Duha svetoga. Amen. U tvoje ime, o slavljeno Trojstvo, prisustvujem presvetoj i preslavnoj žrtvi. Evo ti iskazujem čast i slavu, koju sam ti dužan.

Dopusti, božanski Spasitelju, da združim svoju nakanu s nakanom tvoga sluge na žrtveniku, koji će žrtvovati neprocijenjenu žrtvu moga spasa. Rasplamti u meni sada ona čuvstva, koja bi bio osjećao, da sam prisustvovao tvojoj krvavoj žrtvi na Kalvariji.

Ispovijedam se Bogu svemogućemu.

Ispovijedam se tebi, o moj Bože, i priznajem, da sam krivac tolikih grijeha. Optužujem sama sebe pred licem Marijinim, koja je najčišća izmedu svih djevica, izmedu svih svetaca i izmedu svih vjernika. Sagriješih mišlju, riječju i činom, moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh. Toga radi utičem se presvetoj Djevici i svim svecima, neka me bla-

gonaklono pomognu svojim možnim zagovorom. Gospode, poslušaj milostivo moju molitvu, oprosti mi i riješi me grijeha.

Gospode pomiluj.

Božanski Stvorče naših duša, pomiluj svoje stvorove; milosrdni Oče, budi milostiv svojoj djeci. Spasitelju naših duša, žrtvo za naš spas, daj nam uživati plod tvoje smrti i tvoje dragocijene krvi. Ljubezni Spasitelju, slatki Isuse, pomiluj nas nevoljnike, oprosti nam grijehe.

Slava u višnjih Bogu.

Slava Bogu na nebesima, a na zemlji mir ljudima, koji su dobre volje. Hvalimo te, Gospode, blagoslivljamo te, častimo te, slavimo te, ponizno ti blagodarimo na tvojoj velikoj slavi; jer ti si Gospod, ti si svevišnji Vladar, o Preuzvišeni, istiniti Bože, svemogući Oče!

Slavljeni Isuse, jedini Sine nebeskoga Oca, Bože i Gospode svega stvorenoga, Jaganjče božji, koji uništuješ grijehe svijeta, pomiluj nas. Iz nebeskih visina, gdje kraljuješ s Ocem, svrati na nas svoj milostivi pogled. Spasi nas, jer samo ti to možeš. Gospode Kriste, jer samo ti si neizmjerno svet, neizmjerno slav-

ljen, ti si svemogući sa svetim Duhom u slavi Boga Oca. Amen.

Molitva.

Podaj, Gospode, po zagovoru svete Djevice i svetaca, koje danas štujemo, sve milosti, koje tvoj sluga na žrtveniku moli za se i za nas. S njegovom molitvom združujem i ja svoju molitvu i molim za one, za koje sam dužan moliti. Molim, Gospode, priteci meni i njima u pomoć u svemu, što nam je nužno, da postignemo vječni život, pomozi nam radi imena Isusa Krista našega Spasitelja. Amen.

Epistola.

Moj Bože, ti si mi dao, da spoznam tvoj sveti zakon, a toliki narodi živu, koji ne poznaju tvojih Otajstva. Iz sve duše primam taj božanski zakon i s najvećim počitanjem slušam sveta proročanstva, koja si izrekao na usta svojih proroka. Ponizno ih poštujem i klanjam se tvojoj božanskoj riječi, iz sve duše veselim se, što vidim, da su se ispunila njihova proročanstva.

O zašto nemam, o moj Bože, srce poput tvojih svetaca staroga zavjeta! O zašto ne težim za tobom poput starih patrijarka, za-

što te ne mogu spoznati poput proroka i ljubiti te poput apoštola!

Evanđelje.

Moj Bože, ovo nisu ni proroci ni apoštoli, koji me uče moje dužnosti, ovo su riječi tvoga jedinorođenoga Sina. Nu jao! čemu mi vjerovanje, da su ovo tvoje riječi, Gospode Kriste, kada ne živim po toj vjeri? Kada dođem pred tvoj sud, čemu će mi služiti vjera bez plodova kršćanske ljubavi i dobrih djela? Vjerujem, a živim kao da ne vjerujem, ili kao da vjerujem evanđelju, koje je protivno ovomu tvomu. Ne odsudi me, Bože, radi ovoga nesklada moga ponašanja s tvojim riječima. Vjerujem, pa mi udahni hrabrosti i sile, da izvršim to, što vjerujem.

Vjerujem u jedinoga Boga.

Vjerujem u jedinoga Boga, Oca svemogućega, stvorca neba i zemlje, svega vidivoga i nevidivoga; i u jednoga Gospoda Isusa Krista, jedinoga Sina božjega, rođenoga od Oca prije sviju vijekova; Boga od Boga, svjetlost od svjetlosti, istinoga Boga od Boga istinoga; rođena ne stvorena, jedinosućna Ocu, po komu sva učinjena jesu. Koji siđe s ne-

besa iz ljubavi prema nama, da nas spasi: koji se uputi po Duhu svetomu u utrobi Djevice Marije, i koji posta čovjekom. Vjerujem, da je Isus Krist bio raspet iz ljubavi prema nama pod Poncijom Pilatom; da je umro i pokopan bio; da je uskrsnuo treći dan, kako su prorekli proroci; da je uzašao na nebesa, gdje sjedi na desno Ocu; da će slavno doći na zemlju suditi žive i mrtve i da njegovu kraljevstvu ne će biti konca. Vjerujem u Duha svetoga, Gospoda početnika života, koji proizlazi od Oca i Sina, koji je u časti i slavi s Ocem i Sinom, i koji je govorio kroz proroke. Vjerujem u jednu svetu, katoličku i apoštolsku crkvu; ispovijedam jedan krst za oproštenje grijeha i očekujem uskrsnuće mrtvih i život budućega vijeka. Amen.

Prikazanje.

Presveti Oče, svemogući i vječni Bože, premda sam nedostojan pokazati se pred tvojim licem, ipak se usudujem prikazati ti ovu žrtvu po rukama svećenika načinom, s kojom ju je prikazao na posljednoj večeri Isus Krist Spasitelj i kojom nakanom žrtvuje se i sada rukama svećenika na ovom žrtveniku.

Prikazujem ti je, u znak priznanja, da si

ti Gospodar nada mnom i nad svim stvorovima. Prikazujem ti je, ne bi li izbrisala sve moje grijehe, i u znak blagodarnosti za sva dobra, kojima si me nadario. — Mili Bože, prikazujem ti ovu uzvišenu žrtvu, da izmolim od tvoje neizmjerne dobrote za sebe, za svoje roditelje i rodake, za dobročinitelje, za prijatelje i neprijatelje dragocijenu milost spasenja, koju može dobiti griješnik samo po zaslugama Onoga, koji je sama Pravednost, i koji se je žrtvovao da trpi za grijehe moje i za grijehe onih, za koje sam dužan moliti.

Prikazujući ti ovu slavnu žrtvu, preporučam ti, o dragi Bože, cijelu katoličku crkvu, našega svetoga Oca Papu, našega biskupa i sve duhovne pastire, naše poglavare, kršćanske vladare i sve narode, koji u tebe vjeruju.

Spomeni se, Gospode, i tvojih preminulih vjernika i podaj im radi zasluga tvoga Sina, mjesto odmora, svjetlosti i mira.

Ne zaboravi o Bože, tvojih i mojih neprijatelja. Pomiluj sve vjernike, sve krivovjernike i sve griješnike. Blagoslovi one, koji me progone, a meni oprosti grijehe, kao što i ja njima opraštam sva zla i koja su mi nanijeli i koja mi namjeravaju nanijeti.

Priglasje.

Evo blažena časa, evo prikazat će se kralj anđela i ljudi. Gospode, udahni u me svoj duh, da moje srce oslobođeno zemaljštine ne misli na drugo nego na tebe. Nisam li te dužan blagoslivljati i hvaliti u sva vremena i na svakom mjestu, o nebeski i zemaljski Bože, silni Gospodaru, svemogući i vječni Oče! Ništa nije pravednije ni dostojnije, nego sjediniti se s Isusom Kristom, i slaviti ga bez prestanka.

Sve blažene duše klanjaju se tvome Veličanstvu, o Bože, po Kristovim zaslugama; po njegovim zaslugama sve nebeske kreposti u strahopočitanju slave tvoju neizrecivu dobrotu. Dopusti, Gospode, da i mi složimo naše slabe glasove s onima nebeskih zborova, da i mi zapjevamo u zanosu i zadivljenju:

Svet.

Svet, svet, svet jest Gospod, Bog vojska. Sav svemir ori njegovom slavom. Blaženi blagoslivlju ga na nebesima. Blagoslovljen onaj, koji sada silazi na zemlju, Bog i Gospod kao i Onaj, koji ga je poslao.

Kanon.

U ime Isusa Krista, tvoga Sina, našega Gospoda, o premilosrdni Oče, molimo te, izvoli

primiti i blagosloviti dar, koji ti prikazujemo u zaštitu i obranu tvoje svete katoličke crkve sa svim njenim članovima, sa svetim Ocem Papom, sa našim biskupom, i sa svima onima, koji ispovijedaju tvoju svetu vjeru.

Preporučamo ti, Gospode, one, za koje smo dužni moliti iz zahvalnosti i iz kršćanske ljubavi; preporučamo ti sve, koji prisustvuju ovoj presvetoj žrtvi, a osobito N. N. (ovdje spomeni one, za koje si nakanio moliti). Najposlije, o veliki Bože, da ti bude ova žrtva čim prijatnija, združujemo svoju nakanu sa slavnom Marijom, vazda Djevicom, Majkom Boga i Gospoda našega Isusa Krista, združujemo je sa svim apoštolima, sa svim blaženim mučenicima, sa svim svecima, koji sačinjavaju s nama tvoju svetu crkvu.

O zašto nemam ovaj čas, mili Bože, žarku želju, kojom su plamtili sveti patrijarke za dolaskom Otkupitelja! O zašto ne posjedujem njihovu vjeru i njihovu ljubav! Dođi, Gospode Kriste, dođi, ljubezni preporoditelju svijeta, dođi i podaj nam Otajstvo, u kome se sastoje sva tvoja čudesa. Evo dolazi Jaganjac božji, evo slavne žrtve, koja uništuje sve grijehe svijeta.

Podizanje.

Upućena Riječi, božanski Isuse, pravi Bože i pravi čovječe, vjerujem, da si ovdje prisutan, ponizno ti se klanjam i ljubim te iz sve duše. Ti evo dolaziš amo iz ljubavi prema meni, a ja ti se evo sav žrtvujem.

Klanjam se ovoj dragocjenoj krvi, koju si ti prolio za spas ljudi. Ja živim u nadi, da je nisi za mene uzalud prolio. Udostoj se obdariti me njenim zaslugama. Ljubezni Isuse, ja ti prikazujem svoje srce u znak blagodarnosti za onu neizmjernu ljubav, koju si mi zasvjedočio prolivenjem svoje krvi.

Poslije podizanja.

Vječno Veličanstvo, evo po tvojoj milosti prikazujemo ti istinitu i čistu žrtvu, svetu i neporočnu, koju si nam izvolio dati i navijestiti predslikama starozavjetnih žrtava. Jest, veliki Bože, mi se usudujemo reći, da je ova žrtva veća i slavnija od svih žrtava Abelovih, Abrahamovih i Melkisedekovih: najdostojnija žrtva tvoga žrtvenika jest naš Gospod Isus Krist, tvoj Sin, jedini predmet tvoga vječnoga milovanja.

Blagoslovljeni bili svi oni, koji blaguju ovu svetu žrtvu bilo ustima bilo srcem!

Izlio se taj blagoslov, mili Bože, na sve duše, koje umriješe u tvojem miru, a posebno na duše N. N. (ovdje spomeni pokojnike, za koje si dužan moliti). Podijeli im, Gospode, plod one žrtve, podijeli im mir, i oslobodi ih od muka.

Preblagi Oče, izvoli i nama podijeliti tu milost na čas smrti, povedi nas u društvo apoštola, svetih mučenika i svih svetih, da te i mi uzmognemo s njima na vijeke ljubiti i slaviti. Amen.

Oče naš.

Sretna li mene, dragi Bože, što tebe imam za Oca i što se smijem nadati, da će tvoj raj biti i mojim prebivalištem! Neka tvoje ime bude slavljeno po cijelom svijetu! Zavladaj svima srcima i svim ljudskim voljama. Ne uskrati svojoj djeci ni duševne ni tjelesne hrane. Mi od srca opraštamo svojim dužnicima, oprosti i ti nama. Pomogni nas proti napastima i proti svim nevoljama ovoga jadnoga života, sačuvaj nas od grijeha, koji je najveće zlo ovoga svijeta. Amen.

Jaganjče božji.

Jaganjče božji, koji si se za mene žrtvovao, pomiluj me. Slavna žrtvo moga spasa,

spasi me, Božanski posredniče, zagovori me kod svoga Oca i nadari me vječnim mirom.

Pričest.

Usplamti u meni želju, moj ljubezni Spasitelju, da svim silama uznastojim ubrojiti se među one sretne kršćane, kojima dopušta čista savjest i nježna pobožnost približiti se svaki dan ovoj svetoj gozbi! O kolike li sreće za mene, kad bi te mogao ovaj čas primiti na srce, i dobiti milost, koju dijeliš onima, koji te u istinu blaguju! Nu jer nisam dostojan blagovati te, daj, Bože dragi, da te duševno užijem. Oprosti mi sve grijehe, ja mrzim na nje iz sve duše, jer tebe vrijeđaju. Blagoslovi moju želju, kojom hoću da se s tobom sjedinim. Očisti me samo jednim svojim pogledom i daj da budem skoro dostojan blagovati te.

Kada dospije taj blaženi dan, obećajem ti, Gospode, da ću dobro uporabiti plodove, koje svi vjernici primaju u svetoj pričesti. Umnoži vjeru moju ovim božanskim svetotajstvom, učvrsti moje ufanje, pročisti moju kršćansku ljubav, napuni mi srce svojom ljubavlju, da odiše samo tvojim duhom i da živi samo za tebe. Amen.

Zadnja molitva.

Mili Bože, ti si se žrtvovao za moj spas, a ja hoću, da se žrtvujem za tvoju slavu, hoću da budem tvoja žrtva. Ne štedi me. Drage volje primam svaki križ, koji mi izvoliš poslati, ja ga blagoslivljam i primam iz tvojih ruku, združujući svoje nevolje s tvojima mukama na Kalvariji.

Tvoje svetotajstvo evo me očistilo; od sada bježat ću i najmanju priliku griješenja, a osobito ću se čuvati smrtnih grijeha, bit ću vjeran tvomu svetomu zakonu, te odlučujem prije sve izgubiti i pretrpiti, nego prekršiti ga. Amen.

Blagoslov.

Blagoslovi, o Bože, ove moje odluke, blagoslovi nas sve rukom svoga sluge; a taj blagoslov neka na vijeke bdije nad nama. U ime Oca i Sina i Duha svetoga. Amen.

Zadnje evanđelje.

Božanska Riječi, jedinorođeni božji Sine, svjetlo svijeta, koji si došao, da nam rasvjetliš put u raj, ne dozvoli, da budem tvrdokoran poput onoga naroda, koji te ne htjede priznati za otkupitelja. Ne dopusti, da budem slijep poput onih, koji su rade zagrlili đavol-

sko ropstvo, nego tvoje slavno posinjenje. Nebeska Riječi, koja si postala čovjekom, duboko ti se klanjam; sve pouzdanje polažem u tebe u čvrstoj nadi, da ćeš mi dati nužnu milost za spasenje duše i da ću te na vijeke uživati u raju. Amen.

Molitva poslije svete mise.

Gospode, zahvaljujem ti na podijeljenoj milosti, što sam danas smio prisustvovati žrtvi presvete mise. Molim te oprosti mi sve pogrješke, koje sam u vrijeme mise počinio bilo iz rastrešenosti bilo iz mlakosti. Neka mi ova žrtva pročisti prošli život, a budući učvrsti. Sada idem čil na svoj posao, kuda me zove tvoja volja. Cijeli dan sjećat ću se milosti, kojom si me sada nagradio. Nastojat ću, da mi ne izbjegne nijedna nesmotrena riječ niti ikakva nerazborita misao ili čin, koji bi mogao razoriti plodove ove svete mise. Ovo odlučujem uz pomoć tvoje svete milosti. Amen.

MOLITVE

prije i poslije ispovijedi.

Prije ispovijedi.

Budi sabran i razmišljaj, da ideš na veliki sakramenat, te da vječni spas tvoje duše o tom zavisi, kako ga ovršiš. Razmisli, da su tvoji grijesi pobrojeni i upisani u knjizi života, a Gospodin je uvijek pripravan izbrisati ih, ako ih samo priznaš i ispovijediš sluzi njegovomu. Sjeti se, kako bi se skrušeno ispovijedio, da si na smrtnoj postelji. Za tim reci od srca ovu molitvu:

O Gospode, koji neizmjerno mrziš na grijeh, daj mi milost, da točno upoznam sve svoje grijehe, koje sam nesrećom počinio i koji mi sada na duši leže, daj mi milost, da na nje zamrzim i da ih iskreno ispovijedim tvomu zamjeniku. Nestalo ih za uvijek iz moje duše,

te ne bilo u meni ničega, što se tebi ne mili. O dobra moja Majko Marijo, anđele moj čuvaru, o sveci i svetice nebeske, izmolite mi božansku pomoć, koje mi treba ovaj čas.

Zatim točno ispitaj svoju savjest, a da ti bude lakše, dozovi u pamet deset zapovijedi božjih i pet crkvenih. Razmotri, što ti se u kojoj zapovijedi zapovijeda ili zabranjuje, pa se ispitaj, koliko si puta proti njima sagriješio mišlju, riječju i činom. Potraži način, kako ćeš sve to kazati ispovjedniku, da on dobro raspozna vrst, broj i težinu tvojih grijeha. Pazi naročito na smrtne grijehe. Pošto ispitaš savjest, spomeni se, da ispovijed bez pokajanja i odluke ne vrijedi. Razmisli, da si svojim grijesima uvrijedio Boga, svoga Oca, a Isusu Kristu ponovio nekim načinom muke i boli, što ih je na križu pretrpio. Pobudi dakle u srcu gorku žalost i što veću bol te zamrzi na grijehe svim silama svoje duše. Obećaj, da voliš umrijeti, nego na novo grijehom Boga uvrijediti. Zatim reci ovu molitvu:

Bože moj, ja priznajem, da sam počinio veliko zlo, što sam te na novo uvrijedio, postadoh tvojim izdajicom i nezahvalnikom. Nu sada se kajem i zasramljen molim te za oproštenje. Radi zasluga Isusa Krista, koji je za moj spas umro i njegove dragocjene krvi, ne odbij me, Gospode, nego me na novo primi u

svoju očinsku milost. Odlučujem, da ne ću više griješiti, nego da ću izbjegavati u koliko budem mogao, sve grješne zgode i uporabiti sva sredstva, što mi ih bude ispovjednik propisao i ostalo što bude nužno, da se očuvam od grijeha.

Mili Isuse, ljubit ću te odsele svim srcem, grijeha ću se očuvati!

Djevice prežalosna i mila majko moja Marijo i vi anđeli moji čuvari, izmolite mi od Boga milost, da se sjetim točno svih grijeha i da sve iskreno ispovijedim. Pomozite i momu ispovjedniku, da rasvijetljen uzmogne dobro upoznati moju dušu i dovesti me na put spasa.

Zdravo Marijo ... Anđele moj, budi čuvar moj, mene, koji se tebi preporučam, rasvijetli, čuvaj i ravnaj. Amen.

Ispovijed.

Klekni po tom pred ispovjednika i sjeti se, da on zastupa ondje Isusa Krista i da predstavlja tvoga liječnika, učitelja i oca. Nauči iz katekizma, što moraš izmoliti, a s ispovjednikom govori onako kako govori bolesnik sa svojim liječnikom. Bolesnik iskreno i jasno razlaže svoje boli i od najteže do najmanje navodi uzroke, koji su ga u bolest bacili i ta-

ko sve ispripovijedi, da je liječniku vrlo lahko pripisati nužne lijekove. Zatim pazljivo sluša, što liječnik govori, odmah se dade uputiti, šta da radi, i pripravan je uzeti lijek ma bio on neprijatan i gorak koliko mu drago, samo da ozdravi.

Poslije ispovijedi.

Hodi poniknutih očiju na svoje mjesto, dozovi u pamet sve savjete, što ti ih je dao tvoj duhovni otac i reci ovu molitvu:

O Gospode, zahvaljujem ti, što si mi oprostio grijehe, i na savjetima, što si mi ih dao kroz usta posvećenoga tvoga sluge.

Gospode, obećajem, da ću uz tvoju milost obaviti sve naloge i oživotvoriti sve savjete moga ispovjednika. Spreman sam učiniti pokoru, što sam je dobio i podnijeti sve, čim bi mogao zadovoljiti za grijehe moje.

Gospode, skupa s onim, što budem pretrpio da zadovoljim tvojoj pravdi, prikazujem ti i zasluge Isusa Krista, Marije i sviju svetih i pokorno te molim, oprosti mi i vremenitu kazan, koju sam zaslužio za sve moje grijehe.

Gospode, ne ustegni svoje presvete ruke s moje glave i ne dozvoli, da se ikada od tebe odvojim, nego daj da živim i umrem u tvojoj milosti.

O mila majko Marijo, i anđele moj čuvaru, zahvaljujem vam na pomoći, koju ste pružili pri ispovijedi. Molim vas posredujte i u napred za mene kod Boga, da nikad više ne upadnem u grijeh, te da se tako spasim. Amen.

MOLITVE

prije i poslije svete pričesti.

Prije pričesti.

Čuvaj hram svoje duše, da bude čist i dostojan primiti kralja slave.

Kad ideš na svetu pričest, sabrano razmatraj, tko je Onaj, koga primaš pod presvetom hostijom, razmatraj ljubav, koju nosi On prema tebi, te goruću želju, kojom dolazi pod krov tijela tvoga, da te svojim milostima, svojim darovima nadari, zatim reci pun ushita i radosti ove molitve:

Sretna li mene! Blažena li časa, koji mi se približava! Jošte malo, i primit ću moga Isusa u svetoj pričesti, primit ću ga i zagrlit ću ga svim silama duše moje! ... Nu, da ga dostojno primim, nužno mi je biti čistim i goriti

živom vjerom i gorućom ljubavlju. A tko da mi dade te svete vrline?

O Marijo prečista Djevice, u tebe ih molim iz dubine duše svoje. Dođi u posjete u sirotinjski hram duše moje i digni iz njega sve, što bi moglo povrijediti prečiste oči tvoga blaženoga božanskoga Sina. Rasvijetli mi razum, da točno upoznam veličinu njegova dostojanstva i cijenu milosti, kojima se mogu od njega nadati. Raspali u meni živu ljubav prema njemu i goruću želju, da ga primim. O Marijo, ulij mi u dušu nebeski zanos pri dolasku Isusa Krista u moje tijelo, ta ti si njegova Majka, pa ti je uvijek milo, ako možeš gdjegod da pritečeš u pomoć svojim sinovima.

Slavni patrijarko sveti Josipe, koji si imao sreću odgojiti kao svoga sina Upućenoga Boga, sveti pastiri i sveta tri kralja, koji mu se pokloniste u štalici, sveti Šimune, koji si ga nosio u naručaju u hramu Jerusolimskom, sveti apoštoli, koji ste s njime živili u prijateljstvu, sveta Marijo Magdalena, sveta Marto, sveti Lazare, koji ste ga više puta primili u goste, sveti i svetice nebeske, koji ste ga bogoljubno primali pod svoj krov, izmolite mi milost, koja mi je nužna, da ga i ja dostojno primim u ovoj svetoj pričesti.

Čin vjere, ufanja i ljubavi.

Gospode moj Isuse Kriste čvrsto vjerujem, da si stvarno prisutan u presvetom Otajstvu.

Gospode, častim te u tom Otajstvu i priposnajem te za svoga stvorca, za Spasitelja, za vrhovnoga gospodara, za najveće i jedino moje dobro.

Gospode, nisam dostojan, da uniđeš pod krov tijela moga, nu samo reci riječ i ozdravit će duša moja.

Gospode, prezirem sve svoje grijehe, koji me čine nedostojnim, da te primim u svoje srce. Obećajem uz tvoju milost, da ne ću više griješiti, da ću bježati sve griješne prilike i da ću obaviti pokoru za grijehe, što sam ih počinio.

Gospode, ufam se u milosrđe, da ćeš mi se sav predati u ovome svetotajstvu i da ćeš mi dati sve milosti, nužne za moj spas.

Gospode, ti si neizmjerno ljubezan, ti si moj Otac, moj Spasitelj i moj Bog; s toga te ljubim sa svim srcem svojim i nada sve; tebi za ljubav ljubim i svoga bližnjega kao sama sebe, i od srca opraštam onima, koji su me kada uvrijedili.

Gospode, vruće želim, da me pohodiš, i da se nikad više od tebe ne odvojim, nego da za na vijeke ostane tvoja milost u meni.

Jest, moj mili Isuse, ja vjerujem ... klanjam ti se ... ponizujem se ... kajem se ... u tebi mi je sva nada ... ljubim te ... žudim za tobom ... Dođi o Isuse, moja ljubavi, moje dobro, moj živote, dođi u pohode mojoj duši, dođi razveseliti ovo srce, dođi usrećiti mene svoju sirotu. Dođi k meni, evo ja dolazim k tebi.

Poslije pričesti.

Očima vjere udubi se u miloga Isusa, koga si toli vruće želio primiti, razmotri onu množinu anđela oko sebe, koji se Kristu klanjaju zaviđajući tvojoj sreći.

Uvjeri svoj razum, da posjeduješ izvor svakoga dobra, i da imaš u grudima raj nebeski.

Razmotri Krista, koji te je pohodio iz ljubavi, da te na vijeke usreći; razmisli, da je to najdragocjenije vrijeme tvoga života i najzgodniji čas da izmoliš milost za sebe i za drugoga. Zatim reci:

Isuse moj, čvrsto vjerujem, da si sada došao k meni i da si u meni stvarno prisutan.

Isuse moj, duboko ti se klanjam sa svim nebeskim dvorom, skupa s anđelima i bogoljubnim vjernicima, koji su evo prisutni.

Isuse moj, koliko znam i koliko mogu zahvaljujem ti na velikoj ljubavi, koju si iska-

zao meni nedostojnomu sinu u presvetoj pričesti.

Isuse moj, prikazujem ti svoje tijelo, svoju dušu, svoju slobodu, svoj razum, svoju volju. Štogod imam, sve si mi ti darovao, s toga ti to sve prikazujem s obećanjem, da ću se svim svojim darovima služiti samo tebi na slavu.

Isuse moj, molim te, daj mi sve nužne milosti. Prije svega daj mi milost, da te nikad ne uvrijedim. Ako predviđaš, da ću pasti u smrtni grijeh i umrijeti kao griješnik, prekini mi život. Daj mi milost ljubezni i dobri Isuse, da uvijek mrzim na grijeh, da živim u kreposti, da vršim tvoje svete zapovijedi, da ispunjavam dužnosti svoga zvanja i da se posvetim. Preporučam ti, Bože moj, sve pravednike, griješnike, prognanike, duše u očistilištu i tvoju svetu crkvu. Osobito ti preporučam svoje roditelje, prijatelje, svoje vremenite i duhovne dobrotvore, one koji se preporučiše u moje molitve i koji za mene mole, preporučam ti one, koje sam ja uvrijedio, oštetio i sablaznio, preporučam ti sve, za koje sam dužan moliti. Svima, svima daruj Gospode nužne milosti, a poslije smrti vječnu slavu. Amen.

Zatim izmoli pred raspelom slijedeću molitvu, kojom dobivaš potpuno oproštenje sviju

vremenitih kazna, a to možeš namijeniti i svetim dušama u očistilištu:

Evo me, o moj dobri i preslatki Isuse, gdje te pred tvojim licem prostrt, najvećim žarom duše molim i prosim, da se udostojiš utisnuti u moje srce živa čuvstva vjere, ufanja i ljubavi, kajanja za grijehe i stalne odluke ne vrijeđati te više: dok punim srcem ljubavi i sažaljenja promatram i razmatram tvojih pet rana počimajući s riječima, koje o tebi, moj Isuse, proreče sveti prorok David: Probodoše ruke moje i noge moje, prebrojiše sve kosti moje. Amen.

Križni put.

Molitva pred velikim žrtvenikom.

Djela naša, molimo te, Gospodine, svetim duhom nadahni i svojom pomoći predvodi, da svaka naša molitva i svaki naš rad bude u tebi zpočeo i s tobom dovršio. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Milostivi moj Spasitelju, evo me prostrta pred tvojim presvetim križem, gdje te prosim sa svim srcem oproštenje grijeha, koje sam počinio. Za sve se kajem: ne radi straha muka paklenih, nego samo, jer sam uvrijedio tebe, Boga moga, moje neizmjerno dobro. Ah! kajem se i kad bi bilo moguće, želio bih, da ih nikad počinio nisam. Sagriješio sam; mrzim i prezirem grijeh; obećajem u napred prije umrijeti nego neizmjernu dobrotu tvoju uvrijediti.

Ah! ljubljeni moj Isuse, priteci mi u pomoć svojom milošću, rasvijetli mi razum, gani mi srce na plač i kajanje, te rasplamti u meni ljubav na ovom svetom putu, koji počimam. Prikazujem ga pako tebi na čast i slavu; tebi mili Otkupitelju, koji si ga za me griješna i opaka na ovoj zemlji obavio. Po zaslugama muke i krvi tvoje daj, da budem dostojan primiti sva oproštenja, koja su sa ovim svetim putem križa skopčana, a namjenjujem ih takoder za one duše u očistilištu, za koje po ljubavi i po dužnosti moliti moram. Na koncu udijeli mi i tu sreću, da budem dostojan tvoje milosti na ovomu, a slave vječne poslije smrti na drugom svijetu. Amen.

Pjevači: **Staše plačuć tužna mati**
Polag križa, kada pati
Sin na križu viseći.

Puk: **Od bolesti majko sveta,**
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

I. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova prva slika prikazuje kuću i dvor Pilatov, gdje je naš dobri Isus šiban i trnjem okrunjen primio nepravednu osudu smrti.

Promišljaj ovdje ustrpljivost tvoga gospodina i njegovu neizmjernu poniznost, kojom je primio dobrovoljno smrtnu osudu, da tebi dade život. S toga odluči u napred čuvati se pogrješaka, koje su bile uzrokom osude i smrti njegove, obrati se s pravom žalošću i suzama k milostivomu Bogu tvomu, i reci:

Predragi moj gospodine! koji si iz ljubavi prama meni podnosio oštrinu šiba i trnja, a zatim dragovoljno primio nepravednu osudu smrti, smijerno te molim, dostoj se uništiti onu osudu na vječnu smrt, koju sam ja radi mojih grijeha zaslužio; učini me po tvojoj milosti dostojnim na čas smrti čuti onaj tvoj milostivi poziv: «Dodi dušo blagoslovljena uživati slavu nebesku«. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači: **Koje dušu tugujuću,**
I pregorko uzdišuću,
Mač je britki prošao.

Puk: **Od bolesti majko sveta**
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

II. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova druga slika prikazuje mjesto, gdje su nemilo na Isusa preteški križ postavili.

Promišljaj ovdje dobrostivoga Isusa puna boli i svega krvlju oblivena, kako dobrovoljno preteški križ grli, ah! kako ga mirno grli; kako prima i podnosi psovke i udarce od onoga opakoga puka; a ti griješniče nisi niti najmanje strpljiv, jer bježiš ne samo križ pokore, već ga mrziš i srdiš se na najmanju suprotivštinu; a ne znaš li nevoljniče, da bez križa u nebo puta ne ima? Plači dakle sljepoću tvoju duševnu te uzdišući moli ovako gospodina tvoga:

Svemogući kralju neba i zemlje! koji si tvoju volju podložio volji tvojih neprijatelja i dragovoljno primio na tvoja pleća preteški križ, ponizno te molim, pridruži tvojoj presvetoj volji i moju, daj da i ja u napred dobrovoljno križ pokore nosim. Ah! dragi Otkupitelju, podijeli mi jakost, da grlim i podnosim svaki križ za grijehe moje, ne bi li grleći i

noseći križ tvoj, dostojan bio jednom uživati tebe gori na nebesima. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači:
O koliko rastužena,
Biše ona preblažena,
Mati sinka jedinog.

Puk:
Od bolesti majko sveta,
Rane sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

III. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova treća slika prikazuje, kako Isus sasvim umoran pada prvi put pod križem.

Promišljaj ovdje tvoga gospodina sasvim slaba i iznemogla radi gubitka krvi i natezanja zlobnih vojnika, kako pod križem pada. Ajme! ono drvo preteško ponavlja mu rane. Ajme! oni vojnici, sluge davla i družbe njegove, skaču na nj, opet ga dižu i udaraju zaušnicama, te šakama i nogama mrcvare, nu sasvim tim strpljivi se Isus ne tuži, već muči

i podnaša. A kako si ti, u tvojim bolestima, nezgodama i nevoljama, akoprem neznatnima bezustrpljiv? tužiš se, kuneš, a više puta i bezobrazno psuješ i mrmlješ proti Bogu; srami se tvoje nestrpljivosti i skrušen ovako moli tvoga gospodina:

O predragi moj Otkupitelju! koji si, noseći križ, pao na zemlju pod težinom njegovom, molim tvoje božanstveno milosrđe, daj da mogu poznati i oćutiti težinu mojih grijeha i po tvom primjeru strpljivo nositi svaki križ tuga svijetovnih radi grijeha mojih, jer po tom križu dolazi se jedino u nebo. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači: Koja tužeć i cileći,
Drhtala je sva videći,
Muke Sina časnoga.

Puk: Od bolesti majko sveta,
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

IV. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova četvrta slika prikazuje mjesto, gdje je Isus sreo rascviljenu majku svoju.

Promišljaj ovdje, kakvim je srcem ostao Isus, a s kakvim Marija, mati njegova, pri ovom sastanku. Ah! strahovitoga noža, koji je ovdje prošao srce Isusovo, kada je pogledao žalosnu svoju majku. Ah! preoštroga mača, koji ovdje probode i srce majke Marije, na pogled izranjena i pogrđena sinka svoga. Ti o neharni čovječe, radi koga je izranjeno bilo tijelo sina Isusa i ucviljeno srce majke Marije, niti ćutiš boli sinovlje, niti osjećaš tuge majčine, pak još ne ćeš, da čuješ pravedne njihove tužbe, kada ti vele:

O dušo nezahvalna! koje ti zlo učinismo, da s tolikom nemilosti razdireš srca naša? Ah! ostavi, ostavi grijehe, jedini uzrok naših muka. A što ti odgovaraš? Ah! tvrdi kamenu! Obrati se, te uzdišući prosi milosrđe u sina i u majke njegove ovako govoreći:

O božanstveni sine majke Marije! O presveta majko Isusova! evo mene prostrta pred vašim presvetim nogama proseći vas milosrđe. Premilostivi Isuse, k tebi se obraćam i vapijem: milosrđe, Isuse moj, milosrđe! oprosti mi dragi Spasitelju nevrijednom slugi tvomu; i k tebi se obraćam, o presveta majko Marijo, te priznajem, da moji veliki grijesi

probadaju tijelo Isusovo i zadavaju teške rane tvomu materinskomu srcu; ali milost, majko, milost meni griješniku, te daj, da budem u svim mojim djelima uvijek našao pomoć tvoju i Isusa, sina tvoga, a navlastito na čas smrti moje. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači: Koji čovjek može biti,
Da ne plače i ne vidi,
Nju u takvoj žalosti.

Puk: Od bolesti majko sveta,
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

V. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova peta slika prikazuje ono mjesto, gdje Židovi, videći Isusa odveć iznemogla, a da bi dalje križ nosio, prisiliše Šimuna Cireneja, da ga izmijeni; dadoše mu ga nositi, ne iz milosrđa prama izmučenu Spasitelju, već iz straha da umre po putu prije nego dođe na Kalvariju, gdje su mu željeli dati

teške muke i pogrdniju smrt na križu među dva lupeža.

Promišljaj, kakvu je ovdje bol oćutio Isukrst, gledajuć nemilosrđe Židova, s kojima ga nastoje umoriti, i odurnost Šimuna Cireneja, koji se ustručava nositi križ radi tegobe i svjetovne sramote. Znaj, da si ti onaj Šimun Cirenej, koji ne ćeš radi ljudskog obzira, da nosiš križ Isusov onda, kada bi se imao poniziti i s tvojim Spasiteljem trpiti. Ah spoznaj pogriješke svoje, te ovako moli Otkupitelja svoga:

O preslatki Isuse! koji si gorućom tvojom ljubavlju nosio putem Kalvarije na presvetim plećima preteški križ i htio da te Šimun Cirenej izmijeni, daj mi, molim te, tvoju milost i jakost, da te ja u napred izmjenjujem i dobrovoljno nosim tvoj presveti križ. Ispovijedam, da nisam do sada; kajem se i obećajem, da ću od sada strpljivo nositi tvoj presveti križ; a ti se dostoj primiti tu moju neznatnu žrtvu, da s tobom trpeći ovdje na zemlji, postanem dostojan uživati te na nebesima. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači: Tko je da se ne rascvili,
Misleć, kako gorko cvili,
Majka s Sinom tugujuć.

Puk: Od bolesti majko sveta,
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

VI. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova šesta slika prikazuje mjesto, gdje je Veronika izašla prama Isusu i videći presveti obraz njegov sav izranjen i krvlju obliven, ganuta milosrđem, otrla ručnikom obraz njegov, te primila na njem za uspomenu pravo obličje krvavoga lica Isusova.

Promišljaj ovdje dušo Bogu mila goruću ljubav i milosrđe ove žene nad Isusom, zasrami se tvoje neharnosti i nemilosrđa nad trudnim gospodinom, zahvali mu i moli ga ovako:

O pravi ljubitelju duše moje! koji si mi u znak goruće ljubavi tvoje ostavio obličje božanstvenoga lica tvoga, svom poniznošću zahvaljujem ti na tom daru i molim te, užgi u

srcu mom pravu ljubav i milosrđe, utisni mi duboko u nj pravu sliku krvavog lica tvoga, da mi ti Isuse budeš jedino uživanje moje za života i jedina utjeha na času smrti. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači: Radi grijeha svoga puka,
Vidila si ga u mukah,
Oštrim bičem podložna.

Puk: Od bolesti majko sveta,
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

VII. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova sedma slika prikazuje vrata suda, gdje Isus pada po drugi put pod križem i nove rane dobiva.

Promišljaj ovdje tvoga gospodina, prostrta po zemlji, oslabljena od muka i boli, pogažena od neprijatelja, pogrđena od onoga opakoga puka, pa znaj, da ga je tvoja oholost i uznositost nad sve ostalo najnemilije pogrdila i pogazila. Ah ponizi jedanput ponosnu svo-

ju glavu, te skrušen prosi u gospodina pomoć, govoreći:

O presveti Spasitelju moj! premda si mogao i svladati i pogaziti oholiju, padaš ipak po drugi put, s velikom poniznošću primaš neizmjerne pogrde i muke. Molim te, prosvijetli pamet moju, da bi upoznao sama sebe i svoje nestašice, odbacio oholiju i ponositost, te prignuvši glavu pod tvoj slatki jaram s pravom poniznošću u napred primio i podnio sve radi ljubavi tvoje, a na oproštenje grijeha mojih. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači: **Vidi Sinka poljubljena,**
I od Oca ostavljena,
Kad umiruć uzdiše.

Puk: **Od bolesti majko sveta,**
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

VIII. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova osma slika prikazuje ono mjesto, gdje naš Isus tješi mnoge milostive žene, koje, videći ga sva izranjena i umorena, plakale su nad njime.

Promišljaj ljubav preveliku predobroga gospodina, koji sasvim tim, što je umoren, na pol mrtav, milostivo se razgovara i tješi one dobre žene, a ti okorjeli griješniče ne ćeš da spustiš ma i jednu suzu razmišljajući, koliko je on trpio za spasenje tvoje. Spoznaj tvoju neharnost, i da te gane gorka muka predobroga Otkupitelja tvoga ovako ga moli:

O koliko si se u me zaljubio, iznemogli moj Isuse! u najvećim tvojim mukama, samo da utješiš mene, zaboravio si sam sebe. Zasramljen sada radi moje neharnosti umiljeno te molim, kako si milostivo pogledao na suze onih žena, te ih utješio, onako pogledaj i na moje, kojima oplakujem grijehe svoje, pravi i jedini uzrok muke tvoje, te daj, da bi se utješen milošću tvojom ovdje na zemlji, mogao jednom potpuno radovati s tobom u kraljevstvu tvomu gore na nebesima. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači: **Majko vrutak slatkosti,**
Daj da gorkost od žalosti,
Ćuteć s tobom proplačem.

Puk: Od bolesti majko sveta,
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

IX. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova deveta slika prikazuje podnožje brda Kalvarije, gdje Isus sasma iznemogao pada treći put na zemlju.

Kako je težak bio ovaj pad. Neprijatelji njegovi, Židovi, zmije paklene, željni čim prije pribiti ga na križ i zadati mu smrt, srnuli su na nj, te ga nemilo sad bacali, sad dizali. Grijehu prokleti, toli nemilo progoniš Sina božjega! Ah! nisu sami Židovi uzrokom; i ti griješniče tvojim grijesima nemilo vučeš Spasitelja tvoga, da ga iznova propneš. Pogledaj na njega, te ga skrušenim srcem ovako moli:

Svemogući moj Bože! koji jednim prstom držiš nebo i zemlju, htio si, na ovomu trudnom putu, pasti treći put na zemlju i primiti nove rane, nove pogrde samo da mene grijeha izbaviš. Dopusti, molim te, da se, razmatrajuć te prostrta po zemlji radi mene, budem čuvao grijeha i vazda tvoju presvetu volju

vršio; ohrabri me svojom svetom krvlju, da ne upadem više nigda u stare grijehe. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači: Čini da î srce moje,
Gori ljubeć kano tvoje,
Da Isusu ugodim.

Puk: Od bolesti majko sveta,
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

X. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova deseta slika prikazuje mjesto, gdje je Isus bio svučen i žučju napojen.

Promišljaj ovdje Isusa! istom što je došao na Kalvariju, Židovi mu svukoše odjeću a s odjećom odlijepiše mu kožu.

Promišljaj, koliki je sram oćutio i kako je smućen ostao, kada se je vidio golim pred tolikim mnoštvom puka; koliku je muku podnesao kad je okusio žuč pregorku. Sve je ovo podnesao griješniče tvoj Otkupitelj iz ljubavi

prama tebi. Klekni dakle pred noge gologa Otkupitelja tvoga, plačući gorku muku njegovu, reci:

Premilostivi Isuse moj! koji si da odjeneš milošću dušu moju, dragovoljno ostao na ovom mjestu gol i iz ljubavi prama meni podnio toliki stid, molim te, dopusti mi po zaslugama muke tvoje, da svučem sva poželenja i raskoši svjetovne, daj radi one žuči, koja je ogorčala usta tvoja, da mi u napredak budu gorke sve naslade svjetovne, a ugodne samo gorkosti muke tvoje. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

S v e ć e n i k: Smiluj nam se, Gospodine!

P u k: Smiluj nam se!

P j e v a č i: Sveta majko Sina tvoga,
Rane za me propetoga,
U srce mi pritisni.

P u k: Od bolesti majko sveta,
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

XI. S t a j a l i š t e.

S v e ć e n i k: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

P u k: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

S v e ć e n i k: Ova jedanaesta slika prikazuje mjesto, gdje je naš milostivi Isus bio prostrt vrhu križa i na nj pribijen, a sve to gledala njegova presveta mati.

Promišljaj ovdje smrtne boli, koje je tvoj gospodin poćutiti morao, kada su mu raskinuli žile i meso, probijajući mu oštrim čavlima ruke i noge, pa ga na križ pribili. Razmotri žalost majke, koja gine od boli, gledajući ovoliku nemilost, te odluči i ti propeti tijelo svoje i zle pohote na križ Isusov, te reci ovako:

Jao, teške li muke, teške li boli, strašnog li prizora! ti svemogući Bog, prikovan si između dva lupeža na križ. Tko da te gleda, a da ne plače, mili moj Isuse! Pa kada si već iz neizmjerne ljubavi za spasenje moje dopustio, da te na križ propnu i na nj čavlima pribiju, otopi tom vrućom ljubavi i moje ledeno srce, da oćutim već jednom pravu bol i tugu za grijehe moje, da propnem već jednom zle požude tijela moga, koje su tebe propele na sramotno drvo križa. Dozvoli propeti Spasitelju, da svim srcem zavolim tvoj križ ,da se zaklonim u tvoje svete rane, ne bi li propet s Tobom na zemlji, bio proslavljen poslije smrti na nebesima. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

S v e ć e n i k: Smiluj nam se, Gospodine!
P u k: Smiluj nam se!

Pjevači: **Da mi srce rana ljutih,**
Muku Sinka tvog oćuti,
Razdijèli ju ti sa mnom.

Puk: **Od bolesti majko sveta,**
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

XII. Stajalište.

S v e ć e n i k: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

P u k: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

S v e ć e n i k: Ova dvanaesta slika prikazuje ono mjesto, gdje Sin božji umire na križu za narod čovječanski.

Digni ovdje, o griješni čovječe, oči tvoje i gledaj u visini gore križ; tko ono na njem visi? tko drugi nego dobri Isus; za koga? Ah! za tebe crve zemaljski. Gledaj, kako krv iz njegovih rana curi; slušaj ona preslatka usta, kako ti na rastanku daju plemenite nauke; mole se za te nebeskomu Ocu, mole za one, koji izmučiše presveto tijelo, pogledaj kako dariva dobri Isus raj skrušenom lupežu, preporučuje majku svoju Ivanu, a dušu Ocu, pa na koncu prigne glavu i umre; umre za te.

Ovdje griješniče, ako imaš i malo čuvstva, oćuti žalost zbog grijeha tvojih, skrušen padni pred mrtvog Spasitelja, te ovako zavapi:

Spoznajem jako dobro mrtvi moj Isuse! Spoznajem i ispovijedam, da su grijesi moji bili uzrokom muka tvojih, da su oni bili pravi krvnici i mučitelj tvoji. Sad spoznajem veličinu mlosrda tvoga. Sada slobodno i sa svim ufanjem vapijem: Isuse moj milosrde! Isuse moj milosrde! ne ću više griješiti; kajem se! Isuse moj! milosrde! daj o Spasitelju moj, da bude duša moja na rastanku s tijelom po zaslugama neprocijenjene krvi tvoje dostojna čuti one ljubeznive riječi tvoje: Danas bit ćeš sa mnom u raju. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

S v e ć e n i k: Smiluj nam se, Gospodine!

P u k: Smiluj nam se!

Pjevači: **Čini da ja bez prestanka,**
Do skrajnjega moga danka,
S tobom plačuć tugujem.

Puk: **Od bolesti majko sveta,**
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

XIII. Stajalište.

S v e ć e n i k: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova trinaesta slika prikazuje mjesto, gdje je Isus, skinut s križa bio predan i postavljen u krilo rascviljene svoje majke. Promišljaj ovdje dušo Bogu mila, kakav je mač prošao srce majke Marije, kada je primila na krilo izranjena i nagrđena mrtva Sina svoga. Ah! pogled na ono izmrcvareno tijelo i pomisao na groznu okrutnost bijesnih Židova zadao joj ljutu ranu i ponovio joj sve boli i žalosti prošle. Združi ovdje suze tvoje sa suzama premile majke Marije, te je pozdravi ovako:

O Kraljice mučenika! Sin tvoj žrtvovao je svoje tijelo, a ti, primajuć to izranjeno tijelo na svoje sveto krilo, žrtvuješ svoje srce, i to sve za me nezahvalnika. O ražalošćena djevice, ja ti se klanjam i zahvaljujem. Ah milostiva majko! rani, molim te, srce moje, rani ga takovom boli, da u napredak budem dan i noć oplakivao neizbrojne grijehe svoje, mučitelje srca tvoga; daj da i ja poljubim rane božanstvenoga Sina tvoga, ne bi li vjerujući, ljubeći i ufajući se u njega dostojan bio s tobom uživati slavu njegovu. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači:
Polag križa s tobom stati,
I u društvu tugovati,
S tobom majko ja želim.

Puk:
Od bolesti majko sveta,
Rane Sinka tvog propeta,
Nek nam budu u srcu.

XIV. Stajalište.

Svećenik: Klanjamo se tebi, Isuse Kriste, i blagoslivljamo tebe.

Puk: Jer si svetim svojim križem svijet otkupio.

Svećenik: Ova najposljednja slika prikazuje grob, u koji je bilo položeno preslavno tijelo Isusovo.

Promišljaj, kolik je bio ovdje plač, kakvo jecanje Ivana, Magdalene, te ostalih znanaca i prijatelja Isusovih.

Kolika žalost i tuga majke njegove, kad su ga u grob zatvorili i sa svojih ga očiju izgubili. Ah tužne li Majke! pri svakom koraku obazirala se je natrag, a nož za nožem parao joj srce. Promišljaj sve ovo, pa ako na svemu ovom trudnom putu nisi poćutio ni najmanje boli, ni najmanjeg sažaljenja, prisili i probudi na plač kamenito tvoje srce, te suznim okom moli sahranjenoga u grobu gospodina tvoga:

Premilostivi gospodine i Bože moj! Gdje ću naći potok suza, da dostojno oplačem smrt tvoju. Jadni Isuse i za cijenu tvoje presvete krvi otkupio si iz ropstva vražjega sve ljude, ali ih vrlo malo ima, koji bi prolili ma i jednu sažalnu suzu nad tvojim grobom. Grdne li nezahvalnosti! Ne ću da i ja budem u broju tih nevrijednika, već se klanjam tvomu preslavnomu tijelu u grobu sahranjenom i ponizno te molim, dopusti, da oplačem smrt tvoju, da zamrzim na grijeh, koji te je na križ propeo, i na koncu, kada dođe onaj strašni čas, čas smrti moje, daj da duša moja na rastanku s tijelom zadobije plod neprocijenjene krvi tvoje — lijepi raj. Amen.

Oče naš! Zdravo Marijo! Slava Ocu!

Svećenik: Smiluj nam se, Gospodine!

Puk: Smiluj nam se!

Pjevači: 15. O ti dijevo sviju djeva,
Pogledaj me milostiva,
Cini da s tobom cvilim.

16. Da u srcu vazda nosim,
Križ i muku Sinka prosim,
Da nje budem dionik.

17. Čašu gorke muke piti,
I ranjenu meni biti,
Daj za ljubav njegovu.

18. Kad se svijet uplameni,
Ti na pomoć budi meni,
Na dan suda strašnoga.

19. Čin da me križ obrani,
Sinka tvoga smrt sahrani,
Milost tvoja pomože.

20. Kad od smrti tijelo pade,
Čini da se duši dade,
Slava raja vječnoga.

GDJE JE ŠTO?

